The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Editor-in-Chief: ALEKSANDRS KUNDRATS. Editorial and Business Office: 123 Huron St. Toronto, Ontario, Canada. Telephones: EM 8-0792, EM 8-3239. United States Editorial Offices: New York: Editor — V. IRBE, 87 Ellwood St., New York 40, N. Y., USA. Telephone LOrraine 7-6470. Chicago: Editor — K. ĶEZBERS, 3727 Milwaukee Ave., Chicago 47, Ill., USA.

WEDNESDAY, JANUARY 2, 1963.

LATVIJA AMERIKĀ

1. n-rs. TREŠDIEN, 1963. GADA 2. JANVĀRĪ 12. GADS

„AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA, AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH".

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". REDAKTORS: ALEKSANDRS KUNDRATS Redakcija un kantoris: 123 Huron Street Toronto, Ontario, Canada. Telefoni: redakcijai — EM 8-3239, kantorim — EM 8-0792 vakaros tālrunis — 766-2001. Ņujorkas redakcijas vadītājs red. V. IRBE, 87 Ellwood St., New York 40, N. Y., USA. Tālrunis LOrraine 7-6470. Čikagas redakcijas vadītājs red. K. ĶEZBERS 2727 N. Milwaukee Ave., Chicago 47, Ill., USA. Tālruņi: DI 2-2324, BR 8-8681.

Jaunajā gadā domas un darbus Latvijai!

Zibšņi un rūsa

STRĒLNIEKUS ATCEROTIES

Viņu nav vairs daudz — šo vīru ar uguni sirdī, kas p i r m i e cirtās tautas un pašu iecerētās patstāvības virzienā. Gadu krusts it kā saliecis viņu augumus — ir jau tāls gājums no tā laika, kad metās zibšņi un kad šie, tolaik zaļokšņi jaunekļi, nedomāja apvaldīt savu sirds straujumu, bet b r ī v p r ā t ī g i pieteicās karotājos, kurus bija spārnojusi iecere par neatkarību pašu zemei. Dzejnieks un rakstnieks J. Rainis tolaik rakstīja, ka „tauta, kuŗai ir savs nacionāls kaŗaspēks, ir jau ceļā uz patstāvību."

Brīžiem šķiet, ka svešumā aulojošie gadi un bezdzimtenes sajūta lūko izdzēst šī laikmeta spožumu, kuŗam bija arī sava traģiska noskaņa. Bet tā būtu mūsu sirds vienaldzība, savas pagātnes noliegšana un apzināta faktu iznīcināšana.

Vienalga, kāda vēstures vētra gāztos pāri tautas liktenim: tā paliek neuzvarēta un iztur visus pārbaudījumus, ja viņai piemīt liels morālais spēks un fiziska izturība. Šī spēka pamatos jo dziļi gulst tēvzemes mīlestība — ar tās izpaudumiem i cīņā i mierīgas dzīves plūdumā.

Lai kā mēs vērtētu savas vēstures posmus, paiet garām savu pirmo cīnītāju kaujas lauku darbam un spilgti paustajai tēvzemes mīlestībai mēs n e v a r a m. Un vienmēr, kad puteņos sagriežas Latvijas ziema un lausks iecērt ēkas sienā vai sastingušā meža kokā, mūsu domas steidzas uz to pusi un vietām, kur reiz latviešu strēlnieki pulcējās lielajai kaujas lauka misijai un, to reālizējot, savām asinīm sārtoja balto sniegu Tīreļpurvā, Nāves salā, Ložmetējkalnā vai citās cīņu vietās. Noškirsim sekotāju traģisko no visa tā, un tad mēs ieraudzīsim spilgtu, neaptumšotu tēvzemes mīlestības apliecinājumu, kas piemita mūsu pirmajiem karotājiem — latviešu strēlniekiem.

Brīvprātīga ziedošanās tēvzemei jau vien bija varonības un drosmes pirmais izpaudums. Katrs to nespēja, bet tolaik strēlnieki to spēja un apliecināja. Vēl šodien, kā karsts vasaras vējš, skan viņu atvadas, dziesmas un cīņu prieks. Vai tur bija vieta kādām šaubām vai skepsei par latviešu kaŗavīra tēvzemes mīlestību? Nedz Tīreļpurva, nedz Ložmetējkalna zemes kārtās vēl šodien nav izskalotas strēlnieku asinis. Nu jau lielas izaugušas sīkšķiedrainās purva priedes vēl šodien savos zaru vainagos šūpo cīņu laika dunoņu.

Zibšņi metās debesīs no strēlnieku durkļu kustībām. Uguns mēlēm runāja visa Zemgales un Kurzemes pamale. No katras asins piles Nāves salā vai Tīreļpurva sniegos izplauka zieds ar tēvzemes mīlestības smaržu. Mēs taču toreiz lepojāmies ar šo košumu, un to darīja arī tie, kas no citām zemēm un valstīm nākdami, pievērsa uzmanību un apbrīnu latviešu karotāja kaujas lauka darbam. Neviens tolaik nespēja nedz mazināt, nedz aptumšot slavu, kas lauzās no strēlnieku durkļiem.

Pašķiriet atmiņu lapas grāmatās, pajautājiet pašiem strēlniekiem, un jūs atkal saklausīsit, kā runā viņu tēvzemes mīlestībā kaisusī sirds. Šai valodai piemīt arī traģiska noskaņa, bet tāds bieži karotāju liktenis, vienalga, kādam cīņu posmam mēs arī pieskartos.

Ap zibšņiem dažreiz satumst padebeši, kas ar savu melnumu lūko noslāpēt to spožumu. Šāda tumsa nereti uzvandīta arī pāri mūsu pirmajiem karotājiem. Taču viņu upuŗu lielums un ne ar ko neaptumšojama tēvzemes mīlestība cīņās uz dzimtenes zemes kā spožs tērauda valnis liek sašķīst visiem nievātājiem vērtējumiem, nicinājumiem un zaimiem. Vienalga, no kuŗas puses tie arī šļāktos — laikmeta lielums tos atvaira un samaļ putekļos.

Karotāju šķirošana pēc cīņu nozīmīguma vai morālās stājas rada kaitīgu antagonismu. Vēl jo vairāk tamdēļ, ka taču v i s i cīnītāji reiz rotājušies ar svēto un skaisto domu sirdī — par Latviju!

Lielā laika atstarpe, kas mūs šķiŗ no strēlnieku cīņām ar viņām sekotājiem pārējo brīvības cīņu posmiem, kuŗu mērķis — brīva un neatkarīga Latvija — tagad satriekts gruvežos, varbūt ir radis it kā izlīdzinājumu starp visiem mūsu karotājiem. Ja kāds to lūko traucēt vai iedragāt, tad tādam ir zudusi sajēga notikumu objektīvam vērtējumam.

Taču vienu mēs vēl šodien nespējam un arī nekad nevarēsim noliegt: liela daļa strēlnieku ir vienīgie no mūsu karotājiem, kas deguši t r e j o s cīņu posmos. Ar jauneklīgu sparu un entuziasmu viņi brīvprātīgi tvēra ieroci cīņu posmam pirmajā pasaules karā. Kad tā secībā ieliesmoja atbrīvošanas cīņas, viņi atkal bija to skaitā, kas cīnījās ap Daugavu, Lielupi vai Latgales klajā. Un kad atkal satumsa brīvība un draudos iegrima zemes robežas, daudz šo rūdīto seju redzējām leģionāru rindās. Jā, ko gan vēl vairāk prasīt no latviešu karotāja - strēlnieka? Viņš ir šķīlis zibeņus, kad mākoņi savilkušies pāri dzimtenes novadiem.

Šobrīd vēl tikai rūsa plandās gar apvāršņiem, uzrausdama tālas, degošas atmiņas. Bet tās nav tikai atmiņas vai pagātnes apbrīnošana. Jo katrā pagājības dienā iemirdz arī kaut kas mūsu ikdienai un nākotnei. Vai to nesaskatīt tais ziedu un mirtes zariņu pušķos, kas reiz greznoja strēlnieku cepures, kad viņi, dziesmām rotājušies, sanāca pulcēšanās vietās? Vai to nesaklausīt katrā rakstu rindā, kas tolaik pauda strēlnieku varondarbus un drosmi cīņā pret vēsturisko ienaidnieku? Vai to nedzirdam arī pašu strēlnieku nostāstos, kad ar viņiem satiekamies un jautājam — kā tad toreiz bija?

Un lūk — no visa tā mums kaut kas vajadzīgs un noderīgs arī šodienai un visam nākamības laikam. Tā ir māka, aizrautīga un pašaizliedzīga kalpošana savas tautas iecerēm nākotnē, kas mums nepieciešama arī šodien. Kaŗavīru kaujas lauka darbs rāda mums priekšzīmi, rosina un noskaņo kādam lielākam un svarīgākam mērķim. Arī šodien mums ir šāda vajadzība, jo mēs joprojām esam un paliksim nesamierināmi domātāji, darītāji un cīnītāji par to, lai mūsu tauta atgūtu visu to, ko tā zaudējusi.

Zibšņi pāraug rūsā. Jo šie spožie raksti šķiļas tikai atmiņās. Bet arī rūsas, kaut blāvais, mirdzums mums lai atgādina kādu laikmetu, kas nav palicis ārpus vēstures ietvariem, bet tur iecementēts ar nezūdīgu nozīmi, lielumu un spēku.

Šodien mums vairs nav jāmeklē vai jāpārbauda ieraksti strēlnieku karogos. Laikmets ir pierādījis, k a s viņos mirdzējis.

A. Sedasdēls

Jaunā maiņa nezudīs savai tautai. J. Liģera uzņ.

Sākot Jauno gadu, mēs pamatoti varam jautāt, vai tas nesīs mūsu ilgu un cerību īstenojumu?

Vai Latvijas brīvības rīta ausma jau saredzama?

Vai taisnības un brīvības gaisma atspīdēs arī mūsu mīļotā tēvzemē?

Politiskie notikumi aizvadītā gada pēdējos mēnešos pārsteidza visu pasauli. Šo notikumu tālākā attīstība vēl nav pārskatāma, bet neapšaubāmi Rietumu demokratijas tagad pilnībā apzinās briesmas, kas draud civilizētai pasaulei.

Mēs bijām, varbūt, pirmie brīdinātāji. Mūsu brīdinājumi nav vijuši veltīgi. Pirmo reizi moskovīti ir respektējuši Rietumu spēku, un viņu tālākā agresija apturēta.

Nopietnā apņēmībā brīvās tautas ir deklarējušas, ka pasaulē nebūs īsta miera, iekāms taisnības un brīvības augļus nevarēs baudīt visas tautas.

Mūsu cīņā par brīvu Latviju aizvadītajā gadā esam atraduši daudzus jaunus, īstus draugus, kas droši runājuši visas pasaules forumā un prasījuši brīvību mūsu brāļiem un māsām Kremļa okupētajā Latvijā.

Nozīmīgu darbu ir veikuši mūsu diplomāti, organizācijas, sabiedriskie darbinieki un cīnītāja — brīvā latviešu prese. Lai pateicībā pieminam katru tautieti, kas, svešuma ceļus staigājot, savas domas un darbus ir veltījis cīņai par brīvu Latviju.

Šī cīņa mums jāturpina visiem spēkiem. Lai neviens nepaliek malā stāvētājs

Vienībā un ciešā apņēmībā mēs soļojam pretim Latvijas brīvības rīta ausmai.

V. Tomsons,
Latvijas konsuls

APVIENOTĀS NĀCIJAS IEKAŖO KATANGU

PREZIDENTS ČOMBE DRAUD AR PARTIZĀNU KAŖU. ANGLIJA NEAPMIERINĀTA AR AN UN SAV. VALSTU POLĪTIKU. PREZIDENTS KENEDIJS SOLA BRĪVĪBU KUBAI. SAGAIDA PADOMJU SAVIENĪBAS ATOM IEROČU MĒĢINĀJUMU PĀRTRAUKŠANU 1963. GADĀ.

Pagājušās nedēļas nogalē, pēc vairāku dienu ilgām kaujām Apvienoto Nāciju spēki beidzot pieveikuši stūrgalvīgā Katangas prezidenta armiju. Tagad ir cerības, ka jau vistuvākā nākotnē minerālizrakteņiem bagātā Katangas province tiks iesaistīta Kongo federācijā.

Prezidents Čombe atstāja Kongo republiku jau tās neatkarības sākuma dienās un līdz šim sekmīgi aizkavējis neatkarīgās provinces iesaistīšanu kopīgā Kongo valstī.

Ja arī polītiski neatkarīgai Katangai, ar daudz lielāku eiropiešu iespaidu nekā jebkur ci tur Kongo, jaunās federācijas nākotnē nebūtu nekāda izšķirīgā nozīme, tāda parādās tiklīdz sāk runāt par Kongo saimniecisko stāvokli. Bez Katangas burtiski saimnieciski neatkarīga Kongo nav iespējama.

Par Katangas atkaliesaistīšanu kopīgā valstī Apvienotās Nācijas cīnījušās jau ilgāku laiku — vairākos gadījumos pat piedraudot ar ultimātiem, kuŗus prezidents Čombe vienkārši ignorēja.

Nopietnākā militārā ofensīva pret Čombes Katangu tika uzsākta pagājušā nedēļā. Spriežot pēc cīņu gaitas, var secināt, ka Katangas kaŗavīri nav parādījuši lielu gribu cīnīties un, bieži vien, Apvienoto Nāciju vienību virzīšanās uz priekšu nav traucēta.

Pēc sava spēcīgākā militārā cietokšņa Kipuši pilsētas zaudēšanas prezidents Čombe ar vairākiem ministriem aizbēga uz Rodēziju, kur viņam bijušas sarunas ar ministru prezidentu seru Valenski. Kā liels pārsteigums nāca ziņa, ka prezidents Čombe tomēr Rodēzijā kā polītisks bēglis nemēģinās palikt, bet atgriezīsies Katangā, lai turpinātu pašreiz zaudēto cīņu pret Apvienotām Nācijām.

Prezidents Čombe apgalvo, ka visās Kongo un Katangas nelaimēs vainīgas Apvienotās Nācijas un Sav. Valstis. Jaukšanās viņa neatkarīgās provinces polītikā, mēģinājums viņu piespiest rīkoties pretēji viņa valsts interesēm radījis Katangā stāvokli, kas pielīdzināms vienīgi kaŗa laika Alžīrijai. Citiem vārdiem, Čombe solījies Katangā uzsākt partizānu kaŗu, kas tikšot turpināts līdz galīgai uzvarai.

Apvienoto Nāciju militārie lietpratēji Katangā gan paskaidro, ka Čombem no organizēta partizānu kaŗa nekas nevar iznākt. Pašreiz viņam trūkst kā līdzekļu, tā ieroču un cīnītāju, galvenais — fanātisku cīnītāju.

Līdzšinējo militāro operāciju rezultātā visi svarīgākie Katangas centri jau atrodas Apvienoto Nāciju rokās. Elizabetville, Katangas galvas pilsēta, atrodas starptautiskās organizācijas un vietējās policijas pārziņā. Tāpat Apvienoto Nāciju rokās kritušas agrākā beļģu militārā baze Ka-

(Nobeigums 8. lpp.)

APSPIESTO EIROPAS TAUTU ASAMBLEJAS JAUNGADA VĒSTĪJUMS

Apspiesto Eiropas tautu asambleja sūta vissirsnīgākos un labākos Jaungada novēlējumus jums — mūsu brāļiem Albānijā, Bulgārijā, Čechoslovakijā, Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Polijā, Rumānijā un Ungārijā.

Jums tas ir atkal bijis viens gads ilgāk padomju koloniālisma cietumā. Lai gan dažiem no jums šī cietuma logi ir mazliet paplašināti, jūsu galīgais mērķis ir joprojām likvidēt šo cietumu, un neapmierināties ar uzlabotu diētu vien.

1962. gada galvenais notikums — Kubas krize — ir svarīgs ieguvums cīņā par brīvību. Padomju mēģinājums pārvērst Kubu par kodolieroču bazi tika atvairīts, pateicoties Sav. Valstu noteiktai rīcībai. Daudzi cilvēki rietumos ir tagad ieskatos, ka gribu sadursme Kubas lietā ir bijis aukstā kaŗa pagrieziena punkts.

Chruščeva piekāpšanās Kubas jautājumā nav aprēķināma. Atkāpšanās pierādīja, ka padomju propaganda melo par varas pārsvaru it kā par labu Pad. Savienībai un par komūnisma drīzo uzvaru visā pasaulē. Mums tagad ir pierādījumi, ka Kremļa valdnieki bīstas no kaŗa daudz vairāk nekā Rietumu valstis, jo viņi labi zina, ka kaŗš izsauktu padomju koloniju impērijas iekšēju sabrukumu.

Kubas notikumi it īpaši atsauksies uz Eiropu, jo Chruščeva stratēģija Eiropā bija bazēta uz iebaidīšanu un rietumnieku bailēm no kodolieroču kaŗa. Kubas lietas atrisinājums tagad ir devis nāvējošu triecienu šai stratēģijai.

Ja Rietumi neaizmirsīs šos piemērus, tad Kubas notikumi pat varētu iezīmēt galu komūnisma iebaidīšanas un izspiešanas stratēģijai, kas ir pirmā kārtā atbildīga par komūnisma pēckaŗa izplēšanos un arī par jūsu paklausšanu verdzībai.

1962. gads arī pieredzēja sašķelšanos starp diviem komūnisma dogmu centriem — Maskavu un Pekingu. Rezultātā radās plaisas un sajukums komūnistu partijās visā pasaulē. Tiešais iznākums ir padomju varas vājināšanās un pagrieziens uz padomju imperiālisma sabrukumu.

Viens no iemīļotākiem komūnistu propagandas saukļiem bija tas, ka viņi it kā ieveduši labklājību masām. Bet pagājušā gadā Chruščevs pats pilnīgi atklāti atzinās par saimnieciskām grūtībām komūnistu impērijā. Viņš solījās nākamajā gadā ievest pastiprinātu birokratisku saimniecības kontroli no komūnistu puses, un arī lielākus izdevumus bruņošanās vajadzībām, bet tas tikai pasliktinātu stāvokli un postu. Un tādā veidā, lai dabūtu ieročus un raķetes, Chruščevs turpinās izmantot kā koloniālais apspiedējs jūsu darbu, jūsu rūpniecību un dabas bagātības.

Ja vispāri ir bijis kāds atslābums režīmā, tad tas ir noticis tikai pateicoties jūsu pretestībai un spiedienam. Pārmaiņas un līkuloču gājieni komūnistu mērķiem auklai ir atkal viens pierādījums viņu pieaugošām rūpēm un nedrošībai nolūkā saglabāt varu.

Rietumi, par nožēlošanu, pagājušā gadā nav pietiekami stingri iestājušies par jūsu prasībām pēc pašnoteikšanās tiesībām. Taču ir pietiekami daudz uzmundrinošu pazīmju arī 1962. gadā. Brīvās nācijas parādīja ciešu vienotību Kubas krizes laikā. Eiropas Padome 1962. gada septembrī caurskatīja pārskatu par koloniālismu Austrumeiropā un prasīja, lai Eiropas valstu valdības pieprasītu Apvienotās Nācijās pēc brīvām vēlēšanām apspiestām tautām.

Pozitīvo atrisinājumu starpā, šķiet, visievērojamākais ir pastāvīga Rietumeiropas spēka pieaugšana. Apvienošanas process pārvērš Eiropu par varas centru pašu par sevi.

Visu šo iemeslu dēļ lūkosimies Jaunajā gadā ar atjaunotām cerībām un uzticēšanos. Strādāsim kopā mūsu mērķu sasniegšanai, lai jo drīzāk tiktu atjaunota brīvība. Tā nenovēršami nāks!

LATVIJA AMERIKĀ

1. n-rs. TREŠDIEN, 1963. GADA 2. JANVĀRĪ

...as maksa ASV un Kanadā: par mēn. $ 1.50; 3 mēn. $ 4.50; 6 mēn. $ 8.50; par gadu $ 16.00.

...jumu maksa: slūdinājumu daļā $ 1.60; tekstā $ 3.20 - $ 6.40 par vienas collas slejas telpu.

...edakcija patur tiesības manuskriptus saīsināt.

Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta ...kaļ, ja pievienota pastmarka.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var neatbilst redakcijas viedoklim.

SARKANĀS ĶĪNAS MĒRĶI

Sarkanai Ķīnai ir vienkārša un ģeniāla taktika. Tā ietveŗama vienkāršā formulā: ja ienaidnieks uzbrūk, es atkāpjos; ja ierokas un nostiprinās, es nomierinu; ja izvairās no kaujas, es uzbrūku; ja atkāpjas, es sekoju un iznīcinu.

Šī ir tā taktika, ar kuŗu Mao pieveica Čangkaišeku un ar kuŗas palīdzību tagad Nēru ārpolītika atrodas pie atvara, apdraudēdama daudzas brīvas valstis Āzijā.

Nēru pazina šo taktiku. Viņš izstrādāja **Indijas ārpolītiku līdzsvarotu un piemērotu Indijas miermīlīgam raksturam. Nēru nevajagot savu filozofiju sargāt ar ieročiem. Tā neapdraudot Ķīnu vēl šodien.**

Tā Nēru cerēja, ka Indija netiks kvalificēta kā Ķīnas ienaidniece, un ar šādu miermīlīgu nostāju viņam izdosies sterilizēt Mao agresīvo taktiku.

Nēru bija aizmirsis, ka Mao **jau 1952. gadā prasīja robežu pārkārtojumus, ka Mao iebruka Tibetā un radīja bazi iebrukumam Indijā.**

Vēl Ķīnas iebrukuma brīdī Nēru lika balsot par Ķīnas uzņemšanu AN; vēl iebrukuma brīdī Nēru nepārtrauca diplomātiskās attiecības.

Tā bija Indijas ārpolītika.

Par Indijas lielāko ienaidnieku Nēru un Krišna Menons izsludināja rietumnieku noskaņoto un ar ASV ieročiem apbruņoto Pakistanu.

Bez Pakistanas, pēc Nēru un Krišna Menona ieskatiem, vislielākais Indijas ienaidnieks bija saimnieciskās grūtības pašu mājās un lēni topošā ekonomija. Saimnieciskai dzīvei sabrūkot, esot jāsabrūk arī Indijai.

1881. gadā Indijā bija 243 milj. iedzīvotāju, bet 1901. gadā jau 282 milj., 1941. gadā — 340 milj., 1951. gadā — 445 milj. un ap 1981. gadu jau būs 700 milj.

Kā gan pabaŗot indiešu miljonus?

Līdz šim Indija glābās no iekšpolītiskiem sarežģījumiem kā „demokratija" ar visai primitīvu secinājumu: indiešu nabadzība ir nepārtraukta svešinieku iebrukumu Indijas telpā sekas (maķedonieši, persieši, mongoļi, portugaļi, holandieši un angļi). Visi viņi laupījuši Indijas bagātības. Šī propaganda atsvešināja indiešus no rietumiem, un to vadītāji tūdaļ paraugus meklēja sociālismā.

Reiz Gandijs teica, ka viņš meklējot Dievu kā patiesību, kuŗu vēl neesot atradis, bet meklēšanu tomēr turpināšot.

Tā arī Nēru vēl meklē izeju sarežģīto politisko notikumu lavīnē.

Indijas iekšienē jau rodas neapmierinātība par neveiksmēm dzīves standarta celšanā. Protams, ka neapmierinātā ir Indijas komūnistu partija.

Tā vēlas nekavējoties pārveidot Nēru „demokratiju" par komūnistu režīmu pēc Ķīnas vai Padomju Savienības parauga.

Indijas militārās aprindas tāpat neapmierinātas ar iekšpolitiku un ārpolītiku, neapmierināti ar komūnistu aktīvitāti un aizdomīgo Nēru iedoloģiju. **Militāristi nav apmierināti ar līdzšinējām Ķīnas un Indijas konflikta sekām un ir par varu un uzvaru, jo Indijai nav vairs citas izejas.** Militārās aprindas tomēr nav tik stipras kā Pakistānā, Burmā, Dienvidus Korejā, Irakā, Ēģiptē, Turcijā, lai noteikšanu pārņemtu savās rokās.

Vēl Nēru 200 mēlēs runājošā Indijā ir pietiekami stiprs, lai ar dažādiem kompromisiem atbīdītu iespējamo konfliktu uz tālākām dienām un gadiem.

Fricis Grīnbergs

Iegādājaties piemiņai!

3. LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKU KANADĀ SKATU ALBUMU

Cena $2.50 + 6¢ pārsūtīšanas izd. 8½" x 11" formāts.

32 lappuses ar foto attēliem par dziesmu svētku norisi. Jaukā apdarē.

Daugavas Vanagu grāmatnīcā, 123 Huron St., Toronto 2-B,

Ukraiņu atraitne apsūdz Chruščevu slepkavībā

Tā nebija tikai ukraiņu partizānu armijas 20 gadu dibināšanas atcere, kam par godu nesen tautu un valdību pārstāvji pulcējās Čikāgas „Merchandise Mart" M & M kluba telpās. Atcerēs lielāko tiesu dzird skaistas runas par pagājušajiem, neatgriežamajiem laikiem un neatdarināmajā drošsirdībā kritušajiem varoņiem; bet šai atcerē galvenās personas bija dzīvas, apbrīnojamā mērā dzīvas. Tā M-me Ulana Cileviča, vietējā AF - ABN dinamo, kam nekad nepietrūkst izdomas, lai atkal un atkal citos veidos piespiestu brīvo pasauli uzklausīt viņas saucienus pēc taisnības un palīdzības. Tā pati ukraiņu partizāņu armija, spēks, kas ievērojami iespaidojis kā vācu, tā krievu okupantu sekmes gan kaŗa laikā, gan arī gaŗos gadus pēc tam. Tā arī Čarlzs Kerstens, Viskonsinas jurists, kas ASV kongresā trīs termiņus pavadījis komūnisma subversijas atmaskošanas sēdēs Pretamerikāniskās darbības izmeklēšanas komisijā.

M-me Cileviča bija savikšusi īstenu banketu, ar kokteiļa stundu, ukraiņu mākslinieku priekšnesumiem, ukraiņu gaumē pagatavotu mielastu un gaŗu un skanīgu goda viesu sarakstu. Varētu likties, ka sēžot moderni iekārtotajā zālē zem mākslīga citronkoka, starp ungāru grāfu Zičī, kard. Mindcentija kustības vadītāju, un seņoru Luiju Kotneru, Gvatemalas ģenerālkonsulu, uz brīdi pat varētu pagaist svinību nozīme. Bet nē. Par to gādāja uzrunas un apsveikumi, kam visiem vijās cauri rūgtā ironija par pašreizējo politisko stāvokli, kad liekas, ka 2. pasaules kaŗš noticis tikai tādēļ, lai Pad. Savienība no iegūtā kaŗa laupījuma varētu uzcelt „supervalsti". Par to gādāja arī banketa dalībnieki. Šķiet, visskaidrāk to pierādīja brīdis, kad Ignācijs Bilinskis, AF-ABN eksekutīvās padomes pr-dis, savas uzrunas nobeigumā lūdza visus klātesošos ukraiņu partizānu armijas dalībniekus piecelties, lai tos godinātu aplaudējot. Lai gan zālē atradās laba tiesa vīru ar neapšaubāmiem nopelniem, visi pieņēma neizteiksmīgu sejas izteiksmi un ... palika sēžam. Dedzīgais runātājs bija piemirsis, ka šī ir partizānu armija, kuras likumos ietelp nekur nekādos gadījumos sevi neatklāt. Viņi nebija nākuši, lai saņemtu publikas atzinību. Drīzāk gan vakara kuplais apmeklētāju skaits rādīja, ar kādu atzinību viņi vērtē Č. Kerstena iestāšanos par viņu lietu.

Čarlzs Kerstens, vakara galvenais runātājs, saistīgi stāstīja par prāvas norisi, kas notikusi no 8. — 19. oktobrim Karlsrūē, Vācijā, kur par slepkavību tiesāts Bogdans Stašinskis. Kerstens pārstāvēja nogalinātā Stepana Banderas atraitni. Stašinskis bijis uz liecinieku sola piecas dienas. Viņu pratinot, pamazām atklājies veids, kā padomju valdība gadiem ilgi rūpīgā darbā izaudzina savus necilvēcīgos „darba rīkus". Pirmoreiz Stašinskis izpelnījies ievērību, 19 g. vecumā izspiegojot un nododot pats savu māsu un citus patriotus. 1957. g. viņš jau tik tālu avansējis, ka viņam uzticēts doties uz Mincheni, uzmeklēt tur ukraiņu politisko darbinieku Dr. Rebetu un to nogalināt. Kad uzdevumam viss sagatavots, viņu apgādājuši ar jauna veida iero[illegible]mo, apmē[illegible]ku par pil[illegible]r cianida [illegible] vilcienu šīs gāzes pietiek, lai nogalinātu cilvēku 2—15 sekundēs. Pie tam ierocis neatstāj redzamu nekādu pēdu. Slepkavam tikai pirms lietošanas jāieņem kāda tablete, kas darbojas pret indes iedarbību. Savu pirmo lielāko uzdevumu St. veicis ļoti sekmīgi, upurim iešļākdams indi tieši sejā. Par Dr. Rebeta nāvi nevienam necēlās ne mazākās aizdomas; visi iesakitīja viņu kā mirušu no triekas.

Atgriezies Maskavā, St. saņem savu nākamo uzdevumu: uzmeklēt un nogalināt Banderu. Tas bijis grūtāk, jo Bandera, pats bijis partizāns, bija uzmanīgāks. Viņu arī pastāvīgi apsargāja. Bez tam viņš dzīvoja ar svešu vārdu, un nekādi nebija sadzenama Banderas fotografija. Beidzot St. padzird, ka Bandera runās pie ģen. Konovaleca kapa Roterdamā. Viņš aizbrauc tur, iegaumē Banderas izskatu un viņa auto numuru un ilgi lenc viņu Minchenes ielās, līdz kādu dienu rodas izdevīgs moments kāpņu telpā pie Banderas dzīvokļa durvīm. Šoreiz viss nenorit tik gludi. Bandera mirst tikai ceļā uz slimnīcu, un vēl pēc viņa nāves ap viņa augumu vēsmo viegla cianida gāzes dvaša.

Vācu policija gadījumu atzīst par pašnāvību. Ukraiņi zina, ka tas nav tiesa, bet viņiem trūkst pat mazākā pierādījuma — līdz dienai pirms Berlīnes mūŗa noslēgšanas, kad Rietumberlīnē pārbēg kāds vīrs, kas saka: „Es nogalināju Dr. Rebetu. Es nogalināju St. Banderu."

Pēc Bandera nāves Stašinski aizsauc uz Maskavu, kur viņu slavē, godina par varoni un par nopelniem piešķiŗ viņam pat augstu ordeni, ko viņam piesprauž pats ģen. Šelepins, padomju slepenpolicijas galva. Atzinības rakstu parakstījis Vorošilovs, Pad. Savienības toreizējais prezidents. Chruščevs savukārt apstiprinājis viņu rīcību, palaikam pats dodams rīkojumus. Ukraiņu pretestības kustības iznīcināšana komūnistu vareniem bijusi tik svarīga, ka viss Pad. Savienības Augstākais prezidijs pašrocīgi piedalījies šai konspirācijā, kā tas pierādīts St. prāvā.

Stašinskim piesprieda tikai 8 g. cietuma, jo tiesa atzina, ka viņš bijis tikai ierocis īstā slepkavas — Pad. Savienības valdības rokās. Tā kā slepkavība notikusi ārzemju teritorijā, tiesāšana pakļauta internacionāliem likumiem. Šis ir punkts, kas padara šo prāvu par ļoti svarīgu. Stepana Banderas atraitne prasa pēc slepkavas sodīšanas, un viņai ir visas tiesības to darīt, kaut arī slepkava izrādās kādas valdības priekšgals. „Kriminālnoziegumi pakļaujami juridiskām, nevis militārām akcijām. Ar militāru spēku var tikai izspriest, kurš stiprāks, kurpretim tiesas lēmumi izspriež, kam taisnība," Č. Kerstens teica.

Pašreiz pastāv trīs iespējas saukt Chruščevu un viņa sabiedrotos tiesas priekšā par slepkavību. Viena būtu internacionālā tiesa Hāgā, kur valstis parasti izspriež savas savstarpējās prāvas. Bez tam varētu ierosināt kādas draudzīgas valsts pārstāvi šo lietu ierosināt Apvienoto Nāciju tiesā. Trešā iespēja ir starptautiskā juristu tiesa Ženēvā, kur arī agrāk notikušas pasaules mērogā nozīmīgas prāvas. Ja *Chruščeva rīcībai būtu kāds attaisnojums, tad tas viņam šai tiesā būtu jāatklāj.* Pretējā gadījumā pēc visiem likumiem viņš uzskatāms par vainīgu.

Čarlzs Kerstens pašreiz atmetis visus blakus darbus un pilnīgi nododas šādas tiesas prāvas reālizēšanai vienā no augstāk minētajām instancēm. „Ja man tas izdotos," viņš runas nobeigumā teica, „tad Stepans Bandera nebūtu miris velti."

D. V.

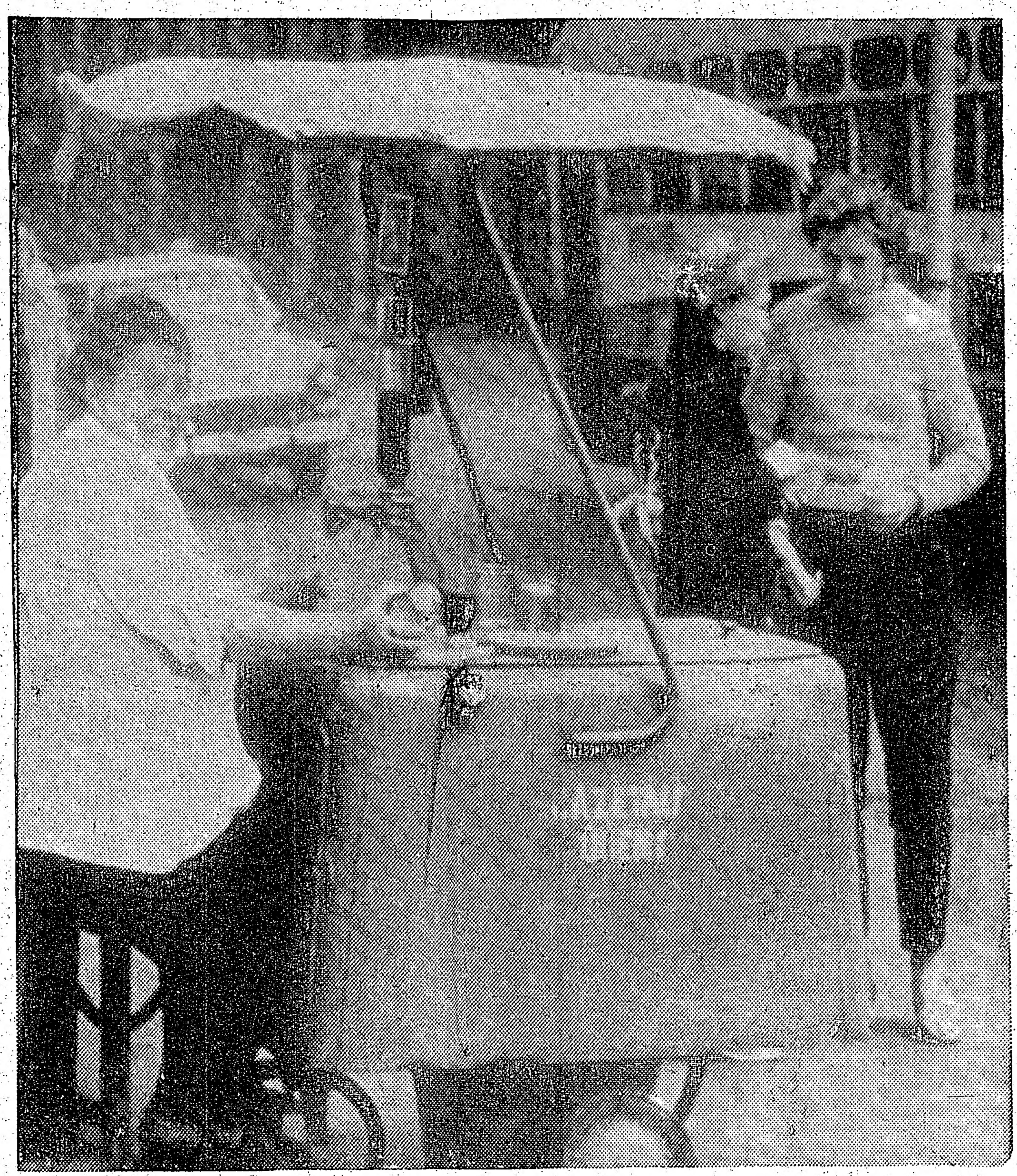

Rīdzinieki neraud par pirmās nepieciešamības trūkumu. Vismaz „gāzētu ūdeni" var dabūt uz katra ielas stūra.

LATVIJAS CEĻI KĀ KAŖA CEĻI

„Saldū pasažieŗi autobusos nemaz nesmaida. Viņu bēdas var saprast vienīgi tas, kam pašam gadījies kratīties Saldus pilsētas ielās vai rajona ceļos," tā slikto ielu un ceļu stāvokli apraksta Cīņa 27. novembŗa numurā. Braucot uz Šķēdi, ceļā vairākkārt jāizkāpjot, kamēr autobuss izraušoties no bedrēm. Neesot neviena, kas kaut lielās bedres aizbērtu ar granti. Saldū neesot arī auto stacijas. Uzgaidāmās telpas esot iekārtotas bijušajā limonādes kioskā, kas nespējot uzņemt pat biļešu pircējus.

Kad okupantu Rīgas laikraksti kādreiz pieskaŗas Latvijas ceļiem vai mazāko pilsētu ielām, tad vienmēr apraksti ir līdzīgi šim. Sistēmatiska ceļu labošana nav noorganizēta, daudzi ceļu posmi pēc kaŗa nav dabūjuši ne lāpstu grants. Sevišķi lauku ceļus sabendējuši traktori un kravas automašīnas. Pavasaŗos un rudeņos šie ceļi līdzinās dubļu jūŗām. Rīgas laikrakstos ir pat norādīts, ka bieži brauc ārpus ceļiem un tādā kārtā „ceļš" izskatoties plats.

VAI LAIKRAKSTU SAŅEMAT KĀRTĪGI?

Vai esat nokārtojuši abonementu

Arturs Voitkus

ZĪMES SMILTĪS

NOVELE

(2. turpinājums)

Šī jautājuma Lidija bija baidījusies, bet tagad, kad tas bija izrunāts, viņa uz to spēja atbildēt mierīgi un nosvērti.

— Aina man zvanīja un pieteicās. Viņi braukuši, lai paliktu šeit ilgāku laiku.

Alža sejā parādījās smīns.

— Protams. Ko citu? Tātad tomēr. Jau pirms pāris mēnešiem dzirdēju, ka Leldem te jāvadot kāds būvprojekts, bet cerēju, ka viņiem pietiks goda prāta šeit nerādīties

Runādams Aldis piecēlās un sāka staigāt; tā viņš vienmēr darīja, ja bija satraukts.

— Protams — Aina ir tava draudzene, un pret viņu man nav iebildumu. Bet pret Laimoni man ir iebildumi. Vienīgi viņš ir vainīgs, ka mēs gandrīz divus liekus gadus dabūjām nīkt Vācijā. Un mūža divi gadi nav sīkums. Pat savam labākajam draugam bez sevišķas vajadzības es tos neatdotu. Ja nebijis Laimoņa un viņa nepildīto solījumu, arī mēs būtu varējuši izmantot kādu no piesūtītajiem galvojumiem un izbraukt uz Savienotajām Valstīm.

— Vai nedomā, ka tā bija arī mūsu vaina, ka klausījām viņa padomam?

— Noteikti. Mēs bijām lētticīgi. — Bet mēs viņa solījumus nelūdzām. Ar tiem viņš pats mums mācās virsū: nebrauciet tagad, neesiet vieglprātīgi! Kāpēc jums mesties uz veselu gadu viszemākajā darbā, ja es aizbraucis ar tēvoča starpniecību varu jums dabūt galvojumu bez saistībām? Brauksiet kā kungi un dzīvosiet kā kungi. Noliksi pārbaudījumus, iekārtosi praksi, kļūsi miljonārs. — Te nu bija kungi un miljonāri! Vairāk kā gadu viņš mūs baroja ar tukšiem solījumiem un skanīgiem vārdiem: gaidiet, pacietieties, nebēdājiet. Vienu brīdi gandrīz likās, ka viņš nemaz negribētu ,ka mēs braucam pāri okeanam.

Piepeši Aldis pamanīja, ka Lidija iet pie tālruņa.

— Ko tu darīsi?

— Zvanīšu Ainai, ka mums šodien nav parocīgi, ka esi sasirdzis, ka tev kāda cita noruna, ka jāiet pie slimniekiem — kaut ko samelošu.

— Un rītu? Un nākošajā nedēļā? Un pēc mēneša? — Nav taču nozīmes. Lai viņi nāk un viesojas. — Tu man neatbildēji: Ilmārs nav rakstījis?

— Ir. Ieguvis pirmo vietu arī peldēšanā un tagad vienpadsmitgadīgo grupā skaitoties nometnes labākais sportists. Šīs vasaras nometnes zēniem nav ar naudu samaksājamas. Pilsētā dzīvojot, viņi muļķības vien darītu.

— No kā Ilmāram šī lielā tieksme sportot? Ne tev, ne man tādas lietas nevedas. — Alža vārdos bija lepnums.

— Cik tu paslēpē un papeldies, — to par lielu sportu nevar uzskatīt.

— Tev, savukārt, vedas tavā darbā. Veikt divas tādas lielas lietas kā tu esi veicis — izveidot praksi un nostabilizēt uzņēmumu —

— Uzņēmums jau tavs nopelns.

— Bet tavas idejas, pārraudzība un viss pārējais. Tas savā ziņā arī ir sportiska sacensība. Bez tam — Ilmāra veiksme kļūt par pirmo bez sevišķas piepūles man nemaz nepatīk. Viņam panākumi pārāk viegli un gandrīz vai paši no sevis iekrīt klēpī, — Lidija prātoja.

— Tev labāk patiktos, lai viņam tikpat grūti nāktos nokļūt pie mērka kā man?

— Tas norūdītu viņa raksturu. Bīstos, ka viņš izaugs paviršs.

Aiz durvīm bija dzirdami soļi; Lidija pārtrauca runāt un klausījās. Nāceju pazinusi, viņa nopūtās.

— Ecītis. Droši vien atkal sūdzēsies par kaimiņu zēniem.

— No tiem jau viņam arī daudz jācieš, — Aldis smējās, — Jums atkal kāda ķilda?

—Parastās debates.

Ecītis ienāca sabozies un nerunīgs. Lāga labdienu nepadevis, viņš paņēma Alža nolikto laikrakstu un ar to rokās sāka atkal virzīties uz durvīm. Bija skaidri redzams, ka sirds viņam bija pilna rūgtuma, un viņš gaidīt gaida iespēju no tā atbrīvoties. Aldis nolēma palīdzēt.

— Tev, onkulīt, kādas nepatikšanas?

Ecītis apstājās pusceļā.

— Nepatikšanas? Ak nu . . . Ir jau labi. Beigts jau neviens nav.

— Kaimiņu zēni — vai ne? — Aldis smaidīja.

— Ko tur nu runāt . . . Nav jau vērts. Jūs jau abi viņus tikpat aizstāvat.

Lidija pārtrauca abu vīriešu sarunu.

— Man vēl jāiziet . . . tu saproti — mati . . . Ja Leldes ierodas, pirms esmu atpakaļ, tu būsi mājās . . . jā?

— Kas man cits atliek? — Aldis paraustīja plecus.

Lidija uzskatīja vīru, un krūtīs tai iesitās silta strāva: rokas gaiši pelēko bikšu kabatās sabāzis, stingrs un drošs viņš tur stāvēja — mazliet ironisku smaidu acīs un ap lūpām, vienkāršs, labsirdīgs un pret visiem laipns. Viņa piegāja tam klāt un uzspieda skūpstu uz vaiga.

— Bet īgns tu tomēr esi?

— Tu par to brīnies? — Aldis sarāva uzacis.

— Man žēl, ka tā iznācis. Piedod man?

Vīra seja izlīdzinājās.

— Ir jau labi. Bet ja jau ej, tad labāk pasteidzies. Ilgi ar viņiem vienam man negribas darboties.

Kad Lidija bija aizgājusi, Aldis pārbaudīja dzērienu skapīša saturu.

— Hm... — viņš sevī brīnījās, tad pagriezās pret Ecīti, — maz te atlicis. Mēs esam kļuvuši stingri tērētāji. Vai tu varētu aiziet līdz veikalam?

— Maz atlicis! — Kas par brīnumu, ja vienmēr balles rīko! — Ecītis skatījās pa logu dārzā. Tad viņš, naudu no Paugura ņemdams, strauji mainīja sarunu: — Tas taču, krustdēl, ir tas pats Lelde, kas, nometnē dzīvodams, krāpa savu sievu?

Aldis iesmējās.

— Ar katru precētu vai neprecētu nometnes sievieti, kas vien nokļuva viņa apburošās personības tuvumā. Laimonis ir vienmēr sievietēm paticis. Reizēm es viņu skaudis, reizēm nožēlojis. No vienas puses piekrišana ir glaimojoša, no otras — tā var kļūt apgrūtinoša. Pie tam nesaprotu, kas bija viņa pievilcības spēks. Vienīgais, ar ko viņš no citiem vīriešiem atšķīrās, bija zināma nicināšana, kādu viņš sievietēm izrādīja. Viņš gluži vienkārši bija rupjš, bet sievietēm tas — tici, vai netici — patika.

— Tad uzmani savu sievu.

— Ecīt, Ecīt! Lidija — un Laimonis! Tad jau drīzāk viņš man varēja būt bīstams pirms divpadsmit gadiem, kad dzīvojām vienā nometnē, — Aldis labsirdīgi uzsita Ecītim uz pleca.

— Tagad būsit vienā pilsētā.

— Neaizmirsti, Ecīt, ka Lidija pa šiem gadiem nav kļuvusi jaunāka. Un Laimonis arī, droši vien, nosirmojis un kļuvis lēnāks. — Bet man pie tevis, onkulīt, lūgums: kad Leldes ierodas, nesāc viņiem tūlīt skaitīt priekšā, cik tev šeit slikta dzīve. Tā tu esi samulsinājis ne vienu vien mūsu cieminu, un tie ir nodomājuši, ka mēs tevi te gandrīz vai spīdzinām.

Ecītis iecirtās.

— Nē, nē! Lielīšu, cik spēšu. Kas gan šai zemē varētu būt slikts? Maizīte baltu baltā, mīkstu mīkstā. Televīzija zibina augu dienu, un auto smaka nepārstāj ne brīdi. Un ja uzgriez radio, tad uzreiz dabū zināt, ar ko jātīra zobi un kur aizņemties naudu, lai tiek ko iemaksāt veikalā. Un pa starpām var dzirdēt tādus bugīvugī, ka pat manas vecās kājas cilājas. Te jau viss tikai cildināms; nepareizs nav nekas, — viņš liekulīgi nobeidza.

— Es jau zinu, ka tev te nepatīk, un ka tu ilgojies pēc mājām, bet, — vai tev pašam nebūtu vieglāki, ja tu mūsu pašreizējā dzīvē nemeklētu tumšās, bet gaišās puses? Ko tas palīdz, ja tu visu smādē? Ir taču šeit arī daudz laba, ko mēs noteikti paņemtu līdzi, ja atgrieztos mājās, — Aldis nopietni runāja.

— Kā tad! Visus tos sūcējus un pūtējus, sildītājus un saldētājus, mitrinātājus un sausinātājus, lai tikai ietaupītu soļus un nevajadzētu lieki pakustēties. Un tad, kad no nekā nedarīšanas sāk mesties vēderiņš, tad sāk badoties un neēst. Šitās visas ieražas mēs noteikti paņemsim līdzi.

— Vai tev Lidija liedz ēst, kas pašam patīk? Vari izmeklēties, ko sirds kāro! — Aldis neļāva sevi izvest no pacietības.

— Sirds kāro! Jāsmejas — Es nu labāk iešu pēc tā šnaba. Bet skābas putras vēl līdz šai dienai neesmu dabūjis! — Ecītis, projām ejot, noskaities izsvieda, iekams Aldis paguva atbildēt, un jau pazuda aiz mājas stūŗa.

(Turpinājums sekos)

Ipatnējais...

ROBERTA KLAUS...

Kā no Rīgas ziņo, 5. oktobrī 87 gadu vecumā miris Roberts Klaustiņš, skolotājs, kritiķis, literātūrvēsturnieks, vēsturnieks, stāstnieks. Gada sākumā nomira viņa dzīvesbiedre Alma, kādreizējā skolotāja Maldoņa sieviešu ģimnazijā, vēlāk, ja nemaldos, pati savas ģimnazijas vadītāja. Rob. Klaustiņš sievas bēŗu dienā jau bijis tik savārdzis, ka nav spējis būt kapsētā, redzēt sievas apglabāšanu.

Klaustiņa apceres sāka parādīties gadsimtu mijā: plaša apcere par Veco Stenderu (M. Viesa Mēnešr., 1900), literātūrvēsturisku rakstu virkne Literātūra un dzīve (Apskatā, 1904), plašs pētījums Andrieva Niedras beletristika (Rīgas Avīzē, 1906) u. c. Bet visvairāk (kā neviens cits latvietis) viņš pētījis Kaudzīšu Mērnieku laikus, gan no literārā, gan socioloģiskā viedokļa (pirmā plašākā monografija par Kaudzīšu romānu iznāca 1909. g., jauns pārstrādāts izdevums 1926. g.). 1907. g. iznāca viņa Latviešu rakstniecības vēsture — pirmā nobeigtā latviešiem. Savdabīgie uzskati ar zināmu konservātīvu noslieci lika viņam nebilst šai vēsturē ne vārda par Treimani - Zvārguli, Skalbi, Raini īsi pieminēt kā klasiķu tulkotāju. (Vēlāk viņš savus uzskatus grozīja).

Klaustiņš vispār izteicis īpatnējus uzskatus (ne bez motīvējumiem), piem. apzīmēja par tipiskiem jaunromantiķiem Veidenbaumu un Aspaziju, kuŗus citi parasti pieskaitīja reālistiskam virzienam. Dziļā izpratnē viņš jaunromantikas elementus atrada arī Saulieša darbos. Klaustiņam ļoti raksturīgs stils, autoru varēja uzminēt arī bez paraksta. Klaustiņa stils daļēji veco latviešu garīgo un laicīgo rakstu, daļēji Kaudzīšu ietekmēts, tomēr personiskā jaunlaicīgā izkopumā.

Rob. Klaustiņš (laikrakstos un žurnālos, arī vācu valodā) daudz rakstījis par Latvijas vēsturi, kultūrvēsturi, izteikdams tur īpatnējus uzskatus, piem., par tautas dziesmu bāreņiem, kas bijuši īpaša „proletāriska" atmestu ļaužu šķira u.t.t. (Klaustiņu kā vēsturnieku augsti cie-

3. turpinājums

Ipatnējais vērtētājs

ROBERTA KLAUSTIŅA PIEMIŅAI

Kā no Rīgas ziņo, 5. oktobrī 87 gadu vecumā miris Roberts Klaustiņš, skolotājs, kritiķis, literātūrvēsturnieks, vēsturnieks, stāstnieks. Gada sākumā nomira viņa dzīvesbiedre Alma, kādreizējā skolotāja Maldoņa sieviešu ģimnazijā, vēlāk, ja nemaldos, pati savas ģimnazijas vadītāja. Rob. Klaustiņš sievas bēru dienā jau bijis tik savārdzis, ka nav spējis būt kapsētā, redzēt sievas apglabāšanu.

Klaustiņa apceres sāka parādīties gadsimtu mijā: plaša apcere par Veco Stenderu (M. Viesa Mēnešr., 1900), literātūrvēsturisku rakstu virkne Literātūra un dzīve (Apskatā, 1904), plašs pētījums Andrieva Niedras beletristika (Rīgas Avīzē, 1906) u. c. Bet visvairāk (kā neviens cits latvietis) viņš pētījis Kaudzīšu Mērnieku laikus, gan no literārā, gan socioloģiskā viedokļa (pirmā plašākā monografija par Kaudzīšu romānu iznāca 1909. g., jauns pārstrādāts izdevums 1926. g.). 1907. g. iznāca viņa Latviešu rakstniecības vēsture — pirmā nobeigtā latviešiem. Savdabīgie uzskati ar zināmu konservātīvu noslieci lika viņam nebilst šai vēsturē ne vārda par Treimani - Zvārguli, Skalbi, Raini īsi pieminēt kā klasiķu tulkotāju. (Vēlāk viņš savus uzskatus grozīja).

Klaustiņš vispār izteicis īpatnējus uzskatus (ne bez motīvējumiem), piem. apzīmēja par tipiskiem jaunromantiķiem Veidenbaumu un Aspaziju, kuŗus citi parasti pieskaitīja reālistiskam virzienam. Dziļā izpratnē viņš jaunromantikas elementus atrada arī Saulieša darbos. Klaustiņam ļoti raksturīgs stils, autoru varēja uzminēt arī bez paraksta. Klaustiņa stils daļēji veco latviešu garīgo un laicīgo rakstu, daļēji Kaudzīšu ietekmēts, tomēr personiskā jaunlaicīgā izkopumā.

Rob. Klaustiņš (laikrakstos un žurnālos, arī vācu valodā) daudz rakstījis par Latvijas vēsturi, kultūrvēsturi, izteikdams tur īpatnējus uzskatus, piem., par tautas dziesmu bāreņiem, kas bijuši īpaša „proletāriska" atmestu ļaužu šķira u.t.t. (Klaustiņu kā vēsturnieku augsti cienīja nelaiķis A. Švābe).

Brīvās Latvijas gados Klaustiņš sniedza sīkas pamatīgas formas analizes apceres, piem., par Plūdoni un viņa balādēm (Izglītības ministrijas mēnešrakstā, 1920). Daugavā (1933—1936). Klaustiņam rakstu serija par latviešu impresionismu, kuŗu ciltstēvos viņš atrada Birznieku - Upīti un Staburaga bērnu autoru Valdi. Literātūras (K. Rasiņa) apgādātajā lielajā kollektīvajā Latviešu literātūras vēsturē Klaustiņš apcerēja Deglavu, Plūdoni, Švābi u. c. Vācu laikā viņam Latvju Mēnešrakstā serija par dzejas formu problēmām, kā arī Aspazijas piemiņas apcere. Beidzamajos mūža gados viņam, protams, nebija nekādas iespējas nākt klajā ar apcerēm un pētījumiem. No Klaustiņa daiļprozas darbiem plašākais ir nenobeigtais vēsturiskais romāns Pa tumšām takām (Druvā, 1914, grāmatā 1947). Otrs romāns Dzimtkungs Burķis (Atpūtā, 1937) ir par 1905. gadu. Divi plašāki stāsti bija Latvju Mēnešrakstā. Bijuši vēl citi, mazāki.

Nu ir noslēdzies šī kritiķa, literātūrvēstures un vēstures savdabīgā pētnieka garais mūžs. Aizgājis vīrs, kam par daudzām problēmām bija patstāvīgas, no citiem atšķirīgas domas, kas gan laiku laikiem grozījās. Sevišķā pateicībā viņu piemin šī rakstiņa autors. Zēna gados viņš mani ārkārtīgi saistīja, interesēja, kaut viņa domām daudzkārt nepievienojos. Saņēmis dūšu, sāku viņam rakstīt. Viņš man dažas vēstules arī atrakstīja. Viņš man, pusaudzim, atbildēja pavisam nopietni, gluži kā lielam cilvēkam. Arī tur izpaudās ļoti savdabīgas domas, piem. A. Baltpurviņu vērtēja augstāk nekā Blaumani (!) (Vēlāk laikrakstā Tēvija ,1943, gan Blaumani cildināja). 1921. gadā viņu apciemoju, bet jaunības gadu interese neatjaunojās, kaut pilnīgi nekad nenozuda.

P. Ērmanis

Andrejs Pablo Mierkalns

RIETUMEIROPAS DZIESMA

Dzejniekiem, kareivjiem
Tā ir lielais spēļu lauks —
It kā sapnis jauks,
Pilns ar košiem brīnumiem.

Cik skaisti tajā ceļot ir,
To dziesmās apdziedāt.

Kaut kas senatnīgs, tuvs —
Katram sirdī piesiet māk,
Kad tas dainot sāk —
Tāds, lūk, Rietumu burvīgums.

Cik laimīgs katrs, kas no tā
netop šķirts,
Kad to nevajaga apraudāt.

Rietumeiropa — sirds
Gadusimtu kultūrai,
Tērpu greznībai,
Visā pasaulē to dzird.

AICINĀJUMS MĀKSLINIEKIEM

Laipni lūdzam latviešu māksliniekus līdz 1963. gada 1. februārim iesūtīt metu kapu piemineklim uz šādiem noteikumiem: materiāls — sarkanbrūns granīts, lielums — ap 6½ x 3½ x 1 pēdas. Piemineklis var būt statenisks vai horizontāls. Kapu vieta ir līdzena, var izveidot paaugstinājumu. Uzraksts: MANA DZĪVĪBA IR KRISTUS. Filip. 1,21; Ciānas draudzes kapi kopš 1957. g.

Piemineklī jābūt krustam; jāpauž kristīgums un latviskums.

Draudzes kapu komiteja par labāko atzīto un pieņemto metu piešķir atzinībai 100, bet par nākošo labāko 50 dolaru.

Meti sūtāmi un informācija pieprasāma uz šādu adresi: Chicago Latvian Ev. Luth. Zion Congregation, 5015 W. Ferdinand St., Chicago 44, Illinois, USA.

MĀKSLĀ NEKAS NAV PAR DAUDZ

ARVĪDS NORĪTIS SEŠDESMITGADNIEKS

Vijoļspēles profesors un diriģents Arvīds Norītis, dzīvodams Vesterosā, Zviedrijā, 23. decembrī sasniedza 60 gadu vecumu. Mūža launaga stunda pienākusi mūsu kādreizējam brīnumbērnam, kas 1921. g. kā vienīgais absolvents beidza jauno Latvijas Konservātoriju un ātri iekaroja Rīgas koncertpubliku. Divi gadus vēlāk Jānis Zālītis kādā recenzijā rakstīja, ka Norīša spēlē „nekur toņi, skaņas nesadrūp, nekur nezaudē, ja tā varētu izteikties, savu ētiski mūzikālo kolorītu. Norīša vijoles valoda neapbur, bet valdzina ar savu tīro un dzedro skaņu plūsmi. Ne viņa karstā reiba, bet avotu nektāra veldze un šķīstais vilinājums." Kaut pēc Latvijas Konservātorijas ar Kultūras fonda pabalstu papildinājies arī Berlīnē un Parīzē, Arvīds Norītis, diemžēl, ir bijis arī mūsu sava laika paviršās kultūras politikas upuris, jo spožajam virtuozam ar visnopietnākajām izredzēm uz starptautiskiem panākumiem neradās un neradās pietiekami nodrošināts stāvoklis dzimtenē. Tālab jubilāra biogrāfijā Latvijas valsts laikā ierakstīti arī trīs gadi tālajā Austrālijā, tikpat daudz Lietuvā, atrašanās džeza orķestrī u. tml. Apstākli mainījās. Norītis kļuva Latvijas Konservātorijas profesors, vijoļklases vadītājs, Latvijas Radiofona koncertmeistars, Nacionālās operas diriģents, taču vijoļvirtuoza karjēras turpinājumu vairs neizdevās nodrošināt. No otras puses, lai darītu ko darīdams, viņš bez atlikuma piederējis mūzikai, bez viņa Rīgas mūzikas dzīve nav nemaz iedomājama, tāpat kā mocartiski jautrā Rīga mūsu atmiņā vienmēr saistīsies ar Arvīdu un viņa nelaiķa brāli gleznotāju Oskaru Norīti.

Raibi ir bijuši Arvīda Norīša trimdas gadi. Vācijas DP nometņu laikā viņa tīri diktātoriska jai gribai jāpateicas par ārkārtīgi disciplinēto Latviešu stīgu kvartetu, kas ātri pacēlās pāri „bēgļu kultūras" līmenim un varēja koncertēt arī Anglijā, Īrijā, Zviedrijā un Dānijā. Kad sākās lielā izceļošana, Norītis pieņēma piedāvājumu doties uz Zviedriju. Te viņš provinciālajā rūpniecības pilsētā Vesterosā no amatieriem ātri izaudzināja jau respektējamu simfonisko orķestri un, Norītim atrodoties pie diriģenta pults, kopā ar to koncertēja arī starptautiskas klases solisti. Diemžēl, cīnīšanās ne vien ar amatierismu, bet jo vairāk ar mūsdienu orķestrantu iedomīgo paviršumu, kas nekādi neatbilst mākslas prasībām, Norītim kļuvusi par grūtu, un pagājušajā pavasarī Vesterosas simfoniskais orķestris savu pašaizliedzīgo un lietpratīgo vadītāju zaudēja. Vai pārmest Norītim, ka viņš gribēja par daudz? Taču tādos pašos apstākļos Stokholmas karaliskā opera zaudēja zviedru izcilāko diriģentu Sikstenu Ērlingu.

Pašlaik Arvīds Norītis ir tikai tā saucamais archīva darbinieks ar pieticīgu algu. Latviešu sabiedrībai jādomā, vai nav kas darāms, lai liktu lietā izcilā mūziķa talantu. Dažu mēnešu epizods ar Reitera kori apliecināja, ka Norītis arī kā kordiriģents spoži veic savu uzdevumu. Nevajag tikai teikt, ka viņš prasītu „par daudz". Mākslā jau nemaz nevar prasīt „par daudz". Plānojot Eiropas latviešu dziesmu svētkus Hamburgā 1964. g., Arvīds Norītis paredzēts kā viens no virsdiriģentiem. Jācer, ka viņš piedāvājumu pieņems, prasīs un dos daudz. Šobrīd lai jubilāru sasniedz trimdas saimes sveicieni!

R.

RŪDOLFAM BLAUMANIM 100. DZIMŠANAS DIENĀ

Palūkojoties uz mūsu literāro Olimpu, citu mīļu tēlu vidū vispirms mēs redzam **Rūdolfu Blaumani.**

Viņš pacēla mūsu rakstniecību īsti mākslinieciskā līmenī. Blaumanis ir mūsu vārdu mākslas pamatos, un bez viņa mēs nevaram iedomāties mūsu literātūras attīstību; bez viņa mēs būtu daudz nabagāki. Nevar liegt, ka pirms viņa mums nebūtu bijis rakstniecības, bet tā lielāko tiesu bija didaktiska, tai trūka formas skaidrības.

Šī gada pirmajā dienā no Blaumaņa dzimšanas pagāja simts gadu, bet augusta mēnesī kopš viņa pāragrās nāves piepildīsies 55 gadi. Blaumaņa mūžs bija īss, bet viņa literārā darbība intensīva.

Blaumanis dzimis Ērgļos, kur tēvs un māte bijuši muižas kalpotāji. Agrā bērnībā, muižā augot, viņš bija ieklausījies vācu valodā, vēlāk, Ogrē un Rīgā vācu skolās mācīdamies, viņš šo valodu pilnīgi apguva un sāka strādāt laikrakstā Zeitung für Stadt und Land, kur 1882. gadā ievietots B. pirmais stāsts. Turpmāk daiļliterātūras darbus viņš rakstīja latviski, lai gan kā žurnālists viņš apmēram desmit gadu darbojās minētajā avīzē.

19. g. s. devindesmito gadu sākumā B. no vācu laikraksta aizgāja. Tai laikā latviešu izglītotie jaunieši sāka interesēties par politiskiem un sociāliem jautājumiem, daži pieslējās no Vācijas iepludinātajam marksismam. R. Blaumanim ar tiem nebija pa ceļam.

Laikrakstā Dienas Lapa viņš sāka strādāt tikai tad, kad par redaktoru kļuva Dr. phil. P. Zālīte 1898. g., bet jau 1901. g. B. pārcēlās uz Pēterpili, kur O. Rāviņš sāka izdot savas Pēterburgas Avīzes. Blaumanis tur vadīja literāro un satirisko nodaļu Purva malā.

Blaumanis jau agrāk bija saslimis ar tbc, un Pēterpils mitro, drēgno klimatu nepanesa un aizbrauca uz savām mājām Brakiem Ērgļos.

Rīgā viņš laikrakstā Latvija vadīja humora nodaļu Skaidiņa. Tomēr, slimības mocīts, atgriezās Brakos. Pēc pāris gadiem viņš brauca uz Takaharju sanatoriju Somijā, no kurienes viņu pārveda šķirstā uz Ērgļu kapiem.

Neatkarīgās Latvijas laikā R. Blaumanim tur uzcēla pieminekli, bet vēlāk valdība viņa mājas Brakus pieskaitīja valsts mūzejiem. Braki kļuva par svētceļojuma vietu B. darbu cienītājiem un skolu jaunatnei. Rīgā, apstādījumos, pie kanāla uzcēla Blaumanim Teodora Zaļkalna veidotu pieminekli.

Blaumaņa literārais talants bija vispusīgs: viņš mums ir atstājis dažāda liter. žanra darbus. Viņa lirika atšķiras no 19. g. s. sentimentālās dzejas ar dziļu pārdzīvojumu, nemākslotu izteiksmi un vieglu plūsmu — viņa dzejoļus šī gadsimta sākumā tolaik jaunie komponisti Alfreds Kalniņš un Emīlis Dārziņš ņēma par tekstu savām dziesmām.

Blaumanim bija īsts humors, kāpēc viņu aicināja vadīt satīriskās nodaļas laikrakstos. Bet Blaumaņa lielie rakstnieka dotumi it īpaši izpaužas novelē un drāmā. Un viņš šīs literārās formas ir ieviesis mūsu rakstniecībā.

Blaumaņa noveles ir mākslas darbi, kuŗus mēs varam lasīt un pārlasīt, aizvien apbrīnojot autora izvēlētā notikuma spriego kāpinājumu — īstu drāmatismu. Būdams smalks psīchologs, Blaumanis nedaudz vilcienīem tēlo izraudzīto personu dvēseles pārdzīvojumu. Viss norit lielā, dabiskā vienkāršībā, tā ka šķiet, nemaz citādi attiecīgās personas nevarētu rīkoties, nemaz citādi autors to nevarētu arī parādīt. Citiem vārdiem, Blaumanis savās labākajās novelēs tiešām sasniedzis pilnību.

Novelē Nāves ēnā kritiskajā stāvoklī atklājas tēloto personu īstais raksturs. Nov. Andriksons autors bez pārspīlējumiem, bez skaļuma un tendences rāda darbībā latviešu zemnieka ieskatus par savām tiesībām uz zemi, kuŗu viņš paaudžu paaudzēs apstrādājis, bet kuŗa formāli, pēc likuma pieder muižniekam. Zemes rentniekam nav sveši arī šie juridiskie likumi, bet viņš saceļas pret tiem.

(Nobeigums 8. lpp.)

Ģirta Tiltiņa viņete.

3. turpinājums

Varbūt, tā bija Matilda, kas īsi pirms pusnakts gar tām grabinājās, varbūt, vecais dzeltenspalvainais suns, kas reizēm naktīs mēdza ielīst viņa istabā un gulēt pie gultas uz mīkstā paklāja, to Antiņš palika neuzzinājis, bet kurlais saimnieks jau nākamā rītā varēja priecāties, ka meita atgriezusies pie prāta un kļuvusi atkal taupīga ar olām, gaļu un ābolkūku . . .

Toties ģeķīgajam kalpam ar cietsirdīgajiem principiem darba nu netrūka no agra rīta līdz vēlai vakara tumsai. Šķita, ka Matilde sirdīgi pūlētos, lai allaž sagudrotu kaut ko vēl darāmu. Viņa kaut kur pat bija sazinājusi tādu žurku indi, kas lika tām nobeigties lēnā un pretīgā nāvē, pamazām izšķīdinot asinis. Dzelteno pulveri saēdušās, žurkas pusdzīvas līda no alām laukā un vilkās uz vēdera ar pelēksirmu izpūrušu spalvu pa vistu kūts mitrumu uzsūcējiem pakaišiem. Vistas kā negudras cēla traci, kladzinādamas lidoja pa gaisu un izbiedētas triecās pret kūts sienām. Viņam ar lāpstu rokā nu vajadzēja iet un pusdzīvās žurkas nosist, lai nenosistos vistas. Matilde ar savādu prieku tad nāca un skatījās, kā, nelabi viebdamies un galvu sāņus aizgriezis, viņš strādāja nejauko žurku bendes darbu.

Paldies Dievam, tagad viņš bija Ņujorkā, un Antiņš Jērs tramīgs sāka staipīt kaklu, lai izlasītu pa vagona logiem ne vienmēr lāgā saskatāmos uzrakstus uz piestātņu sienām. Fordama ceļam viņš nedrīkstēja pabraukt garām, lai tiktu pie sava kādreizējā skolotāja Turaidas skolā Kārļa Liepiņa. Ar Liepiņu Antiņš jau bija sarakstījies ilgāku laiku un uzzinājis, ka Ņujorkā liela daļa latviešu itin izdevīgi iekārtojušies kā namziņi. Šis amats latviešu iebraucējos kādreiz pat bijis tik populārs, ka Ņujorkā nodibināta īpaša namziņu augstskola. Akadēmiskos grādus beidzējiem gan laikam nekādus nepiešķīra, bet namzinātņu studentus sagatavoja vispusīgi, lai viņi godam varētu veikt pienākumus, kas bija nesalīdzināmi komplicētāki nekā Rīgas sētniekiem, kam dažkārt pietika zināt, kā noslaukāma iela. Diemžēl, namziņu augstskola (vai nu piemērotu mācības spēku vai studentu trūkuma dēļ) bija beigusi darboties, bet Antiņš par to sevišķi nenoskuma, jo viņa Turaidas skolotājs solīja šai amatā apmācīt īsā laikā. Tas ir, ja skolniekam būšot pietiekami gaiša galva.

Antiņš zināja skaidri, ka viņam par savu vienmēr skaidro galvu nav jābažījas, drīzāk gan tagad vajadzēja manīties, lai tiktu laukā no pazemja. Vagona durvis pie Fordama piestātnes strauji atgrūdās vaļā, bet tikpat aši tās varēja atkal aizšauties ciet, atstājot iekšpusē ar visiem nesamiem. Par laimi, citu izkāpēju nebija, un viens viņš palika stāvam tukšajā piestātnē, kad pazemis aizdārdēja tālāk, pazuda tumšajā tunelī, kur mirguļoja sīkas krāsainas spuldzītes.

Uz virszemi tālāk gaitenī veda paplatas akmens kāpnes. Bet, lai tiktu līdz tām, atkal vajadzēja izspiesties cauri jocīgajām krusta sudmalām. Vai būtu vēl bijis vajadzīgs kāds tokins? Un kur to varēja dabūt? Šai pusē neredzēja nevienas kases būdas. Sasodīta būšana! Jērs pārlaida ātru skatu galīgi tukšajai piestātnes telpai, tad atkāpās pāris soļus atpakaļ un triecās kā auns ar visu ķermeņa svaru krusta staklē. Vai tiešām tā būs, ka neizdosies ērmīgās sudmalas pakustināt bez metalla ripiņas iemešanas? Bet — tik tikko viņš sajaudāja noturēties kājās, nenogāzies gar zemi visā auguma garumā. Šoreiz bez mazākās pretestības krusts bija labprātīgi pagriezies un izlaidis viņu cauri. Par tādu negaidītu blēdību Jēram pret spocīgo ierīci gandrīz vai gribējās novicināt dūri un pateikt ko spēcīgu, bet dārdēdams piestātnei jau atkal tuvojās kāds pazemis un nomierinājies viņš uzkāpa virszemē.

Atkal tā pati nepārskatāmā cilvēku burzma un automobiļu straumes. Kur te lai sameklē vajadzīgo autobusu, ar kuŗu vēl dažas šķērsielas jāpabraucot tālāk? Un Antiņam Jēram šķita, ka prātīgāk būtu atļauties nobraukt to mazo, vēl atlikušo gabaliņu ar taksometru. Tad atkritīs lieka taujāšana un meklēšana, kāda no dzeltenajām kulbām, kas veikli šaudījās pa vidu citiem automobiļiem, pievedīs pie vajadzīgā nama durvīm.

Tā arī notika, un Antiņš pēc nepilnām desmit minūtēm jau spieda ilgi neredzētā skolotāja roku. Kā likās, tad ņudzīgajā un trauksmainajā Ņujorkā nodzīvotie gadi nemaz viņu nebija pārvērtuši, ja neieskata par kādu nozīmīgu pārmaiņu drusku druknāku augumu vai dažu sirmāku matu. Citādi Kārlis Liepiņš turējās stalti, izrunāja katru vārdu nesteigdamies, skaidri un pareizi akcentētu, kā īsti to prot tikai latviešu skolotāji. Viņš runāja tā, lai klausītājam nekas no sacītā nesadzirdēts nepaslīdētu gar ausīm un iespiestos atmiņā. Un Antiņš atzina, kad nākamajā dienā pakāpeniski sāka iepazīties ar daudzajiem un dažādajiem namziņa pienākumiem, ka labāku skolotāju viņš nebūtu varējis atrast.

No paša rīta jau agri skolotājs noveda namzinības skolnieku sešstāvu nama pagrabā un teica: „Te ir damveiteri. Tie ir jānovelk lejā, kamēr vēl cilvēki nav aizgājuši darbā."

„Damveiteri?" nedroši ieminējās Jērs, jo atkal dzirdēja pavisam nepazīstamu vārdu. „Kas tie tādi ir?"

„Latviešu valodā, burtiski tulkojot no angļu valodas, tos varētu saukt par mēmajiem sulaiņiem. Jā, sulaiņiem un nevis viesmīļiem, jo viesmīļa vārds šīm ierīcēm manuprāt lāgā nepiederētos. Par mīlēt spējīgām mēs parasti mēdzam dēvēt dzīvas būtes," paskaidroja Liepiņš.

„Un ko šīs nedzīvās ierīces apkalpo, ja iesauktas par sulaiņiem, turklāt vēl mēmiem?" ziņkārī centīgs jautāja Antiņš.

„To tūdaļ redzēsim, kad sāksim šos sulaiņus kalpināt," un kādreizējais Turaidas skolotājs, tagadējais Ņujorkas namziņis piegāja pie šaurām durtiņām pagraba sienā.

Kad viņš tās atvēra, no iedobes, kur varēja saskatīt tādu kā skapīti ar plauktiņiem, izvēlās laukā paresnas virves kriņģelis. Liepiņš iekērās kriņģelī un sāka vienu tā malu vilkt uz leju, tai pašā brīdī plauktiņi uzskrēja gaisā, pazuzdami tumšajā sienas skurstenī, kas, šķita, sniedzās līdz pašam jumtam. Skolotājs vilka un vilka resno virvi, kuŗa, slaidu līkumu apmetusi, gar putekļainā skursteņa otru malu slīdēja pati augšup. Viņš lika ādas cimdos ieģērbtās rokas vienu pār otru, it kā nomērītos vienādos attālumos un laikam skaitīja vilcienus, jo citādi nebūtu varējis zināt, ka plauktiņotais skapītis ar divās pretējās pusēs vaļējiem sāniem uzvilkts līdz augšai. Bet Liepiņš to zināja, citādi nebūtu varējis nešaubīdamies teikt: „Tā. Tagad mēs esam uzvilkuši mēmo sulaini līdz pašam augšējam stāvam un apstādinājuši taisni pretī tādām pašām durtiņām kā šīs, kas tūdaļ atvērsies sestā stāva dzīvokļa virtuves sienā, lai namamāte varētu nodot mēmajam sulainim, tas ir, ielikt plauktiņos ārā metamos atkritumus."

„Bet — bet — kā jūs to varat zināt, ka mēmais skapītis apstādināts tieši sestajā stāvā?" brīnījās māceklis.

„Es skaitu vilcienus. Līdz sestajam stāvam manā mājā ir taisni četrdesmit astoņi vilcieni. Lūk, to vajaga ielāgot, lai nebūtu pašam jāskatās šachtā. Tad kādreiz var gadīties, ka uzkrīt kaut kas uz galvas. Ja tās ir kartupeļu mizas, tad vēl nekas. Bet dabūt pa pieri ar pudeli nav patīkama lieta."

„Tad jau — tā kādreiz var cilvēku nopietni ievainot. Tas ir — es domāju — piemēram — ja pudele uz pieres saplīst," stipri domīgs ieminējās namzinības māceklis Jērs.

(Turpinājums sekos)

Latvieši Kanadā

Dārgie draugi un „Latvija Amerikā" lasītāji!

Izlietoju izdevību, lai jums visiem pateiktos par lielisko atbalstu, ko jūs man sniedzāt 3. decembra vēlēšanās.

Bez šī atbalsta es nebūtu ieguvis tik lielu balsu vairākumu, ko jūs devāt mani ievēlot par Toronto pilsētas galvu uz nākošiem 2 gadiem.

Novēlu jums visiem laimīgu un bagātu Jauno gadu.

Jūsu Donald Summerville.

Toronto.

LAVTIEŠU TĒVS BALTAJĀ CEĻĀ

Sestdienas rītā Sv. Jāņa draudze izvadīja savu ilggadīgo pērminderi Kārli Kazerovski uz pēdējo atdusas vietu. Ziediem un vainagiem klātajā altārtelpā nepagurstošais visu dievkalpojumu apmeklētājs vēl pēdējos brīžus gavadīja, draudzes darbiniekiem un pērminderiem stāvot goda sardzē.

Sēru runā māc. A. Lūsis pieminēja aizgājēja censoņa mūžu, lielo darba gribu un pār visām lietām viņa cildeno vienkāršību, sirsnību un atsaucību katram lūgumam un vajadzībai. „Kazerovska tēvs bija bagāts," teica mācītājs, „ne bagāts ar laicīgo mantu, jo viņš dzīvoja no savas vecuma pensijas, bet bagāts ar sirds siltumu, ar nesavtību un labestības balto tikumu. Viņa dzīves ceļš ir bijis labs."

No dievnama izvadot, krita sniegpārslas, ceļi klājās ar baltu segu — kā apliecinājums visa mūža baltā ceļa gājējam.

Kapsētā no Kazerovska tēva sirsnīgos vārdos atvadījās Sv. Jāņa draudzes pr-ks Ž. Rūtenbachs, Toronto latviešu b-bas pr-ks J. Briedis u. c. Daudz draugu un līdzjūtēju pulcējās kapsētā, klusās sērās viņu piemin daudzi, kas iepazinušies ar balto latviešu tēvu.

TORONTO

● Mākslinieku vienības Latvis pilnsapulcē par biedriem uzņēma Daci Birkhani, Gunu Upīti un Agri Ansmitu; par kandidātiem — Pēteri Polnu, Kārli Kronbergu un Bruno Pilāmi.

Gadskārtējo mākslinieku karnevālu rīko 15. februārī Kolumba zālē.

Karnevāls nosaukums „Kaķim uz astes" pavedina uz visādām varbūtībām un izdarībām. Tāda paša nosaukuma izdevumu rediģē, illustrē un kārto Eriks Dzenis. Zāles dekorēšanu veiks K. Langenfelds ar palīgiem. Trim labākajām maskām piešķirs godalgas — mākslas darbus. Būs arī vienas gleznas izloze.

Pilnsapulce noklausījās ziņojumu par neseno kopīgo mākslas izstādi. No apmeklētāju skaita apm. 2/3 bijuši latvieši. Tādā pašā attiecībā pārdoti darbi.

LNAK lūdz Latvi izraudzīt pie apvienības tēlotāju mākslu referentu. Mākslas studija atjaunos darbību pēc karnevāla. Kurss domāts biedriem.

● Daudziem latviešu saimnieciskajiem pasākumiem Toronto nesen pievienojies jauns uzņēmums — M. Roces modes preču salons „Fashions by Millie Roce".

Veikals atrodas vienā no pilsētas rietumdaļas labākajiem rajoniem, 2218 Bloor St. W., Runnymede un Bloor St. stūrī. Gaumīgais logu dekorējums, modernā veikala iekārta un bagātā tērpu izvēle liecina, ka uzņēmuma vadība atrodas piedzīvojušās lietpratējas rokās. M. Roce šajā nozarē darbojusies jau Eiropā. Tāda paša veida pasākuma īpašniece viņa bijusi daudzus gadus Latvijā.

Augstās kvalitātes ražojumi, kas atbilst katra pircēja gaumei un budžetam, solās būt turpmāko panākumu atslēga.

Jaunāko no Francijas, Itālijas un Anglijas importēto modeļu cenas ir pārsteidzoši zemas. Tērpu izvēlē salona īpašniece vienmēr nāk talkā ar savu padomu un ieteikumu.

Var piemināt, ka latvieši vienmēr būs gaidīti un M. Roces kundze sola lielāko labvēlību.

● Toronto latviešu filatelistu klubs svētdien, 6. janvārī, plkst. 6 vakarā DV namā rīko savu tradicionālo grozīņu vakaru. Biedrus laipni lūdz ierasties ar savām dāmām. Viesi mīli ielūgti. Ieeja: grozīņš vai dolārs.

● Vedot sievu uz darbu, š. g. 21. decembrī Alfr. Kilmeiera vadītā mašīna sadūrusies ar pretimbraucošu auto Scarlet Rd., Toronto. Alfr. Kilmeiers uz vietas nogalināts. Nelaiķis pārpelnots St. James krematorijā. Aizgājēju uz pēdējo dusu izvadīja māc. A. Lūsis.

● Latviešu biedrības inženieru un techniķu kopas sanāksmē 11. janvārī plkst. 8 vakarā DV namā par tematu „Atomiskie nokrišņi un kā no tiem izvairīties" referēs inž. K. Liepiņš. Referātu illustrēs ar filmu un diapozitīviem.

● Trešdien, 9. janvārī, plkst. 8 vakarā Walmer Rd. baptistu baznīcā Ontario un Kvebekas provinču baptistu savienības ģenerālsekretārs Dr. Gregorijs rādīs uzņēmumus. Tie iegūti, apmeklējot baptistu draudzes Ļeningradā, Maskavā, Ķijevā un Krimā.

Svētdien, 27. janvārī, pēc dievkalpojuma plkst. 6 vak. notiek draudzes gada sapulce.

● TLTA Sestdienas ģimnazijas vecāku sapulce 13. janvārī plkst. 5 p. p. Sv. Jāņa draudzes namā 200 Balmoral Ave.

Pārrunās audzināšanas jautājumus vecāku un skolotāju skatījumā. Būtu vēlams, ja vecāki skolotājiem darītu zināmas evt. problēmas, kādas tiem varētu būt radušās, vadot bērnu audzināšanu svešas zemes vidē. Tās izzinot, attiecīgo vecāku vārds netiks minēts.

● Svētdien, 13. janvārī, 200 Balmoral Ave. — Sv. Jāņa draudzes namā — plkst. 12.30 dienā sāksies nometņu vadītāju kursi. Kursantus reģistrēs uz vietas, jau sākot ar plkst. 11.30. Jāreģistrējas arī bij. kursantiem.

Iepriekšēja pieteikšanās pie V. Slaviešas, tel. HU 3-4258.

● Sv. Jāņa baznīcā māc. A. Lūsis salaulājis Aleksandru Viktoru Kānbergu ar Margitu Ramiņu. Līgavainis pieder korporācijas Patria saimei.

Māc. A. Lūsis kristījis Kārli Andreju Groskaufmani un Sandru Dainu Groskaufmani, Ojāra un Ausmas bērniņus. Vecāki dzīvo Iroquois Falls, Ontario. Mācītājs kristījis arī Sandru Noru Berķi, Voldemāra un Helenas meitiņu.

LONDONA, ONT.

● L. L. kopas gada sapulce notiks svētdien, 13. janvārī, plkst. 4 p.p. Shute institūta telpās, Grand Ave. 10.

Sapulces starpbrīdī kopas dāmas pasniegs kafiju.

Latviešu skolas bērnu vecāku pilnsapulce svētdien, 6. janvārī, plkst. 3 p.p. YMCA's telpās, 115. istabā.

Draudzīgā aicinājuma atcere būs apvienota ar Londonas DV rīkoto Rūdolfa Blaumaņa 100. dzimšanas dienas atceri 9. februārī.

● Londonas latviešu bankas pārvalde izsaka tautiešiem pateicību par uzticību un atbalstu pagājušajā gadā un izsaka cerību, ka 1963. gada beigās vismaz katrs otrais Londonas latvietis būs bankas biedrs.

Svarīgs paziņojums: Londonas latviešu bankas valde, lai dotu iespēju biedriem pārvest savus brīvos līdzekļus no citām bankām uz latviešu kreditsabiedrību, pie tam neciešot zaudējumus uz procentiem, nolēma, sākot ar 1963. g., dot 5 dienas laika naudas pārskaitīšanai. Tas nozīmē, ka latviešu kreditsabiedrība aprēķinās procentus par pilnu gada ceturksni, ja nauda būs iemaksāta kreditsabiedrībā līdz 5. janvārim, 5. aprīlim, 5. jūlijam vai 5. oktobrim.

Tautieši, izmantojiet šo priekšrocību, kuru jums nedod neviena cita naudas iestāde, un pārvediet savus ietaupījumus uz Latviešu banku, reizē iegūstot arī dzīvības apdrošinājumu.

● Atpērkoties no apsveikumiem par labu Londonas latviešu skolai, sekojoši tautieši novēl saviem radiem, draugiem un paziņām laimīgu Jauno gadu:

Fēliks Arnds, K. Atara ģimene, Dreimaņu ģimene, H. Gadigs, Dr. Grebeža ģim., A. Grīna ģimene, A. Liepiņa ģimene, G. Liepiņa ģimene, Arvīds Radziņš, H. Rapas ģimene, A. Silnieks, V. Štengeļa ģimene, E. Upīša ģimene un K. Luksta ģimene.

● Vietējā latviešu ev. - lut. draudzē kristīta Anita Ruta Dambenieks, Rūdolfa un Mirdzas meita.

HAMILTONA

● Māc. E. Pavasars latv. ev. - lut. Kristus draudzē kristījis Sherry Lauru Gabrieli Pakrēsli; Dāvi Haraldu Tēraudu un Lindu Viktoriju Andersoni.

MONTREĀLA

● Mācītājs Viesturs Šēfers 2. decembrī kristījis: Kancēnu Karinu Viju, Valža un Dzidras, dzim. Lāsums, meitiņu. 16. dec. kristīts: Trusis Richards James, Imanta un Renātes, dzim. Kārklis, dēls.

Latviešu nama akciju iegādei iemaksājuši $100

Mazsīlis Ārijs, Matīss Uldis, Cerps Miķelis Žanis, Purgailis Arvīds, Krēsliņš Vilis, Grimba Mārtiņš, Blatchins Laura, Kiesners Uldis, Nams Leonards un Dreimanis Tedis.

71. Pīrāgs Olga, 72. Paulēns Roberts, 73. Plīsis Irma, 74. Siliņš Harijs, 75. Bārs Jānis, 76. Putniņš Arnolds, 77. Stūris Alma, 78. Vandelis Jānis, 79. Salna Arturs, 80. Kļaviņš Vilis.

81. Melli Ēriks, 82. Gaidulis Vladislavs, 83. Pālēns Jānis, 84. Eikins Roberts, 85. Freimuts Edvards, 86. Vare Valdis, 87. Pelude Richards, 88. Caune Jānis, 89. Mukts Anna un 90. Treimanis Vilis.

VANKUVERAS LATVIEŠI ATVADĀS NO MĀC. ED. MAČA

Stāv no kreisās: Vankuveras latviešu draudzes dāmu kom. pr-ce Elza Smiltēna un dr. pr-ks Dr. Eižens Leimanis, māc. Edmunds Mačs, DV Britu Kolumbijas nod. pr-ks Heinrichs Goldmanis un vanadžu pr-ce Līvija Goldmane.
Foto Gunārs Āboliņš

Tālu ceļu uz Takomu no Vankuveras, Kanadā, bija mērojuši Vankuveras latviešu organizāciju pārstāvji, lai atvadītos no māc. Edmunda Mača, kas vairāk kā 5½ gadus bija aprūpējis Vankuveras latviešus.

Pēc īsiem un sirsnīgiem atvadu vārdiem Vankuveras latviešu dr. pr-ks prof. Dr. Eižens Leimanis un DV pr-ks Heinrichs Goldmanis pasniedza māc. Mačam mākslinieka Gaiļa darināto gleznu un vanadžu pr-ce Līvija Goldmane un draudzes dāmu kom. pr-ce Elza Smiltēna pasniedza krāšņus ziedus. (Savos 10 gadu jubilejas svētkos DV Britu Kolumbijas nodaļa piešķīra mācītājam Mačam atzinības rakstu par nesavtīgo darbību un palīdzību nodaļas darbā).

Māc. E. Mačs, blakus fiziskam darbam fabrikā, būdams Takomas latviešu draudzes mācītājs, kalpojis mūsu draudzei jau no pirmsākuma 1949. gadā un pēdējos gadus regulāri divas reizes mēnesī vadījis dievkalpojumus arī Vankuverā, kā arī aprūpējis Viktorijas dievkalpojumu kopu 6 gadus.

Māc. Mačs par sevi nav domājis, bet pirmajā vietā vienmēr stādījis kalpošanu Dievam un cilvēkiem. Kā misijas mācītājs viņš sludinājis Dieva vārdus izkaisītām latviešu grupiņām, dievkalpojumu kopām un draudzēm, kam pašām nav bijis savu mācītāju Kanadā, kā arī Vašingtonas un Oregonas valstīs ASV.

Mācītājs E. Mačs bieži vien, pēc smagā nakts darba fabrikā, tiešā ceļā devies uz 175 jūdžu attālo Vankuveru, Kanadā, pavadot ceļā katrā virzienā 5-6 stundas. Pārbraucot Takomā, gaidīja Takomas draudzes darbs. Tā tas bijis gandrīz visus 14 gadus ASV.

Veselība ir cietusi — pārciestas pāris smagākas operācijas.

Vankuveras latviešiem tagad ir cits mācītājs, bet māc. Mačam, kā parasti, nedēļa paiet fabrikas darbā, bet sestdienās un svētdienās dievkalpojumi un svētdienas skolas darbs Takomā, jābrauc atkal uz Spokeni, Aberdini-Hokviēmu un citur, kur gaida mazākas latviešu grupiņas un dievkalpojumu kopas. Mācītājs brauc dažreiz simtiem jūdžu, lai sludinātu Dieva vārdu mātes valodā, bet arī dievlūdzēji brauc tādus pašus ceļa gabalus, lai klausītos dievvārdus.

Gunārs Āboliņš

REINHARDS SĪMANIS 50 - GADNIEKS

Ne tikai montreāliešiem, bet arī latviešiem citās Kanadas un Sav. Valstu pilsētās nebūs svešs Reinharda Sīmaņa vārds, kurš jau vairākus gadus ar savu fotografa prasmi sniedzis latviešu laikrakstiem attēlus no mūsu sabiedriskās trimdas dzīves. Ja teiktu, ka Reinhards Sīmanis ir tikai fotografs, es noliegtu daļu patiesības. Lai dabu attēlotu īstās krāsās uz dažādiem izdevumiem, ir jābūt vairāk kā fotografam, ir jābūt arī mākslinieka izjūtai. Katrs, kas šogad iegādājies R. Sīmaņa Ziemsvētku un Jaungada apsveikumu kartītes, pārliecināsies, ka tās darinājis īsts sava aroda pratējs.

Reinh. Sīmanis dzimis Cēsīs, 1912. gada 25. novembrī. Bērnība viņam nav bijusi saulaina, jo jau 4 gadu vecumā viņam nomirst māte, un mazais zēns agrā bērnībā pierod pie dzīves grūtībām. Kad R. Sīmanis mācās Cēsu arodskolā, viņam nomirst arī tēvs. Tā pati dzīve latviešu jauneklim liek cirst sev ceļu rītdienai.

Kaŗam beidzoties, R. S. nonāk Anglijā, kur vairākus gadus pavada kā strādnieks, bet vaļas brīžos vienmēr bruņojas ar kameru. Nokļūstot Kanadā, R Sīmanim rodas doma izmēģināt laimi litografijā, un viņš nopietni pievēršas šim arodam. Reinh. Sīmanis kļūst par atzītu un panākumiem bagātu litografu.

Jubilārs savu tuvāko draugu vidū atskatījās uz 50 mūža gadiem.

Otrs pasaules kaŗš arī neiet viņam secen.

Vēlot laimes un panākumus jubilāram, gribas izteikt arī vēlējumu, lai viņa uzņēmumi — latviešu dzīves liecinieki — kuplinātu latviešu laikrakstus.

Indulis Noricts

Austrumu draudzes bērnu eglītes vakarā uzveda K. Sidara ludziņu Ziemsvētki sabraukuši
Foto A. Jānītis

LASITAJU vēstules

METEORA ATBILDE DR. NOLLENDORFAM

Izlasot Dr. Nollendorfa rakstu „Baciļi ir jāiznīdē," atzīstu, ka cienījamais autors ir savus ieskatus deklarējis tik pārliecinošā veidā, ka pārliecinājis arī mani. Atgriezties pie veciem rakstiem agrākajos laikraksta numuros tomēr nebūtu nozīmes. Tāpēc turpmākos rakstos par „Jauno Gaitu" un citiem periodiskiem izdevumiem allaž centīšos tieši minēt rakstu autorus. Atzīstu, ka „Jaunā Gaita" ir nozīmīgs sasniegums trimdā. Ja tas tā nebūtu, par to maz interesētos. Vecāki allaž uzrauga un lutina jaunos bērnus.

Gribas piezīmēt, ka pseudonimu lietoju tāpēc, ka latviski ne visur vēl prot akadēmiski debatēt nepārejot uz personiskām lietām. Tāpat autori šad tad nav atzinuši savus kritiķus. Mums nav jāsēj naids, taču kritika ir vajadzīga katrā vietā un lietā.

Beidzot aicinu abonēt un lasīt „Jauno Gaitu" visus tos, kas to vēl nedara. Līdz ar to arī viņi gūs tiesības saturu celt vai pelt, kā nu viņi to ieskatīs par pareizu. Līdz ar šo polemiku izbeidzu.

Meteors.

KĀDEĻ?

Latvija Amerikā 22. decembrī atzīmēts, ka Kurzemes cietokšņa aizstāvji 5. janvārī plkst. 4 p.p. pulcējas Ziemsvētku kauju atceres salidojumam Saulainē.

Citā vietā pieminēts, ka Latviešu strēlnieku biedrība rīko Ziemsvētku ciņu atceres vakaru 5. janvārī plkst. 7 vakarā Toronto DV namā.

Strēlnieki jau gadu desmitus savu tradicionālo sanāksmi rīko aizvadīto kauju dienās, jo 5. un 6. janvāris pēc vecā stila iekrita Ziemsvētkos.

Cik man zināms, Kurzemes cīnītāji atzīmē 25. un 26. decembrī notikušās smagās kaujas. Kādēļ gan savu atceres salidojumu kurzemnieki nerīko aizvadīto cīņu dienās, bet gan pēc divi nedēļām?

P. Rudzītis

PATEICĪBA

Izsaku savu visizjustāko pateicību visiem mīļiem draugiem un paziņām par ziedu veltēm un piedalīšanos mana dzīvesbiedra izvadīšanā pēdējā gaitā.

Sevišķs paldies korporācijai Beveronija, Londonas korporāciju kopai, Daugavas Vanagiem, Londonas latviešu kreditsabiedrībai, Kanadas latviešu nacionālai apvienībai, Londonas ev. - lut. draudzes pārvaldei un dāmu komitejai, General Motors Diesel vadībai un darbiniekiem par skaistiem vainagiem un sirsnīgiem atvadu vārdiem. Tāpat mans sirsnīgs paldies māc. A. Briedim par izjustiem šķiršanās vārdiem; Dr. Grebža, Dan Fostera, Ed. Aukmaņa, Rob. Epnera, H. Lansinga un K. Burrova kungiem par izpalīdzību un morālo atbalstu aizgājējam un man.

Valija Lūsis.

PALDIES

Fareles latviešu komiteja izsaka ļoti godātai laikraksta redakcijai sirsnīgu pateicību par Fareles „Simeāns un Annas" veco ļaužu mītnes iemītniekiem — latviešiem piesūtītiem jūsu laikraksta brīveksemplāriem.

Latviešu komiteja un sirmie latvju tēvi un mātes novēl laikraksta redakcijai, atbalstītājiem un visiem, kas viņus, vecos ļaudis, atceras, laimīgu un sekmēm bagātu Jauno gadu.

K. Rozenbergs,
Fareles latv. kom. pr-dis.

PATEICĪBA

Insulas tautieši novēl jums laimīgu un sekmēm bagātu jauno 1963. gadu. Mēs visi izsakām jūsu apgādam sirsnīgu paldies par mums atsūtītiem Latvija Amerikā brīveksemplāriem un ceram, ka jūs arī turpmāk mūs iepriecināsit ar lasāmo vielu.

Komitejas uzdevumā E. Svīķis.

ĢENERĀLKONSULS
Mr R. N. BRYSON
Toronto, tel. HO 3-5861,
118 DANFORTH AVE.

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel. RE 8-7798, Montreal, P. Q.,
5210 VICTORIA AVE., APT. 10.

RAKSTĀMMAŠĪNAS
par visizdevīgākām cenām
ALEKSANDRS KĀNBERGS,
65 Ferrier Ave., pie Danforth Ave, Tel: 463-2667

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

5. janv. Latviešu Strēlnieku biedrība Kanadā rīko tradicionālo Ziemsvētku kauju atceres vakaru ar garīgu aktu DV namā.
5. janvārī, plkst. 16.00 Ziemassvētku kauju atceres sarīkojums Saulainē. Lūgums ierasties pirms tumsas iestāšanās.
6. janv. — skolas eglīte Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē.
12. janvārī — Toronto latv. mednieku un makšķernieku kluba balle Columbus zālē.
12. janvārī R. Blaumaņa 100. dzimšanas dienas atceres vakars Sv. Andreja baznīcas telpās. Rīko DV un Preses kopa.
19. janvārī 1963. g. — Viestura koŗa gadskārtējais koncerts.
13. janvārī — plkst. 4 p.p. DV namā 123 Huron ielā Inž. ķīm. J. Kozuļa referāts: Pasaules iedzīvotāji un pārtikas problēmas. korref. Dr. P. Cakuls.
15. janvārī — plkst. 8 vak. Sv. Andreja b. zālē TLTA popul. - zinātn. lekc. un diskus. cikls „Komūnistu ekspansija". Lektors J. Niedra.
20 janvārī — plkst. 5 p.p. DV namā 123 Huron ielā leģionāru izdošanas pieminas diena. Referēs aculiecinieks atv. vltn. V. Krūmiņš. Pēc referāta Ilzes Kalnāres darbi.
26. janvārī — Kolumbus zālē Preses balle.
26. janvārī Sv. Andreja baznīcas sarīk. telpās Draudzīgā aicinājuma atcere. TLTA sestdienas ģimnazija.
2. febr. DV karnevāls Palace Pier telpās.
5. februārī — plkst. 8 vak. Sv. Andreja b. zālē TLTA popul. - zinātn. lekc. un diskus. cikls „Šodienas mūzika skaņražu un klausītāju skatījumā. Lektors prof. T. Ķeniņš.
7. februārī — pianista Artūra Ozoliņa koncerts. Koncertapvienības sarīkojums. I Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair W.
9. februārī — Gaujais gaidu un Rīgas skautu vienību gada svētki Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē.
15. febr. Mākslinieku karnevāls Columbus zālē, Toronto.
17. februārī — Sv. Andreja baznīcā plkst. 7 vakarā Garīgs koncerts.
7. martā — dziedones Ritas Dzilnas - Zaprauskas koncerts. Koncertapvienības sarīkojums. I Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair W.
15. martā — Studentu kopas masku balle „Nakts latīņu kvartālā" Regency Towers viesnīcā.
17. martā — Viestura koŗa koncerts skolai par labu Sv. Andreja bazn. sarīkojumu zālē.
23. martā plkst. 7.30 vakarā — Sv. Andreja b-cas zālē - Komp. Jāzepa Vītola pieminas koncerts.
7. aprīlī — Paulas Brīvkalnes koncerts Unitāriešu b-cas auditorijā St. Clair Ave.
27. aprīlī — Sv. Andreja baznīcā I ev. - lut. draudzes koŗa koncerts.
5. maijā — Ģimenes diena Sv. Andreja bazn. sarīk. zālē.
11. maijā — Maija balle. DV sarīkojums.

HAMILTONĀ

12. janvārī — Draudzes dāmu komitejas saviesīgs vakars - balle — Rainbow zālē.
19. janvārī — Hamiltonas DV pilnsapulce.
2. februārī — apvienotā vīru koŗa Viesturs koncerts Barton St. E.
16. februārī — 8. karnevāls Pigbridžā. DV sarīkojums.
30. martā 1963. g. — Prof. J. Vītola 100 gadu dzimšanas dienas atceres koncerts

GENERĀLKONSULS
Mr R. N. BRYSON
Toronto, tel. HO 3-5861,
118 DANFORTH AVE.

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel. RE 8-7798, Montreal, P. Q.,
5210 VICTORIA AVE., APT. 16.

RAKSTAMMAŠĪNAS
par visizdevīgākām cen.
ALEKSANDRS KĀNBERGS,
65 Ferrier Ave., pie Dan-
forth Ave, Tel: 463-2667

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

5. janv. Latviešu Strēlnieku biedrība Kanadā rīko tradicionālo Ziemsvētku kauju atceres vakaru ar garīgu aktu DV namā.
5. janvārī, plkst. 16.00 Ziemassvētku kauju atceres sarīkojums Saulainē. Lūgums ierasties pirms tumsas iestāšanās.
6. janv. — skolas eglīte Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē.
12. janvārī — Toronto latv. mednieku un makšķernieku kluba balle Columbus zālē.
12. janvārī R. Blaumaņa 100. dzimšanas dienas atceres vakars Sv. Andreja baznīcas telpās. Rīko DV un Preses kopa.
19. janvārī 1963. g. — Viestura koŗa gadskārtējais koncerts.
13. janvārī — plkst. 4 p.p. DV namā 123 Huron ielā Inž. ķīm. J. Kozuļa referāts: Pasaules iedzīvotāji un pārtikas problēmas. korref. Dr. P. Cakuls.
15. janvārī — plkst. 8 vak. Sv. Andreja b. zālē TLTA popul. - zinātn. lekc. un diskus. cikls „Komūnistu ekspansija". Lektors J. Niedra.
20 janvārī — plkst. 5 p.p. DV namā 123 Huron ielā leģionāru izdošanas piemiņas diena. Referēs aculiecinieks atv. vltn. V. Krūmiņš. Pēc referāta Ilzes Kalnāres darbi.
26. janvārī — Kolumbus zālē Preses balle.
26. janvārī Sv. Andreja baznīcas sarīk. telpās Draudzīgā aicinājuma atcere. TLTA sestdienas ģimnazija.
2. febr. DV karnevāls Palace Pier telpās.
5. februārī — plkst. 8 vak. Sv. Andreja b. zālē TLTA popul. - zinātn. lekc. un diskus. cikls „Šodienas mūzika skaņražu un klausītāju skatījumā. Lektors prof. T. Ķeniņš.
7. februārī — pianista Artūra Ozoliņa koncerts. Koncertapvienības sarīkojums. I Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair W.
9. februārī — Gaujais gaidu un Rīgas skautu vienību gada svētki Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē.
15. febr. Mākslinieku karnevāls Columbus zālē, Toronto.
17. februārī — Sv. Andreja baznīcā plkst. 7 vakarā Garīgs koncerts.
7. martā — dziedones Ritas Dzilnas - Zaprauskas koncerts. Koncertapvienības sarīkojums. I Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair W.
15. martā — Studentu kopas masku balle „Nakts latiņu kvartālā" Regency Towers viesnīcā.
17. martā — Viestura koŗa koncerts skolai par labu Sv. Andreja bazn. sarīkojumu zālē.
23. martā plkst. 7.30 vakarā — Sv. Andreja b-cas zālē - Komp. Jāzepa Vītola piemiņas koncerts.
7. aprīlī — Paulas Brīvkalnes koncerts Unitāriešu b-cas auditorijā St. Clair Ave.
27. aprīlī — Sv. Andreja baznīcā I ev. - lut. draudzes koŗa koncerts.
5. maijā — Ģimenes diena Sv. Andreja bazn. sarīk. zālē.
11. maijā — Maija balle. DV sarīkojums.

HAMILTONĀ

12. janvārī — Draudzes dāmu komitejas saviesīgs vakars - balle — Rainbow zālē.
19. janvārī — Hamiltonas DV pilnsapulce.
2. februārī — apvienotā vīru koŗa Viesturs koncerts Barton St. E.
16. februārī — 8. karnevāls Pigbridžā. DV sarīkojums.
30. martā 1963. g. — Prof. J. Vītola 100 gadu dzimšanas dienas atceres koncerts

Dzīve Savienotās Valstīs

ŅUJORKAS LATVIEŠU BIEDROŠANĀS SĀKUMI

Latviešu ieceļotāji Amerikā kā pirmos sabiedriskās dzīves institūtus dibināja biedrības. Šis konstatējums attiecas arī uz miljonu pasaules pilsētu Ņujorku, kur pag. g. simta pēdējos gadu desmitos ieradās latvieši, lai sāktu jaunu dzīvi.

Ņujorkas Latviešu Biedrība (New York Latviešu Biedrība) 12 St. Marks Place telpās, Manhatanā nodibināta 1893. g. 7. janvārī, inkorporēta pēc Ņujorkas Valsts likumiem un tā paša gada 23. oktobrī arī apstiprināta. 1898. g. biedrība nosvin 5 g. jubileju ar banketu un 1903. g. atskatās uz 10 gadiem, pasaka, ka tā ir vienīgā biedrība Ņujorkā.

Pēc 3 gadiem nodibinājās otrs institūts — draudze, ko pazīstam zem nosaukuma: Ņujorkas Latviešu ev.-lut. Svētā Mateusa draudze. Pēc šiem diviem sabiedriskiem institūtiem Ņujorkā daudzo gadu tecējumā bijušas daudzas vēl citas organizācijas — biedrības, bet tās gandrīz visas izbeigušas savu darbību, vai pārveidojušās, vienīgi palikusi pati pirmā — šīs dienas jubilāre, kuŗai pienākas Ņujorkas latviešu māmuļas gods.

Ņ.L.B. dibināšanas gads sakrīt ar kādu visai svarīgu notikumu, proti, ar Kolumba pasaules izstādi Čikāgā, ko rīkoja sakarā ar Amerikas 400 gadu atklāšanas atceri. Uz to pirmo reizi kājas āva arī latvieši un šī ir pirmā reize, kad latvieši piedalās pasaules izstādē.

Uz izstādi latviešus mudināja piedalīties Latvju Dainu izdevējs Henrijs Visendorfs, kas toreiz bija pasaules izstādes komitejas loceklis. Tā bija liela atcere rādīt pasaulei bagāto latvju folkloru — Latvju Dainas. Mākslinieks Jūlijs Fedders Čikāgā to reiz izstādīja savu gleznu — Mana māja.

Tai pašā laikā latviešu prese popularizēja ar daudziem rakstiem Amerikas demokratiju, zemi un, protams, pašu izstādi, par kuŗu plašus rakstus Austrumā sniedza tā speciālais korespondents Miķelis Klaustiņš, kas ieradās uz izstādi. Graudiņu Kārlis Austrumā publicēja rakstu „Par latviešiem tālumā" (Austrums 1893.), kur ziņoja, starp citu, arī par Ņujorku, ka „Ņujorkā piemīt apm. 120 latviešu, no valdības 1893. g. apstiprināta Latviešu Biedrība." Tātad, arī pašai tautai biedrības dibināšana un tās eksistence bija zināma un tās aizsegs deva drosmi daudziem latviešiem grūtajos bēgļu ceļos, kas veidojās starp Liepājas, Rīgas un Ņujorkas ostām.

Ņ.L.B. dibināšana notiek lielas saimnieciskas krizes laikā. Streiko dzelzceļnieki un paralizē vai visu ASV dzelzceļa satiksmi. Apstājas kūpēt fabriku dūmeņi un ieceļotāji — strādnieki ir pilnīgi bezizejas stāvoklī. Tai laikā valdības sociālā nodrošināšana vēl bija tāls sapnis, tāpēc biedrību dibinātāji biedrības kodolā lika noteikumus par savstarpēju atbalstu un palīdzību slimības un nāves gadījumos.

Biedrību nodibina 17 latvieši, kas dibināšanas aktā parakstās tik izteikti latviski, ka šī viņu rīcība un statūtu noteikums, ka biedrībā uzņem „latviski runājošas" personas, tālredzīgi apzīmogo visu šīs organizācijas dvēseli. Šie latvieši pēc minētā akta ir: Birķu Juris, Bušu Jānis, Kreicbergu Fricis, Demutu Hermanis, Ereminu Leons, Flambergu Jānis, Hofmaņu Kārlis, Kļavu Krišus, Miežu Antons, Paukšēnu Reinholds, Rudeļu Jānis, Sedliņu Jēkabs, Šrederu Jānis, Štelleru Pēteris, Šteinbergu Fricis un Vagneru Fricis. Visi viņi parakstījuši savus vārdus toreiz populārajā — aristokrātiskajā ģenetīva formā, pie kam Bušs dzimtenē bijis pagasta vecākais, Šteinbergs — pagasta rakstvedis un Eremins — koŗa vadonis.

Te šī raksta autoram jāpiezīmē, ka pagaidām ir gandrīz neiespējami restaurēt biedrības gaŗo vēsturi, jo tās vecākās protokolu grāmatas gadu tecējumā pazudušas. Var gaismā celt tikai dažas drumstalas no aizvadītajiem gadiem, cilvēkiem, kas tajos darbojušies un ielikuši tur savu darbu, mīlestību uzticībā saviem likteņa biedriem. Ko še sniegšu, būs samērā niecīgs zieds, bet tas lai būtu pamudinājums Ņ.L.B. biedriem pašiem uzmeklēt tos tautiešus, kas vēl dzīvi un kuŗi var pakalpot šim mērķim.

Ņujorkā, tās priekšpilsētās vai arī štātā 1897. g. dzīvojuši šādi latvieši, kas daļa būs bijuši arī Ņ.L.B. biedri. Šie vārdi ņemti no A. Kaufmaņa Amerikas Latviešu Adreses 1897. un 1898. g. izdev. Klīvlendā, Ohio. Tie ir: Jānis Arķis, Gustavs Auns, C. Ābolinš, A. Arders, G. Baude, G. Bergs, A. Bušs, Jānis Brezinskis, J. Birznieks, A. Blūms, F. Bertolde, Līna Bunke, Olga Brence, G. Bergs, Georgs Birdiņš, Jānis Bušs, Jānis Bergs. Reinis Bergs, S. Birznieks, Jānis Cimermanis, J. Daimona. Dr. Daugulis, C. Davidsons, H. Demuts, J. Freibergs, Flambergs, Grunovs, A. Gūtmanis, K. Grisons, J. Gutovs, F. Hūns, J. Ikvilds, Juškēvics, Jurgensons, M. Jansons, Jānis Jankovskis, Jaujietis, Viljams, Lamberts K. Kronbergs, F. Klintons, Jānis Kārkliņš, Ernests Klears, Kārlis Laurinaitis, J. Lāce, M. Lukševics, J. Lindbergs, Jānis Millers, Kārlis Neilands, Emīlija Neilands, Fricis Neilands, M. Rolmanis, Jānis Rūdolfs, E. Rosenbergs, Kārlis Rapmonds, Zīverts, F. Sternbergs, Krišjānis Švārbšteins, Kārlis Švārbšteins, Pēteris Švārbšteins, Marta Švārbšteins, J. Treilons, Jānis Treilībs, J. Vanage, J. Vanags, Henrijs Verners.

Kā redzams, še ir niecīga latviešu daļa, jo viņu skaits bijis daudz lielāks, bet ne visi devuši adreses. No pieminētiem pieci ir arī pirmie Ņ.L.B. dibinātāji. Vēl kā pazīstamus var pieminēt Jāni Jankovski, vēlāko Kanadas latviešu — Džones tēvu, draudzes ērģelnieku Jāni Cimermani un draudzes priekšnieku K. Baudi.

Tie ir vārdi, kas būs izzuduši no tautas atmiņas, tikai vecie raksti vēl par viņiem liecina un runā . . .

Par izceļošanas kustību uz Ņujorku vēl liecina citi dati. J. Zīberga izdotā laikrakstā „Amerikas Vēstnesis" 1900. g. ir šāds vēstījums: „Caur šo darām visiem radiem, draugiem un pazīstamiem zināmu, ka laimīgi, sveiki un veseli Ņujorku sasniedzām tai 12. jūnijā. Mēs atstājām Jelgavu 23. maijā un Hamburgu atstājām ar tvaikoni „Batavia" tai 31. maijā. Ņujorkā mēs tapām no mūsu svaiņa J. Jankovskij k-ga laipni sagaidīti. Mūsu tagadējā adrese ir Mrs. Līna Lūse, care of J. Jankovskij, 124 E 116 St. New York city, U.S. of America."

Ņujorka ir ostas pilsēta, kur bieži mainās dažādi ļaudis. Arī latviešiem tā ir tikai palikšanas vieta uz zināmu laiku. Daudzi, nonākuši Amerikā, vēlas kļūt par zemkopjiem, jo pilsēta nomāc. Tā piem., „Amerikas Vēstneša" 1897. g. marta numurā rakstā „Iz Ņujorkas" sacīts: „Vispēdīgi jāpiemin, ka arī par koloniju lietām tika runāts. Komiteja ziņoja tautiešiem, ka no Viskonsinas valsts ir ienākušas svarīgas vēstis, par kuŗām tiks vairāk pārrunāts un apspriests."

Šai rezultātā no draugu pulka šķiras Jānis Jankovskis un dodas uz Kanadas mežiem farmu iekopt. Tur, kā zināms, viņš pieņem jaunu vārdu — John Jones un palīdz jauniem latviešu ieceļotājiem dažādās gadu dekādēs. Daži aizbrauca arī uz Viskonsinu, bet kodols palika. Biedri kā bites pulcējās ap savu māti, tā biedri — ap savu biedrību, kuŗas mērķis atbilda visām tām iebraucēju vajadzībām, ko viņi sastapa jaunajā dzīvē.

Ņ.L.B. mērķis ir radniecīgs visām tām latviešu biedrībām, kas toreiz dibinājās vai jau eksistēja Bostonā (dib. 1889.), Filadelfijā (dib. 1892.), Čikāgā (dib. 1897.) u. c.

Ed. Pearsons norāda, ka dibināšanas laikā ASV valdījusi smaga saimnieciska krize, sociālā apdrošināšana bija vēl tāls sapnis un tāpēc biedrības dibinātāji organizācijas kodolā lika noteikumus par savstarpēju atbalstu un palīdzību slimības un nāves gadījumos.

N.L.B. mūžs ir kā gara upe, kas plūdusi pa samērā mierīgu ceļu, jo tai bijusi dziļa gultne. Pie biedrības piederēja dažādu uzskatu tautieši, bet viņus kopā saturēja viens svarīgs faktors— palīdzība nebaltās dienās Ar to arī izskaidrojams, kāpēc daži biedri citās organizācijās izcēlās vairāk, jo savā biedrībā viņu darbību ierobežoja statūti un stingrie mērķi, kuŗus nevarēja tik viegli lauzt.

Biedrības devīze: „Draudzība, labdarība, vienība" ir liels pīlārs, pie kuŗa var tverties tautietis svešumā. Tālāk to nosaka arī biedrības mērķi: „sniegt palīdzību aktīviem biedriem slimību gadījumos, izmaksāt mirušā biedra bēŗu naudu vistuvākajiem pakaļpalicējiem," un kopt, cik iespējams, vispārīgu labdarību, lai tiek paplašināta gara izglītība un materiālā labklājība biedru starpā." Tālāk 1910. g. 16. janvārī pārlabotos un papildinātos statūtos sacīts, ka „šo mērķu sasniegšanai biedrība var sarīkot bazārus, teātrus, zinātniskus, literāriskus, mūzikālus u.t.t. sarīkojumus, var iekārtot bibliotēku, sastādīt dziedātāju kori un instrumentālu orķestri."

Par pašiem biedriem sacīts: „Katram biedram pienākas tiklab sabiedrībā kā ārpus tās pieklājīgi un kārtīgi uzvesties, sevišķi sapulcēs un publiskos izrīkojumos." Agrāk, pieteicoties biedrībā, bija jāmaksā iestāšanās nauda no 18-45 gadiem 3 dolari, bet vecākiem par 45 gadiem par katru gadu viens dolars vairāk (tagad 3 dolari vairāk).

Osvalds Akmentiņš.

No kalniņa lejiņā . . . J. Liģera uzņ.

NUJORKA

Daugavas Vanagu rīkotā Ziemassvētku eglītes vakarā bērniem bija sapulcējušies kupls pulciņš bērnu un viņu vecāki. Svētbrīdi vadīja māc. A. Ozols. Ar baleta priekšnesumiem uzstājās Ernas Pilupes - Lapiņas studijas audzēknes no Beišoras, L. I. Adriana Maļinovska iepriecināja bērnus ar leļļu teātri. Ziemassvētku vecītis pasniedza bērniem dāvanas.

ELIZABETE, N. J.

DV apvienības Ņudžersijā vanadzes š. g. 21. decembrī pulcējās Eilzas Plēpes dzīvoklī kopīgam eglītes vakaram, kuŗš noritēja sirsnīgās un draudzīgās pārrunās; norādījumus vanadzēm deva apvienības valdes loceklis E. Plēpe.

Apvienības vanagi un vanadzes savam priekšniekam kpt. Vilim Zutim par centību un lietderību apvienības vadīšanā un DV mērķu sekmēšanā uz Ziemsvētkiem pasniedza atzinības balvu ar veltījumu.

Elizabetes Ņuarkas latviešu ev. - lut. draudze savus dievkalpojumus notur arī Elizabetē, Sv. Marka baznīcā, kur nākošā gadā tiks uzstādītas jaunas ērģeles ar 1.532 stabulēm $ 22.250.00 vērtībā. Šīs ērģeles amerikāņu draudzei dāvā kāds viņu draudzes loceklis savas mirušās sievas piemiņai.

Draudzes padomes loceklis — Nekustama foda kasieris Gastons Millers pārgājis dzīvot savā mājā, un viņa jaunā adrese ir 18 Springfield Road, Elizabeth, New Jersey, kur turpmāk sūtāmas visas iemaksas draudzes Nekustama īpašuma fondam.

Savu māju Elizabetē nopirkusi arī Jāņa Upata ģimene.

Draudzes pr-ks A. Mednis šos Ziemsvētkus pavadījis Bronksvilles slimnīcā, jo ārstam Riekstiņam paticies ierobežot enerģiskā draudzes pr-ka kustīgumu taisni svētku laikā. Draudzes locekļi, vēlot visu to labāko, cer uz priekšnieka drīzu atgriešanos mājās. V. N.

ROČESTRA, N. Y.

Zvaigznes dienas un veco latviešu strēlnieku cīņu atceres dievkalpojums 5. janvārī, plkst. 6 Miera draudzes baznīcā, Caroline un Mt. Vernon ielu stūrī. Dievkalpojumu vadīs māc. T. Zīraks. Pēc dievkalpojuma baznīcas apakšējā zālē draudzes vakars, kuŗā rakstnieks, latviešu strēlnieku galvenais pārstāvis plkv. Edvīns Mednis runās par tematu Jauns spožums pāri cīņu laikmetiem. Eglīte, māc. T. Zīraka ievadvārdi, deklamācijas un mūzikāli priekšnesumi. Sekos sadraudzīgs cienasts no līdznestiem groziņiem.

Pirms 25 gadiem Lazdonas draudzē māc. K. Dzenīša salaulātie Roberts un Marina Ozoli ģimenes, radu un draugu pulciņā 22. decembrī atcerējās nostaigātās kopdzīves posmu. Abi gavilnieki beiguši Latvijas universitāti. Cand. math. R. Ozols ilgus gadus strādājis par matēmatikas skolotāju I Valsts vidusskolā Rīgā, bet kundze Marina — ārste zobu slimībās, savā profesijā. Ģimenē divi dēli un meita. Vācijas nometņu laikā O. strādā par skolotāju Visbādenes un Hanavas latviešu vidusskolās un ir nometnes latviešu grupas pārstāvis. Ieceļojot Ročestrā, N. Y., bijis latviešu dievkalpojumu kopas pirmais priekšnieks, no kuŗas vēlāk izveidojās Ročestras latviešu ev. - lut. Krusta draudze.

Laulības 25. gadskārtas atceri ievadīja māc. T. Zīraka uzruna ar dievvārdiem. Bija apsveikumi no Krusta draudzes un tās dāmu komitejas un kupls klāsts jauku un vērtīgu dāvanu, tāpat rakstiski sveicieni un vēlējumi no dzimtenes, Vācijas Kanadas un citām vietām. A.V.

Ročestras DV apvienība iepriekšējo gadu tradiciju ietvaros, sakarā ar Ziemassvētku kauju atceri, atcerēsies savu mūžībā aizgājušo biedru, veco latviešu strēlnieku Antonu Leonovu.

Svētdien, 6. janvārī, plkst. 3 p. p. Riversaide kapsētā pie nelaiķa kapa kopiņas iededzinās svecītes un noliks vainagu.

Apvienības biedri un tautieši lūgti piedalīties.

Pulcēšanās plkst. 2,45 pie kapsētas galveniem vārtiem - (Lake Ave.). Apvienības valde

Prāvests Alberts Birnbaums sešdesmitgadnieks

Prāvests Alberts Birnbaums 1963. g. 8. janvārī varēs atskatīties uz nodzīvotajiem 60 mūža gadiem.

Gavilnieks studējis Latvijas universitātē teoloģiju, studijās papildinājies Francijā, ir „Auseklа" saimes loceklis. Ordinēts par mācītāju 1926. g. 20. jūnijā un kalpojis kā Dzērbenes - Drustu draudzes mācītājs Latvijā. Sav. Valstīs prāv. A. Birnbaums īsu laiku darbojās par mācītāju Detroitas Sv. Pāvila latv. ev.-lut. draudzē, pēc tam turpina strādāt turpat jaunnodibinātajā Kristus latviešu ev.-lut. draudzē, kur no 1952. g. bija šīs draudzes žurnāla „Latviešu Baznīcas Vēstis" redaktors.

Prāv. A. Birnbaums tagad dzīvo Holivudā, Kalifornijā, kur strādā privātā darbā un ir arī „Amerikas Vēstneša" garīgās daļas redaktors un viens no šīs avīzes izdevējiem.

Lai Dievs viņam piešķir ilgus gadus, veltītus baznīcai un latviešu tautai!

Baltijas valstu sūtņu konference

Kārtējā Baltijas valstu sūtņu konference notika Lietuvas sūtniecības telpās Vašingtonā. Sūtņi apsprieda jautājumus, kas kopīgi visām trim valstīm un prasa kopīgu rīcību.

Baltjas valstu sūtņi piedalījās pieņemšanā, ko Valsts departaments rīkoja diplomātiskam korpusam. Baltijas sūtņi bija arī pieņemšanā pie diplomātiskā korpusa vecākā — Nikaraguas sūtņa.

PĀRDOMAS PAR DAUDZĀM BIEDRĪBĀM

Mēdz teikt, ka trīs latvieši veido četras biedrības, bet katrā lielākā latviešu centrā ir vairākas draudzes. Var droši teikt, ka daļa no šīm organizācijām nepieciešama, daļa darbojas un citus netraucē, bet viena daļa tomēr varētu apvienoties ar citām.

Ņujorkā dzīvo ap 8000 latviešu. Jāpieņem, ka daļa kļuvuši latviešu izcelsmes amerikāņi, kas varbūt kādreiz apmeklē latviešu sarīkojumus, bet citādi par latviešiem vairs sevi neuzskata. Nedaudzi kļuvuši pilnīgi amerikāņi, pieder amerikāņu draudzēm un mājās saruņu valoda ir angļu, kaut varbūt dažreiz kāds vārds šinī valodā pietrūkst un izruna ir citādāka nekā vietējiem.

Ņujorkā ir viena latviešu luterāņu draudze ar vairāk kā 3000 draudzes locekļiem. Longailendā ir Sv. Jāņa draudze, kas ir neliela un atrodas ap 50 jūdžu no Ņujorkas pilsētas. Lieluma dēļ Ņujorkas draudzes darbība balstās uz rajoniem, kas savā darbībā ir patstāvīgi, ar atsevišķām rajonu komitejām, bet atbildīgi kopīgai draudzes valdei. Pie Ņujorkas draudzes pieder visa Ņujorkas pilsēta, lielākā daļa Longailendas, kā arī daļa no kaimiņu štatiem Ņudžersijas un Konektikutas. Bez tam Ņujorkā ir latviešu katoļu un baptistu draudzes, kā arī pareizticīgo aprūpes centrs.

Ņujorkas latviešu organizāciju skaits ir krietni prāvs, dažreiz pat Ņujorkas latvieši brīnās, kā tik daudz varēja gadīties. Ņujorkas latviešu organizāciju padome apvieno 45 organizācijas, bet dažas nav padomes locekles, tā ka varētu rēķināt ap 50. Ņujorkā darbojas 25 studentu korporācijas, kas kopā būtu ap 75 organizāciju.

Vērojams, ka aktīvākās organizācijas ir DV, draudzes un studentu organizācijas, kas visas piedalās arī ŅLOP. Atsevišķa ceļa gājēja ir Ņujorkas latviešu biedrība, kas nav padomē, bet tā ir aktīva.

Daļa ir arī tādu organizāciju, kas pastāv tikai uz papīra, pēdējos gados nav nekādu darbību parādījušas, bet nav arī likvidētas. Par Latviešu profesionālo žurnālistu biedrību, Ņujorkas latviešu teātri vai Neatkarīgo latviešu labdarības un savstarpējās palīdzības biedrības darbību ilgi nekas nav dzirdēts. Teātŗa draugu biedrība pirms dažiem gadiem pēc vētrainām debatēm apklusa.

Dažas organizācijas ir apvienojušās un kļuvušas spēcīgākas, citas no jauna nākušas klāt. Latviešu akadēmiskais sieviešu klubs kļuvis par Latviešu sieviešu apvienību ar daudz plašāku darba lauku. Pēdējā ŅLOP sēdē par dalībnieku uzņēma Latviešu preses biedrību, kuŗas centrālā valde tagad atrodas Ņujorkā un sākusi attīstīt rosīgu darbību.

Kāpēc Ņujorkā ir tik daudz latviešu organizāciju? Daži to mēģina izskaidrot ar samērā lielo latviešu skaitu, bet tas neapmierina, jo tad, piemēram, Cēsīs vai Valmierā arī vajadzēja būt tikpat pirms 25 gadiem. Varbūt modernie laiki prasa vairāk interešu sadalīšanu?. Izskaidrojums varbūt ir tāds, ka Ņujorkā atrodas daudzu latviešu organizāciju centrālās valdes, kas darbojas ASV vai pat globālā apjomā. Līdz ar to arī attiecīgās organizācijas darbībai jābūt aktīvākai. Dažām ir labvēlīgāki apstākļi, it sevišķi sadarbībā ar amerikāņu organizācijām vai iestādēm, kā, piemēram, Komitejai Latvijas brīvībai.

Neskatoties uz lielo organizāciju skaitu, sadarbība organizāciju starpā uzskatāma par priekšzīmīgu. Nav bijušas lielākas nesaprašanās, kaut arī dažreiz bijuši pārmetumi, ja vienā vakarā gadās pāris lielāku sarīkojumu. Ja tie labi izdevušies, pārmetumus atkal aizmirst. Pēdējā laikā sarīkojumus censas regulēt ar sarīkojumu kalendāru, bet ne visus sarīkojumus pieteic.

Dažu organizāciju darbs ir pasīvs, un tās vai nu vajadzētu likvidēt vai apvienot. Ja arī varētu teikt, ka bez dažām organizācijām ņujorkieši varētu iztikt, tad no otras puses varētu teikt, ka ar savu darbību tās nevienam ļauna nedara, bet veicina sabiedrisko aktīvitāti. V. Irbe

Patīkams pārsteigums

DV Čikāgas apvienības rīkotajā eglītes vakarā, 22. decembrī, Ziemsvētku vecīti sagaidīja aptuveni 120 lielo un mazo bērnu, kuplākais skaits pēdējo gadu laikā. Bet jo sevišķi patīkamu pārsteigumu svētku vecītim sagādāja mazie gaidītāji, kuŗi piedalījās ar skaistām deklamācijām un mūzikāliem priekšnesumiem, kā, piem., Māris Kārkliņš, Jānis Dataus, Vija un Renāte Oklānes, Sarma Priedulāja, Diana Tilika, Viktors Eilaus, Kārlis Oklāns, Ilga Grīnberga, Silose Erniņa un daudzi citi, tā arī noskaitot tradicionālo „pantiņu" svētku vecītim pirms dāvanas saņemšanas. Svētku vecītis staroja labsajūtā, gan šad tad ko ņemot no sava maisa, kuŗa saturs plaka, bet pantiņu skaitītāju rindinai gala neredzēja. Eglītes vakara rīkotāju un vecīša rūpes un minējums tomēr beidzās laimīgi, neviens bērns nepalika bez dāvaniņas.

Eglītes vakaru ievadīja jaunais sieviešu dubultkvartets, iejūtīgi un saskaņoti nodziedot „Klusā nakts". Dziesmas iestudēja dir. T. Ozoliņš. Svētbrīdi vadīja māc. K. Kuškevics; sekoja dubultkvarteta dziedājums „Svētvakara zvani" un „Spīdi, mirdzi".

Apvienības priekšnieks Uldis Vītols uzrunā atcerējās strēlnieku pirms 46 gadiem skandēto brīvības zvanu un novēlēja, lai cerības pavadītu mūsu nākotni. Programmas daļu vadīja Eglāja, drošinot kautrīgākos, izpalīdzot mazākiem. Siltākos aplausus saņēma kāds mazs puisītis, kuŗš no nodomātā skandējuma atcerējās pateikt: „Bet zirnīši šovakar būs!" — Un vai tad ar to nepietiek?

Vanadžu priekšniece L. Rozentāle sieviešu dubultkvarteta dalībniecēm pasniedza vanagu velti — Zemgales auseklīti.

Pēc programmas lielie un mazie turpināja priecāties gan pie atspirdzinājumiem, gan rotaļās. Čikāgu pārklāja slidenais sniegs un tumsa, bet Latviešu namā kaŗavīru cilts piederīgie ar draugiem svinēja gaišus, latviskus Ziemsvētkus. V. H.

ASV BAZNĪCĀS

ČIKAGA

Čikagas latviešu ev. - lut. Ciānas draudze, 5015 W. Ferdinand St.

3. janvārī plkst. 7,30 latviešu radio pusstundā draudzes radio dievvārdu raidījums, vid. viļņi (A M) 1490.

4. janvārī, plkst. 6 — 8 vak. draudzes namā iesvētes un priekšiesvētes klasēm mācības.

6. janvārī plkst. 10 bērnu dievkalpojums un svētdienas skola; plkst. 11 Zvaigznes dienas un Veco strēlnieku dievkalpojums, māc. A. Rautenšilds. Mūzikas priekšnesumi.

DETROITA

Latvijas ev. - lut. baznīcas Sv. Pāvila draudze — 1648 So. 11th Ave., Meivudā. Mācītājs Pāvils Kirsons, tel. FI 3-2420.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 11-os. Svētdienas skola un koŗa mēģinājums plkst. 9.30. Visi laipni aicināti.

LOSANDŽELOSA, KAL.

Dienvidkalifornijas draudzē, 2450 Griffin Ave., L. A. 31.

AURORA (ILL.)

Mūsu Pestītāja baznīcā, 420 Dawners Place.

BURLINGAME, KAL.

Burlingamā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

SANTA - ROSA

Santa - Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 733.

Santa Rosā, 13. janvārī, plkst. 2 p.p. dievkalpojums.

SAKRAMENTO

Sacramento, Sv. Krusta ev. lut. baznīcā, 45. un H ielā.

OKLANDE

Oklandē, Centrālā luterāņu baznīcā, 215 Ridgeway avenijā.

Igauņu vēlēšanas ASV

Igauņu Nacionālās padomes vēlēšanās ASV pirmo vietu ieguvis līdzšinējais Nacionālās komitejas priekšsēdis Jūlijs Kangurs. Pirms vēlēšanām bija bažas, vai šoreiz vēlētāju skaits nebūs mazāks nekā pirms trīs gadiem. Tomēr izrādījās, ka šogad balsotāju skaits bijis par 600 lielāks. Igauņi ievēl savu centrālo organizāciju katrus trīs gadus, pie kam vēlēšanas notiek pa pastu. Šī bija piektā reize, kad igauņi vēlēja savu Nacionālo padomi.

Kanadā igauņiem centrālās organizācijas vēlēšanas būs 1963. gadā.

ČIKAGĀ
abonementi un sludinājumi pieteicami pie
P. DARDZĀNA
5539 N. Canfield Ave.,
tel. RO 3-6058.

BAZNĪCA GATAVOJAS SAVAS MISIJAS VEIKŠANAI

II VATIKĀNA OIKUMENISKAIS KONCILS

Pagājušā gadā pēc kāda valstsvīra pieņemšanas privātā audiencē 80 gadu vecais pāvests Jānis 23. piegājis pie sava darba biroja loga, no kuŗa paveŗas skats pāri Romai plašā tālumā, viņam teica: Pa šo logu pāvesti noskatās uz visu pasauli, bet kopš simts gadiem nolaistie aizkari traucē viņu skatu. Mēs gribam tos novākt, lai sv. Pēteŗa pēctecis varētu labāk redzēt ticīgos un ticīgie viņu.

Tas bija skaidrs norādījums uz drīzumā sasaucamo oikumenisko koncilu un tā uzdevumiem. Pāvests grib ieiet tiešā kontaktā ar baznīcas atbildīgajiem pārstāvjiem — bīskapiem un caur tiem ar 510 miljoniem katoļu, kas dzīvo visos kontinentos un pieder visām tautām, visām rasēm. Viņš grib,ka visi kopīgi izdiskutētu un izšķirtu šīs lielās kristiešu saimes problēmas.

Savā radio uzrunā mēnesi pirms koncila atklāšanas pāvests Jānis 23. uzsvēra baznīcas atjaunošanās nepieciešamību pasaulē, kas pārdzīvo smagu krizi. Tātad koncila galvenais uzdevums ir pašas katoļu baznīcas iekšēja reforma, lai baznīca atbilstu laika prasībām, un lai Kristus un evaņģelija vēsts varētu caur viņu atmirdzēt kā drošas ostas bāka sajukuma, nezināas un baiļu nomāktā pasaulē.

Baznīcas pašreforma vienmēr ir viens no galvenajiem priekšnosacījumiem, lai tā spētu p[illegible] dzīvot laiku maiņas un veiktu savu uzdevumu jaunajā laikmetā. Viduslaikiem novecojot un pagrimstot, Eiropu 16. g. s. plosīja ticības vienības saraušana un ticības kaŗi. Katoļu baznīca sasauca Tridentes koncilu (1545.-1563.), lai reformējot, atjaunojot pati sevi, pasargātos no sadrumstalošanās sektēs un līdz ar to no galīgas iziršanas. Koncils skaidri definēja apstrīdētos ticības gabalus un noteica baznīcas morāles un disciplīnas atjaunošanas programmu un līdzekļus.

Pāvests Pijs IX sasauca 1869. g. 8. decembrī I Vatikāna oikumenisko koncilu, kuŗā pretim moderno nekristīgo ideoloģiju strāvām definēja katoļu ticības doktrīnu un dogmu par pāvesta primātu un nemaldību ticības un morāles jautājumos, kad viņš tos izšķiŗ un definē ex cathedra, t. i. visas baznīcas vārdā un visai baznīcai. Daudzas svarīgas problēmas palika neizšķirtas I Vatikāna koncilā, kas bija pēdējais, kad katoļu baznīcai vēl bija stipra laicīgā vara, jo 1870. gadā Garibaldi vienības okupēja Romu. Tās piespieda pāvestu Piju IX pārtraukt koncilu sine die un darīja galu tūkstošgadīgai pāvesta laicīgai valstij un varai, pašam pāvestam ieslēdzoties Vatikāna mūros. Tomēr I Vatikāna koncilā noliktie dogmatiskie pamati deva katoļu baznīcai iespēju ne tikai no sv. Pēteŗa katedras nesatricināmi apliecināt kristīgo ticību kristīgās pasaules sekularizēšanas laikā un saglabāt savu neatkarību un vienību Eiropas nacionalizēšanās procesā, bet arī izglābties Eiropas pašsadrumstalošanās un pašdestrukcijas negaisā, kāds plosījās divu pasaules kaŗu laikā, un tieši šinī kristīgo tautu traģēdijā parādīt spožāk kā jebkad savu nepārtraukto dzīvo spēku.

Ja I Vatikāna koncila tēvi atradās Eiropas sadrumstalošanās priekšā, tad šodien II Vatikāna koncila tēvi stāv eiropeisma gala priekšā, t. i. revolūcijas priekšā, kas met bedrē līdzšinējos tautu sakarus un attieksmes, kuŗus noteica Eiropa un kuŗu degpunktā bija Eiropa. To vietā dzimst visas cilvēces vienības apziņa, kuŗa veido tautu sakarus un attieksmes, kas aptveŗ visas rases un visus kontinentus.

Šīs briestošās situācijas priekšā pāvesta Jāņa 23. iniciātīva sasaukt katoļu baznīcas oikumenisko koncilu ir tiešām providenciāla. Paklausot pāvesta aicinājumam, Romā ieradās 2500 koncila tēvi: kardināļi, archibīskapi, bīskapi un klosteŗu priekšnieki, kas nāk no visiem kontinentiem, no visām zemēm, no visām rasēm, no visām sociālām šķirām.

Šā koncila uzdevums ir garīgi apbruņot un sagatavot baznīcu misijas veikšanai rītdienas pasaulē. Tātad nav vairs runas par ieslēgšanos geto, par tranšeju rakšanu, par turēšanos pie savām irstošām inertām struktūrām, bet gan pārcirst pušu vēsturiskos šķēršļus un vecās struktūras, kas paralizē baznīcu, neļaujot tai darboties kā padomdevējai, apgarotājai un vadītājai pasaulē, kas nestāv uz vietas, bet pārveidojas. Zinātnes, technikas un sociāli - ekonomiskā revolūcija atveŗ baznīcai milzu perspektīvas. Koncila uzdevums ir parādīt visiem kristiešiem, ka katolicisms nav kāda atsevišķa laikmeta ideoloģija, pagājušo sistēmu gūsteknis, iemūrēts vienīgi Rietumu kultūrā, norīts konformismā.

Sakarā ar Afrikas un Āzijas tautu pēkšņo mošanos un atdzimšanu, katoļu baznīcas seja pēdējos gadu desmitos ir pilnīgi mainījusies. Tas atspoguļojas koncilā. No Eiropas, kur dzīvo 47 proc. no visiem katoļiem, ir tikai 38 proc. koncila tēvu; no abām Amerikām, kur dzīvo 43 proc. no visiem katoļiem, ir tikai 31 proc. koncila tēvu; turpretim no Afrikas, Āzijas un tā sauktās „trešās pasaules", kur dzīvo tikai 10 proc. no visiem katoļiem, ir 20 proc. koncila tēvu.

No Eiropas ir 1.089 koncila tēvi, no Dienvidamerikas — 489, no Ziemeļamerikas — 404, no Afrikas — 296, no Āzijas — 374, no Centrālās Amerikas — 84 un no Okeanijas — 75. Vispārējam baznīcas koncilam jāgriežas ar saviem lēmumiem, ar jaunu baznīcas orientāciju ne pie Eiropas tautām vien, ne pie baltās rases vien, bet pie visas pasaules. Tas prasa baznīcas iestādījumu un liturģijas reformas, kas vakar bija neiedomājamas, šodien nepieciešamas; tāpat prasa atbrīvot baznīcu no pārliekas itaļu aizbildniecības, lai tai dotu īsti katoliskas, t. i. vispārējas baznīcas, visu tautu, visu rašu baznīcas seju.

Lai gan šis nav ūnijas koncils, tomēr pāvests lielu svaru liek uz to, lai šis koncils sagatavotu jaunu klimatu, kuŗā varētu nākotnē piepildīties Kristus lūgšana pirms viņa ciešanām: Lai visi būtu viens.

Dr. K. Ručs

DAUGAVAS VANAGU FONDA VALDES SĒDE

DVF valdes sēdi Londonā vadīja priekšsēdis L. Rumba. Tās gaitā viņš ilggadīgajam valdes loceklim un kult. sabiedriskās daļas vadītājam Ērikam Žilinskim pasniedza DV organizācijas centrālās valdes piešķirto zelta nozīmi.

Valdes loceklis G. Rītiņš ziņoja, ka DV dienas Korbijā materiālā ziņā ļoti labi izdevušās un vietējai nodaļai devušas prāvu atlikumu. Valde bija vienis prātis par šī nozīmīgā notikuma izdošanos arī idejiskā ziņā.

Saimniecības daļas vadītājs G. Rītiņš iepazīstināja valdi ar DVF nama un kluba budžeta paredzamo izpildīšanos un iecerēm nākamā budžeta projekta sastādīšanā. Ienākumi uzskatāmi par labiem, bet, ievērojot prāvos remontus, bijuši arī lieli izdevumi. Ir domāts arī par kluba telpu paplašināšanas darbiem.

Aprūpes daļas vadītājs K. Ampermanis pieteica ienākušos lūgumus pabalstu piešķiršanai un dāvanu saiņu nosūtīšanai, un valde iesniegumus izlēma pozitīvi. Akceptēja arī sēžu starplaikā aprūpei Vācijā nosūtītās £ 100. Nolēma šīs lietas kārtotājiem pārsūtīt tālākas £ 150. Atvēlēja līdzekļus to Anglijā aprūpējamo Ziemsvētku veltēm, kuŗiem slimības pabalstus DVF valde izmaksā tieši; turpretī visiem tiem, kuŗiem tos izsniedz nodaļas resp. kopas — vietējo saimju vadībai tie jāgādā no saviem līdzekļiem.

Valdes locekļi un priekšsēdis L. Rumba piedalījušies nodaļu izkārtotajos valsts svētku sarīkojumos. Pāris vietās, kā piem. Halifaksā, 18. novembŗa sarīkojumi atraduši arī labas atbalsis vietējā britu presē.

Jaunatnes daļas vad. J. Miezītis pieteica Jaunatnes darbinieku kursu 4. posma izkārtošanu, kas notiks š. g. 29. un 30. decembrī Igauņu kluba telpās (Fosse Rd. un King Richard Rd. stūrī), Lesterā. Bez paša daļas vadītāja par lektoriem darbosies jaunatnes daļas referents I. Kažociņš, LNPL prezidija pr-ža vietn. J. Ranka un red. J. Andrups. Vietējo izkārtojumu atbalsta Lesteras nodaļa, kas sestdien, 29. decembrī, izkārto atsevišķu sarīkojumu. Valde lūdz nodaļas atbalstīt vietējo latviešu jauniešu piedalīšanos šais kursos.

Uz vanadžu daļas vadītājas M. Ķeņģes priekšlikumu valde no vanadžu līdzekļiem atvēlēja £ 20 angļu - latviešu valodas mācību lekciju sagatavošanai un izdošanai, ko izkārto LNPL izglītības nozare. Pirmā lekcija jau iznākusi un izsūtīta arī vietējo latviešu skolu vadības ieskatam. M. Ķeņģe, kuŗa darbojas arī Latviešu mājas Almēlijā pārvaldē, izteica gandarījumu par Konventrijas latviešu jauktā koŗa un DVF Birminghamas nodaļas izkārtoto apciemojumu Almēlijā — Lāčplēšu dienu atzīmējot. Par šādu uzmanību Almēlijas ļaudis bijuši ļoti iepriecināti. Vad. M. Ķeņģe šais decembŗa dienās piedalījās arī Baltijas tautu sieviešu organizāciju kopīgi rīkotā Ziemsvētku tirdziņa Londonā izkārtošanā. Nodaļu vanadzes bijušas atsaucīgas ar saviem izstrādājumiem un ziedojumiem, kas viss veicinājis tirdziņa labu izdošanos.

ID

KANADAS ZIŅAS

Mesija - Fergusona firma Toronto 1962. g. sasniegusi ievērojamu produkcijas pieaugumu. Pēdējā gadā lauksaimniecības mašīnas pārdotas par $ 596 milj., t. i. par $ 77 milj vairāk kā gadu iepriekš. Tīrā peļņa $ 18 milj No saražotām mašīnām Kanadā pārdots par $ 63 milj. Operātīvi zaudējumi bija Francijā un Brazilijā. Pēdējā pasliktinās ārzemju valūtas maiņas iespējas, kamēr Francijā stāvoklis sāk uzlaboties.

☆

Celtniecības atļaujas Kanadā oktobŗa mēnesī izsniegtas $ 205 milj. vērtībā, 5,5 proc. mazāk kā gadu iepriekš, kad kopsumma sasniedza $ 217 milj.

☆

Naftas rafinērijas Kanadā pārstrādājušas oktobrī 26.501.212 mucu benzīna, 8 proc. vairāk kā gadu iepriekš. Vairums pārstrādāts pašu zemes naftas.

☆

Šī gada 10 mēnešos Kanadas rūpniecība ražojusi radio, televīzijas aparātus un plašu atskaņotājus par 15 proc. vairāk kā iepriekšējā gadā.

☆

Ziemeļu Manitobā pie Tompsonas kādi 50 tūkst. indiāņu nonākuši gandrīz bada stāvoklī. Viņu vienīgā pārtika ir bannoks — miltu, tauku un ūdens maisījums. Kaut gan valdība indiāņu atbalstam gadā izdod 1,8 milj. dol., tas tikko sedzot visnepieciešamākās vajadzības, pieņemot, ka iztrūkumu indiāņi var iegūt medībās vai citādi. Bet INCO raktuves ziemeļos nepieņem indiāņus darbā, jo viņi tam nav sagatavoti. Neviens tomēr nav domājis par viņu sagatavošanu šim vai citam darbam.

Kad pestīšanas armija ar atsaucīgu pilsoņu palīdzību bija sagādājusi zināmu daudzumu drēbju un pārtikas, valdība atteicās aizdot kravas lidmašīnas. Indiāņi pēc valdības uzskatiem badā vēl nemirstot.

Saziedotājiem bija nepieciešams noīrēt privātu transportlidmašīnu, kuŗai daudz mazāks kravas tilpums.

SARKANIE SMIEKLI

Kādā Maskavas skolā dažiem sevišķi čakliem audzēkņiem par atzinību pasniedza Chruščeva ģīmetnes, mudinot tās pakārt mājās pie sienas. Kad skolotājs pēc pāris dienām apvaicājās, vai ģīmetnes pienācīgajā vietā pieliktas, mazais Ivans atbildēja — nē. „Bet Ivan," uztraucās skolotājs, „vai tad tu nemīli mūsu lielo valstsvīru?" — „Mīlu, ļoti mīlu," atbildēja zēns, „bet mums mājās nav nevienas sienas. Mēs dzīvojam istabas vidū." (m)

☆

Četri suņi kādā ganāmpulkā Austrumvācijā veikuši savus pienākumus tik cītīgi, ka plānotais aitu pieaugums pārsniegts par 165 proc. Gans, kas pēc turienes preses ziņām, „pats ievērojamā mērā piedalījies šī veikuma sasniegšanā," iecelts par aktīvistu. (m)

Rātniem bērniem Ziemsvētku vecītis bija devīgs.

ABONĒSIM ALA'S KULTŪRAS BIROJA IZDEVUMU

Darām zināmu, ka iznācis ALA's Kultūras biroja biļetena jaunākais numurs, visai bagāts saturā, ar J. Rudzīša, J. Jaunsudrabiņa, H. Kreicera, E. Upatnieces, prof. Dr. E. Kāpostiņa, M. Bites, O. Akmentiņa, J. Bičoļa, Dr. P. Norviļa, V. Neimaņa, J. Cālīša, prof. E. Baka, māc. A. Veinberga, prof. Dr. E. Bleses, E. Medņa, E. Raistera, prof. A. Annus, prof. Dr. J. Siliņa, A. Krūkliņa, komp. J. Norviļa, komp V. Ozoliņa, brīvm. M. Vīnertes, R. Birzgales, rež. J. Neimaņa, rež. R. Birzgaļa, Dr. N. Vīksniņa u. c. rakstiem.

Šī ir pēc skaita jau 7. burtnīca (62 lpp.) mūsu izdevumam, kas, veltīts latviskā gara kopšanai, sniedz koncentrētu, viegli pārskatāmu latviešu kultūras dzīves šķērsgriezumu visās tās nozarēs.

Izdevuma nolūks ir: gan rādīt, kas notiek latviešu kultūras dzīvē ASV un brīvajā pasaulē, gan idejiska satura rakstos tirzāt latviskās kultūras problēmas, gan palīdzēt celt latvietības saglabāšanas gribu.

Izdevums ir vienīgā vieta, kur lasītājs vienkopus atradīs ziņas un rakstus par latviešu skolām, godalgotiem KF autoriem, latviešu teātŗu ansambļu darbību, mākslas izstādēm, mūzikas dzīvi, bibliografiskus pārskatus par brīvajā pasaulē publicētām visu apgādu latviešu grāmatām u. c. Izdevumā ir šādas pastāvīgas nodaļas:

Skolas — Audzināšana — Jaunatnes organizācijas; Lektoru centrs — Sabiedriskā dzīve; Zinātnes — Rakstniecība; Tēlotājas mākslas — Mūzika — Teātris; Kultūras Fonds — Stipendijas — Archīvs; Grāmatas un žurnāli.

Izdevuma katrā numurā uzsvērta arī kāda viena vai vairākas izcilas mūsu kultūras dzīves parādības, piem., 3. numurs daļēji veltīts Krišjānim Baronam, 4. numurs — ALA's un Kultūras fonda 10 gadu darbībai, 5. numurs — valodniekam Jānim Endzelīnam un Audzināšanas padomēm, 7. numurs — Jānim Jaunsudrabiņam un prof. Dr. Kārlim Kundziņam. Ar nākamiem numuriem izdevumu paredzēts vēl vairāk paplašināt, mainot arī nosaukumu.

Uzsākot ar šo burtnīcu savu trešo gada gājumu, izdevums izveidojies par īpata rakstura žurnālu, ko ieteicam lasīt ikvienam latvietim, kam tuva latviskā kultūras dzīve. Izdevuma nopietno seju un līmeni labi raksturo tā plašā, kompetentā līdzstrādnieku saime — pirmajos 7 numuros gaŗākus vai īsākus rakstus publicējuši 90 autori, savu nozaŗu izcilākie pārstāvji. Izdevuma galv. redaktors Dr. P.Norvilis. Redaktori — prof. A. Annus, J. Bičolis, Dr. J. Cedriņš, U. Grava, V Hazners, inž. K. Ieleja,prof. V. Klīve, rež. J. Neimanis, E. Raisters, doc. A. Šturms.

Izdevums ir illustrēts. Pirmajos 7 numuros ievietoti 104 attēli uz 34 illustrāciju lapaspusēm. Pirmajam gada gājumam (1.—3. num.) bija kopā 122 liela formāta lapaspuses, otram (4.—6. num.) 158 lpp., trešajam paredzētas ap 170 lpp.

Izdevums iespiests ofseta technikā un maksas ziņā katram piejams — gada abonements maksā tikai $ 2,-. Vēl krājumā arī 2. gada gājums, bet pirmais vairs nav dabūjams. Izdevumu var pasūtināt, nosūtot naudu pēc adreses: American Latvian Association, Suite 806 — Edmonds Bldg., 917 15th Street, N. W. Washington 5, D. C.

Laipni lūdzam jūs kļūt par mūsu izdevuma lasītāju un ieteikt to arī citiem.

ALA's Kultūras birojs.

PROF. FR. GULBJA STIPENDIJU FONDS

ko 1956. g. nodibināja studentu vienība Līdums, savu šī gada stipendiju $ 100,- (neatmaksājama) piešķīris Minchenes universitātes filozofijas fakultātes etnoloģijas nozares studentam Austrim Grasim.

LATVIEŠI TREJDEVIŅĀS ZEMĒS

⊕ Sakarā ar ievešanu archibīskapa amatā, prof. Dr. K. Kundziņš atteicies no Sietlas (ASV) latviešu ev. - lut. draudzes aprūpes. Pēdējā par draudzes ganu tagad ievēlējusi māc. R. Āboliņu, kuŗš uz Sav. Valst.m izceļoja no Anglijas. Savā laikā māc. R. Āboliņš darbojās par mācītāju Bradfordā. Sākot jau ar 1960. gadu, māc. R. Āboliņš vada luterāņu radio raidījumus latviešu valodā tautiešiem aiz dzelzs aizkara.

⊕ Milvokos, ASV, tikko notikušā Amerikas ziemeļu centrālā šacha turnīrā starp 121 šachistu piedalījušies arī 14 latvieši, no kuŗiem inž. J. Tums no Čikagas bijis viens no trim uzvarētājiem un katrs saņēmis pirmo godalgu apm. 600 dol. vērtībā.

⊕ Austrālijā sabiedriskā darbiniece E. Rodze - Ķisele piesūtījusi vairākiem Austrālijas laikrakstiem gaŗākus rakstus par Latviju un latviešiem, un tie parādījušies sekojošos laikrakstos: The West Australian, The Advertiser Adelaidē, The Canberra Times u. c.

Tāpat arī Melburnas laikrakstā The Herald iespiests gaŗāks R. Šēnfelda raksts par Baltijas valstu atbrīvošanu no krievu okupācijas varas.

⊕ Melburnas latviešu biedrības jaunievēlētā valde konstruējās šādi: priekšsēdis J. Sproģis, pr-ža biedrs un mantz. R. Priede, sekr. V. Melderis, kasieris un biedrzinis J. Birznieks, dāmu komitejas pr-ce E. Burkēviča, sarīkojumu daļas vad. un ārējās informācijas lietu sakarnieks R. Šēnfelds, nozaŗu pārz. R. Priedkalne. Dāmu komitejas biedrībai vēl nemaz nav, bet valde ir lūgusi, lai E. Burkeviča tādu noorganizē.

⊕ Latviešu katoļu grāmatu izdošanas fondam Austrālijā līdz šim ziedots 408:6:6, bet Sidnejas latviešu katoļu nama būvei — 1567:16:8.

⊕ Melburnas 1. ev. - lut. latviešu draudzē (māc. A. Burģis) šogad iestājušies 68 jauni locekļi un kopīgais dvēseļu skaits tagad ir 470.

⊕ Nelaiķa prof. Dr. K. Strauberga meita, 19 g. v. Ieva Strauberga no Zviedrijas ieradusies Austrālijā, lai Melburnas universitātē studētu valodas. Viņa paliks Austrālijā vismaz 1 vai 2 gadus. I. Strauberga pašreiz aizbraukusi uz Kūmu, kur strādā viņas brālis inž. Jānis Straubergs. Otrs brālis un māte dzīvo Zviedrijā.

⊕ Kartografam un senmantu kollekcionāram Oto Bongam Vācijā nesen Tucingā, Bavārijā, izdevies atrast lielu daudzumu senu Rīgas, Tallinas u. c. Latvijas un Igaunijas vietu plānu, rokas zīmējumu un reprodukciju par veciem celtniecības un mākslas pieminekļiem. Daļa atraduma ir līdz šim gandrīz nemaz nepazīti objekti. O. Bongs, kas jau 17 gadus vāc materiālus par Latvijas vēsturi, saka: „Šis ir mans vērtīgākais atradums kopš 1945. gada." Krājums paliks O. Bonga pārzinātajā Baltiešu centrālajā bibliotēkā Minchenē, Vācijā.

Slāpst?

Paņemiet

CANADIAN

Paņemiet jau šodien kasti MOLSON CANADIAN alus

MOLSON'S

NEATKARĪGA ALUS BRŪVETAVA KOPŠ 1786

NOTIS —

V. Dārziņa — 200 latviešu tautas dziesmas I-IV a	$ 3.50
" — 200 latviešu tautas dziesmas II d	$ 6.00
" — Sonata No 2 Klavierēm	$ 2.50
" — Treludes "	$ 2.00
" — Sonatina G "	$ 2.50
— Sonatina F "	$ 2.50
" — Mazās svītas "	$ 2.50
" — Divas Prelūdes G "	$ 1.50
" — Tiade de Preludes "	$ 2.50
" — Trittico Barbaro "	$ 2.50
" — Suite A "	$ 2.50
" — Spēlējiet pirkstiņi I-II klavierēm	$ 2.50
" — 25 latviešu tautas dz. vieglā apstrādājumā	$ 1.20
V. Dārziņa Sonāta I	$ 2.50
E. Dārziņa — Melancholiskais valsis — klavierēm	$ 0.70
Jēkabs Poruks — Es dziesmu meklēju I	$ 2.50
Valdemārs Ozoliņš — Sarmotai dvēselei — solo dz.	$ 5.00
A. Jurjāna — Kantāte	$ 2.00
" — Lūgšana un E. Dārziņa Rezignācija	
" — Jel nevaicā	$ 1.20
Arvids Purvs — Zelta Rasa, garīgu dziesmu krājums koŗiem	$ 6.00

Dabūjamas

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCĀ,

123 HURON STREET, TORONTO, 2 - B, Ontario.

Lūdzam nošu pasūtinājumiem pa pastu pielikt 10 ¢ pasta izdevumiem.

...vecītis bija devīgs.

...A'S KULTŪRAS ...DEVUMU

...sudrabiņam un prof. Dr. Kār... ...im Kundziņam. Ar nākamiem ...numuriem izdevumu paredzēts ...vēl vairāk paplašināt, mainot ...ari nosaukumu.

...Uzsākot ar šo burtnīcu savu ...trešo gada gājumu, izdevums iz... ...veidojies par īpatā rakstura žur... ...nālu, ko ieteicam lasīt ikvienam ...latvietim, kam tuva latviskā ...kultūras dzīve. Izdevuma nopiet... ...no seju un līmeni labi raksturo ...tā plašā, kompetentā līdzstrād... ...nieku saime — pirmajos 7 nu... ...muros gājākus vai īsākus rak... ...stus publicējuši 90 autori, savu ...nozaru izcilākie pārstāvji. Izde... ...vuma galv. redaktors Dr. P. Nor... ...vilis. Redaktori — prof. A. An... ...nus, J. Bičolis, Dr. J. Cedriņš, ...U. Grava, V. Hazners, inž. K. Ie... ...leja, prof. V. Klive, rež. J. Nei... ...manis, E. Raisters, doc. A. ...Sturms.

...Izdevums ir illustrēts. Pirma... ...jos 7 numuros ievietoti 104 at... ...tēli un 34 illustrāciju lapaspu... ...sēm. Pirmajam gada gājumam ...(1.—3. num.) bija kopā 122 lie... ...la formāta lapaspuses, otram (4. ...—6. num.) 158 lpp., trešajam pa... ...redzētas ap 170 lpp.

...Izdevums iespiests ofseta tech... ...nikā un maksas ziņā katram pie... ...ejams — gada abonements mak... ...sā tikai $ 2,-. Vēl krājumā arī ...2. gada gājums, bet pirmais ...vairs nav dabūjams. Izdevumu ...var pasūtināt, nosūtot naudu ...pēc adreses: American Latvian ...Association, Suite 806 — Ed... ...monds Bldg., 917 15th Street, N. ...W. Washington 5, D. C.

...Laipni lūdzam jūs kļūt par ...mūsu izdevuma lasītāju un ie... ...teikt to arī citiem.

ALA's Kultūras birojs.

PROF. FR. GULBJA STIPENDIJU FONDS

...ko 1956. g. nodibināja studentu ...vienība Līdums, savu šī gada sti... ...pendiju $ 100,- (neatmaksājama) ...piešķīris Minchenes universitātes ...filozofijas fakultātes etnoloģijas ...nozares studentam Austrim Gra... ...sim.

...as dziesmas I-IV a	$ 3.50
...as dziesmas II d	$ 6.00
Klavierēm	$ 2.50
	$ 2.00
	$ 2.50
	$ 2.50
	$ 2.50
G	$ 1.50
	$ 2.50
	$ 2.50
...ci I-II klavierēm	$ 2.50
...dz. viegli apstrādājumā	$ 1.20
	$ 2.50
...valsis — klavierēm	$ 0.70
...reklēju I — klavierēm	$ 0.80
...dvēselei — solo dz.	$ 5.00
	$ 2.00
Dārziņa Rezignācija	
	$ 1.20
...rigu dziesmu krājums	
	$ 6.00

...jamas

...AGU GRĀMATNĪCĀ, ...ORONTO, 2 - B, Ontario. ...m pa pastu pielikt 10 c pasta ...umiem.

DAŽĀDAS KRĀSU FILMAS

ATTĪSTĪŠANAI UN ...OPĒŠANAI

ĀTRA UN PIRMKLASĪGA AP... DAŽĀDOS LIE...

PIEŅEM:

DV. GRĀMATNĪCA, 123 HURON ST., TORONTO 2-B

Darba laiks no pl. 9—8, sestdienās no pl. 9—1 dienā.

O'KEEFE CENTRE
FOR THE PERFORMING ARTS
FRONT & YONGE — EM 3-6633

TIKAI 2 NEDĒĻAS — NO 7. LĪDZ 19. JANV.

tieši no Londonas „Theatre Royal Haymarket" Ralph Richardson, John Gielgud, Geraldine Mc Ewan, Gwen Ffrangcon - Davies, Meriel Forbes, Laurence Naismith, Malcolm Keen, Richard Easton.

The School for Scandal

Režisors JOHN GIELGUD.

Pirmd. — sestd. vakaros plkst. 8.30, trešd, un sestd. pēcpusd, plkst. 2. Ieeja $ 1,75 līdz $ 6,00. Kase atvērta no plkst. 11 līdz plkst. 9 vakarā. Tuvākai izziņai zvaniet EM 3-6633.

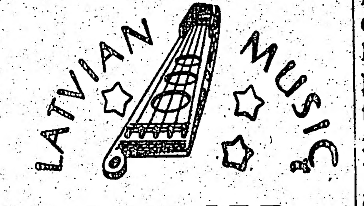

DĀVINIET LM SKAŅU PLATES!

Pasūtinājumus nekavējoties izpilda DV GRĀMATNĪCA, 123 HURON ST., TORONTO 2-B, ONT., CANADA.

Tās visas jaunos krāšņos ietvaros. Piesūtām arī tieši dāvanas saņēmējam, uz vēlēšanos pievienojot Jūsu apsveikuma kartīti.

MŪSU LAIKRAKSTA atsevišķi numuri dabūjami Toronto latviešu veikalos.

Pieprasiet bezmaksas paraugnumurus — Tel. EM 8-0792, Toronto.

ALFRED STIKUTS
TORONTO REAL ESTATE BOARD
REALTOR
481-0431

ANGĻU VALODAS VAKARA KURSI JAUNKANADIEŠIEM,

kas nobeiguši trīsgadīgos vakara kursus vai arī saņēmuši apliecības par angļu valodas prasmi un pavalstniecības noteikumiem.

REĢISTRĒŠANĀS DATUMS — 1963. GADA 8. JANVĀRIS, NO PLKST. 7.30 LĪDZ PLKST. 9.30 VAKARĀ.

Mācību un reģistrācijas vieta —

KENT SENIOR PUBLIC SCHOOL, 980 Dufferin Street, Toronto.

Reģistrācijas maksa $ 2.50

Z. S. PHIMISTER, Izglītības direktors

LAIMES ZĪLĒTĀJA

zīlē no rokas un kārtīm, stāsta par pagātni un tagadni. Atbild uz visiem jautājumiem un palīdz visās problēmās.

Bez maksas — mazs ziedojums tiek pieņemts, ja esat apmierināti

Pieņem no plkst. 9 r. līdz 9 v.

Zvaniet 921-4038, 36 Cecil Street, Toronto.

DĀMU FRIZIERSALONS VENTA'

Westmoreland Ave. (Bloor - Dovercourt), Tel. LE 6-9544, Toronto.

IZĪRĒJAMAS 3 ISTABAS ar VIRTUVI

un auto novietošanas iespējām.

Zvanīt EM 6-0101, Toronto.

OPTIĶIS LUNSKY
470 COLLEGE St., Toronto
WA 1-3924.

FRANK VASS B.A.

ADVOKĀTS - NOTĀRS

263 College ielā, Toronto, (pie Spadina Ave.)

Tel. WA 2-6112, 2-6111.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS

VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM.

Tel. LE 4-1403.

Dr. ROMAN PNEWSKY

Ilggadīga prakse slimnīcās Vācijā, Polijā un Šveicē.
Speciālists iekšķīgās, sieviešu un veneriskās slimībās.
...7 PARK AVE., MONTREAL, P.Q., tel. VI 5-7623, Montreal.
...nā vāciski un krieviski. Pieņem no pl. 8—9 vakarā.

LA ATSEVIŠĶI EKSEMPLĀRI dabūjami O. ANDERSONA DELIKATEŠU VEIKALĀ

26 Market St., Hamilton, Ont., kā arī

„NORTHLAND GROCERIES",

120 Barton St., E., Hamilton, Ont.

LATVIJAS AMERIKĀ

MODERNĀ SPIESTUVE TORONTO

PIEŅEM VISĀDA VEIDA IESPIEDUMDARBU PASŪTINĀJUMUS:

- LAULĪBU un IESVĒTĪBU IELŪGUMU KARTES,
- VIZĪTKARTES,
- DOKUMENTUS BIEDRĪBU VAJADZĪBĀM,
- KONCERTU PROGRAMMAS,
- SARĪKOJUMU BILETES,
- PLAKĀTUS, DZIESMU LAPIŅAS,
- GRĀMATAS un ŽURNĀLUS,
- VĒSTUĻU VEIDLAPAS, APLOKSNES u. c.

PASŪTINĀJUMUS PIEŅEM.

LA BIROJĀ, 123 HURON IELĀ, TORONTO, 2-B, ONT., CANADA. TEL.: EM 8-0792.

Pasūtinājumus lūdzam nodot laikus.

SŪTIET UZ LATVIJU NAILONA KAŽOKUS

Pilna garuma, ļoti silts. Vaļēja stila ar lielu apaļu apkakli un lielām pieliekamām aprocēm. Satina odere. Pelēkas vai brūnas strīpas „SQUIRREL EFFECT".

Mazs	US $ 71.40	svars 4 mārc.	
Vidējs	US $ 77.00	svars 4 mārc.	4 unc.
Liels	US $ 82.75	svars 4 mārc.	12 unc.

„BEAVER LAMB EFFECT"

Mazs	US $ 65.60	svars 4 mārc.	
Vidējs	US $ 71.40	svars 4 mārc.	4 unc.
Liels	US $ 77.00	svars 4 mārc.	12 unc.

Līdz 9 mārc jāpieskaita sūtīšanas izdevumi $ 6.85.
Līdz 19 mārc. jāpieskaita $ 8.15.

Naudas pārvedumu adresējiet „DAUGAVAS VANAGI" un līdz ar saņēmēja pilnu vārdu un adresi sūtiet

DV SAINĪŠU NODAĻAI,

123 Huron Street, Toronto 2 - B, Ont., Canada.

Piegāde 4 līdz 6 nedēļu laikā.

PAVĀRU GRĀMATA, KAS BŪS DERĪGA TIKAI 1980. GADĀ

VĒL AIZVIEN TAUTU BARO AR SOLĪJUMIEM. ARĪ ĻEŅINS PALĪDZ RAKSTĪT IEVADVĀRDUS.

(A. P.) Ja atmiņa nevīļ, tad tas bija 1959. vai 1960. gadā, kad dzimtenē okupantu varas paspārnē publicēja plaša apmēra mājturības grāmatu, kas gan drīzāk bija uzskatāma par rokas grāmatu vai nu partijnieku „madamām", vai citām izlases personām, jo tajā sakopotie apraksti un ieteikumi mājturības, audzināšanas, veselības kopšanas, dzīvokļu iekārtošanas u. c. līdzīgās plāksnēs bija īstenojami tikai tādiem, kam bija zināmas vietas, kur slēptas un ar kādiem līdzekļiem no turienes izvilināmas citiem, vienkāršiem pilsoņiem, neiegūstamās lietas. It sevišķi tas bija attiecināms uz nodaļu par ēdienu gatavošanu, jo garšīgāko ēdienu pagatavošanai ieteiktās nepieciešamās izejvielas veikalos vienkārši nebija dabūjamas.

Līdzīgs secinājums attiecināms arī uz nupat publicēto otro plašo izdevumu mājturības frontē resp. grāmatu, kuras tituls ir Latviešu ēdieni. Šo grāmatu sarakstījis autoru kollektīvs, kurā ietelpot kulinārijas mākslas meistari. Teikts, ka tā domāta sabiedriskās ēdināšanas darbiniekiem un namamātēm, un tā palīdzēšot arī republikas tirdzniecības mācību audzēkņiem iegūt nepieciešamās zināšanas ēdienu pagatavošanā. Vairāk gan domas sveras uz to pusi, ka namamātēm un plašākām tautas masām šī grāmata pagaidām vēl būs noderīga tikai kā lasāmviela. To varam secināt, izlasot autoru kollektīva sarakstīto grāmatas ievadu. Tajā lasām: „Padomju Savienības komūnistiskās partijas jaunajā programmā norādīts, ka atbilstoši iedzīvotāju ienākumu pieaugumam tiks panākta vispārējā tautas patēriņa līmeņa strauja celšanās; visiem iedzīvotājiem būs iespējams papilnam apmierināt savas vajadzības iegūt augstvērtīgu un vispusīgu uzturu, ievērojot vietējos, nacionālos un klimatiskos apstākļus."

Tiks panākta . . . būs iespējmas . . . Ak, rožainās nākotnes cerības uz straujų augšupeju! No pagātnes piedzīvojumiem tomēr labi zināms, kā piepildās daudzām piec- un septiņgadēm noteiktie plāni un grafikas Tautas plašāko masu vēderi vēl šobrīd ir tukši, un tos nepiepildīs nedz mājturības grāmatas nodaļa par ēdienu pagatavošanu, nedz arī nule kā publicētā grāmata par latviešu ēdieniem. Šie abi kapitāldarbi vienkārši jāieskata par lasāmgrāmatām, kur šī laikmeta jaunā audze var iepazīties ar to, ko latvieši kādreiz savās mājās un ciemos ēda. Bet tas jau bija tad, kad nebija nedz piec-, nedz septiņgažu, kad bez visa tā bijām pārtikuši un bagāti un varējām sev atļauties uzšķirt jebkuru pavāru grāmatas lapaspusi un izvēlēties jebkuru tajā publicēto ēdiena vai dzēriena recepti, jo visu izejvielu to pagatavošanai bija papilnam.

Nule kā publicētās grāmatas ievads neatbilstu padomju iekārtas un režīma prasībām, ja tas neatsauktos uz „lielo" biedru — Ļeņina un Chruščeva padomiem. Šiem spēka vīriem, protams, nav un nevar būt nekāda sakara ar latviešu ēdieniem, un tāpēc citētas vienīgi viņu prasības un ieskati par sabiedrisko ēdināšanu. To pašu plānu neīstenošanas dēļ lai arī šoreiz neizietu greizi, termiņš „grandiozās perspektīvas komūnisma materiāli techniskās bazes radīšanai, materiālo un kultūras labumu pārpilnības (! ref.) sagādāšanai visiem iedzīvotājiem" atvirzīts tālāk . . . līdz 1980. gadam. Līdz tam visiem uzdots ar pilnu enerģiju un apņēmību (bet tukšiem vēderiem, ref.) vairot panākumus komūnisma celtniecībā, paātrinot komūnisma celšanu.

Šīs grāmatas 11 nodaļās ievietotas kopskaitā 1.142 receptes, kas „pamatojas uz jaunākajiem uztura zinātnes atzinumiem." Kādās īsti ēdienu receptēs tas izpaustos, to gan grūti atšifrēt.

Arī sabiedriskajā ēdināšanā rožainā nākotne pienāks tikai pēc gadiem 10—15 (ievērojiet atkal šo garo laika sprīdi, ref.). Šajā laikā ieteikts sevišķu uzmanību veltīt tam, lai paplašinātu sabiedriskās ēdināšanas tīklu, tai skaitā ēdnīcas uzņēmumos, iestādēs un lielajos namos, kamēr būs pilnīgi apmierinātas iedzīvotāju vajadzības. Radikāli jāuzlabojot arī patērētāju apkalpošana, jāpaceļot ēdnīcu produkcijas kvalitāte, lai ēdieni būtu garšīgi un barojoši un izmaksātu lētāk par mājās gatavotu ēdienu. Sabiedriskās ēdināšanas produkcijas cenas pazemināšot straujāk nekā pārtikas cenas tirdzniecībā. Un paklausaities, kādi paradīzes brīnumi notikšot otrā gadu desmitā: tad sākšoties pāreja uz bezmaksas sabiedrisko ēdināšanu uzņēmumos un iestādēs, kā arī ražošanā nodarbinātiem kolchozniekiem. Papīrs jau piecieš visādu fantaziju!

Interesanta ir ievadnieku atzīšanās, ka līdz šim latviešu ēdienus sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi izgatavojuši ļoti maz. Lai šo trūkumu likvidētu, ar Latvijas PSR tirdzniecības ministra pavēli izveidota redakcijas kollēģija latviešu ēdienu recepšu grāmatas sagatavošanai. Bet cik latviski gan būs tie ēdieni, kurus ieteikuši un palīdzējuši izvēlēties tādi „tautieši" kā Pasopa, Konovalovs, Vaško, Kļimenko u. c.?

Grāmatas beigu daļā ievietotas arī dažas raksturīgākās firmu ēdienu receptes, kas baro savus patērētājus ar Latvijas republikas apstākļiem piemērotiem ēdieniem. Tā uzzinām šo uzņēmumu „speciālitātes":

Piena restorāns speciālizējies uz siera asortiem (laikam domāts — šķirnēm) un cūkas gaļas kotletēm; kafejnīca „Luna" uz dārzeņu un ābolu salātiem; restorāns „Tallina" — šniceli omletē; Rīgas patērētāju rajona sabiedr. ēdināšanas trests — kāpostiem mīklā u. t. t.

Bet kādas kvalitātes visi šie ēdieni būs, par to varam nojaust no kādas pilsones Ņinas Lukianovas žēlošanās „Komsomoļskaja Pravdā" par kādu sabiedrisko ēdnīcu plašajā dzimtenē, jo apstākļi Latvijā nebūs labāki, ja ne vēl sliktāki. Attiecīgajā rakstā par L. darba dienu atrodam arī šādas rindas: „Bet kāpēc viņa izšķiež tik daudz laika, stāvot pie plīts un veļas mazgātavās? Kāpēc viņa pavada stundas, stāvot rindās pie veikaliem un gatavojot ēdienus mājās, ja viņas dzīves vietā pieejamas 20 sabiedriskās ēdnīcas un vairāki restorāni?" Ņinas atbilde uz šiem jautājumiem ir: „Gatavojot ēdienus mājās, iznāk nesalīdzināmi, — vismaz uz pusi, lētāk. Bet tas nav svarīgākais, galvenais ir pasniegto ēdienu kvalitāte. Kādā labākā restorānā, kas nesen pat tika godalgots, rīsu zupa bieži vien garšo vairāk pēc zivju zupas. Un tas pats ir ar sabiedriskām veļas mazgātavām — tās atdod atpakaļ netīru veļu. Bieži vien tā mazgātavā saplēsta, rūsas traipiem un slikti gludināta. Nav labāk arī citās nozarēs — praktiski nav iespējams pat salabot kādu izsistu logu, salauztu krēslu u. t. t." Komentāri lieki.

Ievērojot to, ka pavāru grāmatu praksē pagaidām grūti izlietot, žēl, ka kulinārijas speci nav gādājuši par to, lai tajā ietilpinātu arī kādu interesantāku lasāmvielu, kaut vai kādu recepti no kādas vecās latviešu pavāru grāmatas.

Nudien, grāmata lasītos labāk, un no dažas labas seno dienu receptes lasītājs varbūt justos vairāk „paēdis", kā no kulinārijas „specu" kopdarba ieteikumiem, kas pagaidām derīgi tikai sarkano muižnieku un augstmaņu virtuvēs.

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā:

LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

A. Gailīte — CEĻINIECE	$ 4.20
Anšl. Eglītis — PANSIJA PILĪ — atmiņu romāns	$ 5.00
A. Dziļums — ZEME DZĪVO — romāns	$ 4.50
V. Kārkliņš — ROMANTISKI IEMESLI — romāns	$ 4.50
J. Veselis — BLĀZMAS STAIGĀTĀJI	$ 3.80
G. Zariņš — CEĻŠ UZ PASAULES GALU — noveles	$ 3.50
M. Barvika — ZIEMASSVĒTKU PASAKAS	$ 2.80
A-A. Milns — Lācīša Pū brīnišķīgie piedzīvojumi	$ 2.80
S. Cveigs — DEGOŠAIS NOSLĒPUMS — noveles	$ 3.60
H. grāfs von Lendorfs — AUSTRUMPRŪSIJAS DIENAS GRĀMATA	$ 3.60
A. Silgailis — LATVIEŠU LEĢIONS	$ 8.80
A. Dziļums — ZEME DZĪVO — romāns	$ 4.50
I. Gubiņa — PAR SAPŅIEM NEMAKSĀ — noveles	$ 3.80
V. Mobergs — VĒSTĪJUMS NAKTĪ — romāns	$ 4.00
A. Niedra — TAS TRAKAIS KAVALIERU GADS, rom.	$ 5.00
LATVIEŠU TAUTAS TEIKAS UN PASAKAS	$ 7.80
J. Street — RĪTDIENAS PĻAUJA — romāns	$ 5.20
Ed. Avota, LATVIEŠU VALODAS PRAKTISKIE VINGRINĀJUMI	$ 1.00
N. Lečmanis — ZVAIGZNE LOGĀ — dzejoļi	$ 1.50
E. Dunsdorfs — LATVIJAS VĒSTURE — 1600 - 1710	$ 12.50
A. Johansons — VĒJU MEZGLI — esejas	$ 2.80
A. Daugule — SADEDZINĀTIE TILTI — romāns	$ 3.00
A. Čika un A. Šmits — — SPORTA SMAIDS — atmiņas	$ 3.00
T. Zeltiņa redakcijā — DZEJAS UN SEJAS — antaloģ.	$ 7.50
J. S. Turģenevs — DŪMI — romāns	$ 3.85
Guntis Zariņš — VARONĪBAS AUGSTĀ DZIESMA — stāsti	$ 3.80
Ilze Šķipsna — VĒJA STABULES — stāsti	$ 3.80
Dr. D. Biskaps — DZĪVES VĒJOS — ārsta dzīves un darba atmiņas	$ 5.50
TILTS Nr. 42./43 — žurnāls	$ 2.00
TILTS Nr. 44./45. — žurnāls	$ 2.00
TILTS 46/47. — žurnāls	$ 2.00
TILTS 48./49. — žurnāls	$ 2.00
LATVJU ZELTENE — rokdarbu žurnāls Nr. 41	$ 1.00
LATVJU ZELTENE — rokdarbu žurnāls Nr. 42	$ 1.00
Irma Grebzde — KALNI KAPJ DEBESĪS — noveles	$ 3.60
Marg. Kovaļevska — POSTA PUĶE — romāns	$ 4.00
F. E. Tamsāre — VELNS AR VILTOTU PASI — romāns	$ 3.40
V. Kārkliņš — VAKARA ZVAIGZNES — romāns	$ 4.00
Francis Molnārs — PAVILIELAS ZĒNI — jaunatnes romāns	$ 3.00
V. Krāslavietis — AR LAIKA DEGLI — dzejoļi	$ 3.00
S. Lazdiņa — SADEGUŠIE SPĀRNI, II daļa — romāns	$ 3.90
E. Dārziņš — PAVASARA STRAUMES — dienas grām.	$ 3.50
Andr. Eglītis — LĀSTS — dzejoļi	$ 4.25
LATVIJAS ATBRĪVOŠANAS KAŖA VĒSTURE, II d.	$ 8.00
K. Kurbads — SILU ŠALKAS — dzejoļi	$ 2.80
A. Irbe — MUMS NAV SVĒTVAKARU — noveles	$ 3.20
E. Čirikova — TRIMDA — II daļa, romāns	$ 5.00
E. Čirikova — JAUNĪBA — I daļa, romāns	$ 4.50
E. Čirikova — ATGRIEŠANĀS — III daļa, romāns	$ 5.00
A. Brigadere — DRĀMA un NOVELES	$ 4.00

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCĀ, 123 Huron Street, Toronto 2-B, Ont., Canada.

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanagi, 123 Huron St., Toronto, Ont., Canada, vai ar galveno pārstāvi ASV — A. Lāči.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ, 123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

Lūdzu izsūtīt man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz .... mēnešiem uz šādu adresi:

Adrese: ....

Mr., Mrs., Miss ....

Pievienoju Money Order, čeku vai skaidrā naudā $ ....

.... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai (Nevajadzīgo svītrot).

Paraksts ....

Abonēšanas maksa: $ 1.50 par 1 mēn., $ 4.50 par 3 mēn. $ 8.50 par 6 mēn., $ 16.00 par gadu.

SAV. VALSTS:

A. Lāci, 101 Brigthtwater Court, Brooklyn 35, N.Y.
J. Lāci, 611 Argyle Rd., Brooklyn 30, N. Y.
V. Zuti, 32 Dayton St., Newark 14, N. J.
A. Lībieti, 2528 W Becher St., Milwaukee 15, Wisc.
J. Ezergaili, 12102 Miles Ave., Cleveland 5, Ohio.
V. Hermani - Daly, 368 Heine St., Elgin, Ill.
A. Ozoliņu, 1643 N. Orchard St., Chicago 14, Ill.
V. Miķelsonu, 426 N. Prairie Ave., Kalamazoo, Mich.
V. Zirnīti, 138 Barklay N. E., Grand Rapids, Mich.
V. Irbi, 87 Ellwood St., New York 40, N. Y.

KANADĀ:

J. Gailīti, 12 Green Meadow Rd., Hamilton, Ont.
H. Grebli, 85 Maple St., St. Catharines, Ont.
J. Liģeri, 2325 Dunn St., Niagara Falls, Ont.
R. Epneri, 59 Langarth St. E., London, Ont.
J. Roni, 57 David St., Brampton, Ont.,
M. Ķīvīti, 236 First Ave., Ottawa, Ont.

ANGLIJĀ:

DVF Grāmatnīcu, 72 Queensborough Terrace, London.
J. Turciņu, 64 Sholebroke Ave., Leeds.

ZVIEDRIJĀ:

DV Stokholmas nodaļu, P. O. 220, Stockholm

Žibulētāji sezonu sākuši ar jauniem paņēmieniem. Pagaidām rezultāti ir auksti, slapji un neapmierinoši.

IEKAŖO KATANGU

(Pārnesums no 1. lpp.)

mina un Čombes nocietināta Kipuši pilsēta.

ANGLIJA TURPINA STARPNIEKA LOMU

Apvienoto Nāciju un Katangas konflikta turpinājumā samierinātāja lomā vēl vienmēr redzama Anglija, kas visumā neapmierināta ar notikumiem Kongo. Francija, kā zināms, nav tikai neapmierināta, bet līdz šim pat nav devusi neviena santīma Apvienoto Nāciju darbībai Kongo. Tāpat Padomju Savienība. Anglijā visasāk pret Apvienoto Nāciju politiku Kongo izturas opozicijas partijas — sociālisti un liberāļi, kamēr Mekmillena valdība cenšas panākt saspīlējuma mazināšanu un problēmu atrisināšanu. Šai virzienā līdz šim panākts tik daudz, ka Čombem no Salsberijas Rodēzijā ļaus netraucēti atgriezties Elizabetvillē, no kurienes viņš solījies vadīt partizānu karu!

NOST AR KASTRO!

Uzrunājot vairāk kā 40.000 Kubas bēgļu Miami, Sav. Valstu prezidents Kenedijs neparasti asā runā nosodīja diktātoru Kastro, burtiski prasīja viņa padzīšanu un solīja Kubai brīvību un neatkarību.

Klausītāji uzsver, ka prezidenta runa jau gandrīz atgādinājusi kaŗa pieteikumu — vismaz vispārējos vilcienos to tā uzņēmuši Kubas nacionālisti.

Prezidents mudināja visas Kubas bēgļu grupas aizmirst savstarpējās domstarpības un strādāt un kopīgi cīnīties par Kubas atbrīvošanu, kas noteikti nāks.

Ar prezidenta Kenedija nedēļas nogales runu piepildījušies Vašingtonas pareģojumi, ka gūstekņu izpirkšana politiski Sav. Valstu un Kubas attieksmju starpā neko nemainīs. Kastro gan jau bija pasteidzies paregot, ka iestājies pagaidu miers. Kenedija runa uz kaut ko tamlīdzīgu tomēr nenorāda. Gūstekņu izpirkšana bija tiešs saimniecisks darījums. Ja šim darījumam vispār var būt kādas politiskas sekas, tad vienīgi ļoti nepatīkamas diktātoram Kastro, kas ar savām izdarībām brīvo cilvēku domāšanā zemāk vairs nevar noslīdēt.

Kastro katrā ziņā bija cerējis, ka gūstekņu atbrīvošana no jauna pavērs Kubas saimniecībai tik ļoti nepieciešamās tirdzniecības durvis ar Sav. Valstīm. Notikt var tomēr gluži pretējais. Pēdējā laikā Sav. Valstis Kubai pārdeva vairs tikai zināmus pārtikas līdzekļus un medikamentus. Tā kā tos tagad Kastro saņem uz gūstekņu izpirkšanas rēķina un tā kā tagad vairs nav jābaidās no atriebības pret Cūku līča invāzijas gūstekņiem, tad ir ļoti iespējams, ka Sav. Valstu saimnieciskais spiediens pret Kubu pieaug tādos apmēros, ka tiek pilnīgi apstādināta pat visniecīgākā apmēra tirdzniecība.

CHRUŠČEVS SOLĀS LABOTIES

Intervijā ar Londonas Daily Express redaktoru Padomju Savienības Chruščevs solījies veltīt jauno 1963. gadu pasaules mieram, sākot ar atomieroču mēģinājumu pārtraukšanu.

Pēc mēnešiem ilgiem mēģinājumiem Novaja Zemļā un Sibirijas vidienē Padomju Savienība pabeigusi savu kārtējo mēģinājumu sēriju un kārtējo reizi solījusies mēģinājumus pārtraukt. Chruščevs savā intervijā uzsvēra, ka Padomju Savienība gatava paklausīt Apvienoto Nāciju rezolūcijai un pārtraukt atomieroču mēģinājumus, sākot ar 1963. gada 1. janvāri, ja to pašu darīs arī Rietumu sabiedrotie. Chruščevs solījies cīnīties miermīlīgās koeksistences frontē un atbruņošanās laukā. Berlīnes jautājumā Rietumu sabiedrotie jau tuvākā nākotnē saņemšot jaunu Maskavas piedāvājumu — Ziemeļatlantijas organizācijas karogus apmainīt ar Apvienoto Nāciju karogiem.

PRIECĪGAIS UN JOCĪGAIS NOTIKUMS TUKUMĀ

Gadu mijā Maskavas radiofons pārsteidza klausītājus ar ziņu par četru kosmonautu sasniegumiem. Pēdējie izcēlušies ar to, ka nākuši pasaulē vienlaicīgi: Tukumā kādai skolotājai piedzimuši četrīši, kuŗi nosaukti četru krievu kosmonautu vārdos: Jurijs, Germans, Andrians un Pavels.

Jāpieņem, ka priecīgā notikuma bērnu vārdu izvēlē mātei nav bijusi liela teikšana. Komūnistu partijas propagandisti savu mērķu sekmēšanai netaupa pat jaunpiedzimušus bērniņus un vecāku jūtas. Varbūt, ka četrīšu krusttēvi meklējami Maskavā.

MAZAS SARUNAS PAR LIELĀM LIETĀM

Mūsu laikraksta līdzstrādniekam J. Umbrim gadu mijā bija dota iespēja mazās sarunās uzklausīt vairāku tautiešu domas par dažiem lieliem un maziem mūsu sabiedriskās dzīves jautājumiem. Paklausīsimies šajās pirmajās sarunās.

D. Ozols, Toronto:

Varu runāt tikai kā mākslas cienītājs. Klasiskajai mākslai bija stingras tradicijas, ar augstu līmeni. Kā piemēru varētu minēt Angliju, kuŗā ir ļoti daudz mākslas kolledžu. Bet visā valstī tikai viena mākslas akadēmija, kuŗā uzņem visspējīgākos mākslas kolledžu absolventus. Latvijas mākslas akadēmijai bija četru kursu sistēma, un tikai pēc pilna kursa beigšanas audzēkņus uzņēma meistardarbnīcā.

Tagadējais mākslinieks, dzīvodams lielo technisko sasniegumu un eksperimentu laikmetā, sāk lietot eksperimentācijas metodes mākslā, un tas bieži noved līdz sajukumam un jebkādu principu trūkumam. Bija interesanti dzirdēt māksliniieces Induses-Mucenieces īsos komentārus viņas referātā 1961. g. pavasarī, Toronto: „Mēs šīs bērnu slimības, masalas Eiropā esam pārdzīvojuši." Kā katra revolūcija, tā arī šī norimsies un ieplūdīs jaunu atziņu gultnē.

A. Kārkliņa, Toronto:

Latviešu tautā teātŗa māksla vienmēr ir bijusi lielā cieņā. Mūsu mazajā zemē bija 2 operas un daudzi teātŗi ar profesionāliem māksliniekiem un augstu mākslas līmeni; amatieŗu teātŗa izrādes notika visos pagastos.

Arī šeit, trimdā teātŗa nozīme nav mazinājusies. Uz labu teātŗa izrādi jūs gatavojaties kā uz svētkiem. Mēs cienījam arī amatieŗus, kas ziedo teātrim savu laiku.Vēlams tomēr, lai amatieŗi ar lielāku nopietnību sagatavotu savas lomes. Šīs latviešu tautas dzīvās intereses dēļ par teātri jānožēlo, ka mūsu rakstnieki tik maz vērības veltī lugu rakstīšanai. Sevišķi trūkst bērnu un jaunatnes lugu.

J. Celms, Niagarā:

Savu darbu sabiedriskajā laukā veicu apziņā, ka tas ir mans pienākums pateicībā par dzīvi brīvībā. Es varēju palikt verdzības valstī, bet ja liktenis mani no tā paglābis, es domāju, ka man pateicība par to ir jāparāda darbos.

Daugavas Vanagu saime Niagarā ir rosīga un vienota. Mēs cenšamies piesaistīt savai saimei jaunus darba darītājus. Vislabāk mums veicas ar skautiem. Tā ir organizācija, kas bērniem un jauniešiem māca pozitīvas dzīves atziņas. Latviešu skauti neaizmirst audzināšanu latviskā garā, tikumos un nodarbībās. Latviešu valodai, tās lietošanai un izkopšanai ir svarīga vieta latviešu skautu dzīvē. Tamdēļ Niagaras DV nodaļa paredz savā budžetā summas skautu darbības atbalstīšanai. Bez tam mēs neatsakāmies palīdzēt morāli un materiāli no gadījuma uz gadījumu. Iznākums ir tik labs, ka starp Niagaras Daugavas Vanagu biedriem skautu ir lielāks procents nekā jebkuŗā citā DV nodaļā. Mums nepietrūks darba turpinātāju.

A. Ozoliņš, Kičenerā:

Mums nevajadzētu tik kautrīgi klusēt par mūsu brīvības laika sasniegumiem Latvijā. Mūsu zeme Pirmajā pasaules kaŗā bija nopostīta, mēs celtniecības atjaunošanai nesaņēmām atbalstu, kādu saņēma citas Eiropas valstis; mums nebija lielu dabas bagātību. Tomēr gandrīz savām rokām un lielu uzņēmību mēs savā zemē uzcēlām vēl nekad nebijušu labklājību. Drupas novāca, auga jaunas celtnes, lepnas skolas, ceļi, tilti. Ar neredzētu skubu mēs cēlām kultūras pieminekļus. Visām mākslas nozarēm bija plašs tautas un valdības atbalsts. Sociālā aprūpe bija labāka nekā dažām bagātām zemēm tā ir tagad.

Pēdējos gados tika izstrādāts jauns krimināl- un civīltiesību kodeks, piemērots laikmetam un mūsu tautas mentālitātei. Kā tiesībniekam, man ir neērti klausīties mūsu tautiešu slavinājumus citu zemju likumu pilnībai, kas bieži ir viduslaiku līmenī. Policijas skolā uzņēma tikai ar vidusskolas izglītību un noziedzības policistu vidē mēs iepazinām ārpus savas zemes.

Latvisko rosību uzturēt tādā mazā centrā kā šeit ir daudz grūtāk. Mēs tādēļ morāli atbalstām **Latviešu nama celšanu Toronto.** Daži no mums vēlas sniegt arī materiālu palīdzību, bet mēs tādēļ lūdzam adresi.

Red. piezīme: Tā ir — Latviešu nama kasieris R. Preisbergs, 174 Victor Ave., Toronto 6.

SPORTS

ILZEI KONRADEI PERTĀ SUDRABA MEDAĻA

Britu kopvalstu sporta spēles Pertā, kur piedalījās pavisam 25 valstis, beidzās ar rīkotājas Austrālijas uzvaru. Austrālieši izcīnīja pavisam 38 zelta, 36 sudraba un 31 bronzas medaļu. Otrā vietā palika Anglija ar 29 zelta, 22 sudraba un 27 bronzas medaļām. Trešā vietā iekļuva Jaunzēlande ar 10 zelta medaļām.

Tā kā Austrālija ir peldētāju zeme, tad tīri dabīgi, ka peldēšanas sacīkstēs uzstādīja deviņus jaunus pasaules rekordus, bet citās disciplīnās pārspēja pavisam 39 līdzšinējos Britu kopvalstu rekordus.

Pertas britu sporta spēlēs piedalījās arī Ilze Konrade un Ieva Kampe. Ilze Konrade piedalījās 440 jardu brīvā stila peldējumā un ieguva otro vietu un sudraba medaļu. Viņu pārspēja Dauna Frēzere, veicot distanci par tepat sešām sekundēm ātrāk nekā Konrade. Tomēr Frēzere nepārspēja Ilzes Konrades britu kopvalsts rekordu, ko viņa sasniedza pirms četriem gadiem Kardifā, Velsā.

Otra latviešu meitene Ieva Kampe, kuŗa piedalījās tāllēkšanā, nekādu redzamu vietu neieguva.

Jānis Konrads, kuŗš studē Sav. Valstīs, Britu kopvalsts sporta spēlēs Pertā nepiedalījās. Konrads tanī pašā laikā piedalījās peldēšanas sacīkstēs Brazilijā, Sanpaulā. Tur viņa pretinieks bija japānis Jamanaka, kuŗš 200 un 400 metru peldējumos ieguva pirmo vietu, bet Jānim Konradam bija jāsamierinās ar otro vietu.

☆

DV Čikāgas apvienības basketbolisti, kā ziņo kopas jaunais vadītājs Augusts Vanags, atsāk treniņus ik svētdienas, no plkst. 1—3 p. p., 4219 N. Lincoln avenijas telpās.

Līdzšinējais kopas vadītājs Ž. Rudelis darba apstākļu dēļ no kopas vadītāja pienākumiem atkāpies. Viņa vadībā Grand Rapidos izcīnītā uzvara meistarības izcīņā paliek nopelnu pūrā.

Jaunāko grupu trenēs Egils Krolls. Daži no jauniešu basketbolistu grupas „kodola" pārsnieguši noteikto gadu skaitli, aizgājuši dienestā, iesākuši studēt, kādēļ ir vēlami jauni spēki, jauni nākotnes meistari basketbolā. Kopas vadītājs Augusts Vanags izteica cerību, ka visi latviešu zēni, kas ieinteresēti basketbolā, pieteikušies pie viņa vai kopas treneŗa. Arī senioru grupā vēlami jauni spēlētāji. Visi laipni aicināti.

Pasaules meistarība ledus hokejā notiks Zviedrijā

Pasaules meistarsacīkstes ledus hokejā notiks februāŗa beigās Zviedrijā. Zviedrija ir pašreizējais pasaules meistars. Līdzdalību pieteikušas jau 18 valstis. Kanada spēlēs vienā grupā ar Zviedriju; bez tam spēlēs piedalīsies ASV, Pad. Savienība, Čechoslovakija, Somija un Austrumvācija. Astoto dalībnieci noskaidros Norvēģijas un Rietumvācijas priekšspēle.

No Kanadas uz Zviedriju un Čechoslovakiju turnīrā devās Kvekeru ledus hokeja vienība. Visas pirmās kanadiešu spēles beigušās ar katastrofāliem zaudējumiem un izraisījušas plašu kritiku Kanadas sporta presē. Pirmās 2 spēles kanadieši spēlēja pret Zviedrijas izlasi un zaudēja ar 7:0 un 13:3. Trešajā spēlē bija jāsamierinās ar zaudējumu čechiem — 9:4. Sacīkstēs noskatījās 16 tūkstoši personu

Igauņu kuģniecība brīvajā pasaulē

Divas igauņu kuģniecības sabiedrības vēl turpina savu darbību brīvajā pasaulē. To sēdeklis ir Stokholmā. Notecējušā gadā igauņi pārdevuši trīs novecojušus kuģus un nopirkuši piecus tvaikoņus un vienu motorkuģi.

Igauņu kuģiem ir līgums ar Igauņu jūrnieku sabiedrību Stokholmā. Igauņu jūrnieku arodbiedrība ir pilntiesīgs loceklis Starptautiskajā jūrnieku arodbiedrībā.

PADOMJU ŽURNĀLISTI PRETKOMŪNISTISKĀ IZSTĀDĒ

Romā oikumēniskā koncila laikā bija noorganizēta izstāde par baznīcas dzīvi aiz dzelzs aizkara. Šinī izstādē ieradās divi padomju žurnālisti, „Literaturnaja Gazeta" redakcijas locekļi. Varēja redzēt, ka viņiem ļoti nepatika fotografijas, kuŗās redzami komūnistu noslepkavoto kapi. Tie aizrādīja, ka tam neesot nekāda sakara ar reliģiju. Viņiem paskaidroja, ka katoļu baznīca masu slepkavības ieskata par bezdievības sekām. Baltijas valstu nodaļā izstādes rīkotāji paskaidroja, ka no Baltijas valstīm izsūtīti daudzi garīdznieki. Uz to padomju žurnālisti neatbildēja ne vārda. Kādā fotografijā bija lasāmi ateistu 10 likumi, kas ņemti no kāda padomju žurnāla. Krievu žurnālisti pret to protestēja un teica, ka tas esot viltojums.

No izstādes aiziedami, krievu žurnālisti interesējās, vai esot iespējams Romā sarīkot antireliģisku izstādi.

RŪDOLFS BLAUMANIS

(Pārnesums no 3. lpp.)

Ar Raudupieti Blaumanis ir ievedis latviešu literātūrā kaisles apmātu sievieti, kas visu ziedo, lai tikai sasniegtu savu, bet, izredzētā atraidīta, izmisumā iet nāvē.

Salna pavasarī — daba pavasarī un divu lauku jauniešu mīlestība pašā plaukumā. Bet šo jaukumu izjauc pašas mīlētājas, lauku kalpones, tieksme pacelties uz augšu. Citi novērojuši viņā „saimnieces garu", un pati viņa to apzinās — viņai jātiek ārā no kalpones stāvokļa, viņa aiziet par sievu pie veca, bagāta kaimiņu saimnieka. Bet jauno mīlestību pret arājpuisi klāj salna. Vecā vīra diplomātisko pieeju izraudzītajai meičai un viņas cīņu ar sevi, iekāms viņa atbild preciniekam, autors tēlo meistariski.

Savā plašākajā novelē Purva bridējs Blaumanis turpretī tēlo mīlestību, kas pārspēj visus šķēršļus, un Kristīni mēs varam pievienot lielajām mīlētājām, — ne tām, kas maina objektus, kā Kleopatra vai franču Ninona de Lanklō, bet tām, kas, jaunības nevainībā kādu iemīlējušas, to mīl uz mūžu, par spīti izraudzītā pagātnei ,par spīti viņa nepastāvībai un aizraušanās tieksmēm. Tāda ir Ibsena Solveiga, un tāda ir Blaumaņa Kristīne. Tuvāk salīdzinot šīs abas mīlētājas, Kristīne šķiet pārāka, jo Solveiga paliek stāvot malā un meža būdā gaida Pēru pārnākam no viņa dēkainās klīšanas pa pasauli, un tā pasivitātē viņas „mūžs kļūst skaists dziedājums". Kristīne turpretī tuvumā vēro Edgara vājības, cieš to dēļ, mēģina viņu pacelt „no purva" un neveiksmes gadījumā lepnā spītā saceļas pret viņu un savu mīlestību. Bet mīlestība ir stiprāka par visu, un Kristīne apzinīgi „noliek savas vieglās dienas", ko viņai dotu cits.

Šai novelē daudz drāmatisma, un autors pats to pārveidojis par drāmu Ugunī, bet daudz vēlāk Jānis Kalniņš to izvēlējās par tekstu savai apcerei ar to pašu nosaukumu. Šo operu vairākkārt uzveda mūsu Nacionālajā Operā Rīgā.

Blaumanis, kā jau teikts, ir arī mūsu drāmatiskās literātūras nodibinātājs un izveidotājs. Viņš sāka ar komēdijām jeb joku lugām, rādīdams dažādus spilgtus raksturus un komiskus sarežģījumus, lai skatītājs varētu jautri pasmieties. Bet jau 1893. gadā Blaumanis nāk atklātībā ar traģēdiju Pazudušais dēls, ko pats nosaucis par bēdu lugu. Šīs traģēdijas centrā ir labsirdīgs, bet vāja rakstura jauneklis Krustiņš, kas padodas visiem vilinājumiem, kaut gan bieži apņemas laboties. Arī te atklājas latviešu dzīve pagājušā gadsimta beigās, kad zemnieki centās izmaksāt mājas, lai zemi iegūtu pilnīgi savā īpašumā. Tēvs atzīstas, ka viņš nav varējis sekot dēla audzināšanai, bieži iedams peļņā ārpus mājas. Un dēls, par kuŗu autors saka: „nelaimīgs kā visi vienīgie bērni", pats, apzinādamies savu vājo raksturu, pārmet mātei, ka tā viņu pārāk izlutinājusi, no pat bērnības atļaudama viņam piepildīt visas iegribas. Atrisinājums visai traģisks: tēvs tumsā nošauj savu dēlu kā zagli sava paša mājās. Šai reālistiski uzrakstītajā lugā ir kāds mistisks tēls — ārprātīgā Aža, kas kļūst it kā atriebēja — arī Krustiņa vainas dēļ.

Indrāni ir drāma, kuŗā norisinās nesaskaņas paaudžu starpā. Vecā paaudze mīl savas mājas, pūlas izkopt to apkārtni, tai piešķirt košumu. Jaunā paaudze ir dzīves praktiķi, tai rūp tikai māju ienesīgums, tai ir racionāli plāni. Bet visjaunākās paaudzes pārstāvis kopā ar iedvesmotāju zeņķi prāto mājas savā laikā pārdot un iet uz pilsētu dzīvot. Indrānu tēva un mātes traģēdija ir mūža darba iznīcināšana un nesaprašanās ar jaunajiem.

Drāmu Indrāni Blaumanis uzrakstīja šī gadsimta sākumā, ap to pašu laiku parādījās komēdija Skroderdienas Silmačos, B. labākais darbs šai žanrā, jeb, kā autors saka, sadzīves skats trijos cēlienos. Un tiešām, uzvedumā mūsu acu priekšā ir lauku māju dzīve ar dažādām izdarībām, sīkākiem un lielākiem notikumiem un sarežģījumiem, kas laimīgi atrisinās un izlīdzinās.

Kā pēdējo Blaumanis mums atstājis drāmatisku viencēlienu ar skaisto, simbolisko nosaukumu Sestdienas vakars. Īstenībā tas ir kāda cilvēka dzīves vakars. Šo cilvēku B. tēlo kā pagasta nabadziņu Bungatiņu, kam pa nedēļai jāiet no mājas uz māju. Pašam viņam māju nav ne aiz laiskuma vai izlaidīgas dzīves. Viņš, kā stāsta viņa jaunībā iecerētā Anniņa jeb Pupiņa, bijis „tik silts cilvēks, ka nauda izkususi viņa siltajā rociņā". Pēdējā sestdienas vakarā viņam ir neatvairāmas ilgas pēc pirts, pēc šķīstīšanās — būt tīram. Un, aizejot mūžībā, viņa priekšā nostājas Pupiņa, jauna un cēla. Viņa gādās, lai viņš kļūtu tīrs un balts. Tā šis dzīves vakars beidzas ar atpestīšanu.

Blaumanis dzīves laikā pieredzējis ne vien atzinību un panākumus, arī bargu kritiku, jo, lūk, viņa darbos trūkstot ideījiskuma, sevišķi komēdijā Skroderdienas Silmačos. Daži kollēgas pārmeta, ka Blaumanis tēlojot tikai zemniekus. Viņi neredzēja vai negribēja redzēt, ka Blaumanis savus tēlus — vai tie būtu zemnieki, muižas kalpotāji, kāds nabadziņš vai pat kāds barons — rāda dziļā psicholoģiskā pārdzīvojumā, kas tos paceļ vispārcilvēciskajā plāksnē. Kritiķu prasības bija galīgi nepamatotas. Blaumaņa, liela mākslinieka, radītie tēli dzīvo, turpretī viņa pretinieki ir aizmirsti laika plūdumā.

Angelika Gailīte

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX 9-3331. Toronto Sv. Andreja baznīcā, Carlton un Jarvis ielu stūrī. Tel. WA 4-1563.

Māc.A. Lūsis, 50 Dewson St. Toronto, Ont., tel. LE 6-2510.

Sv. Jāņa draudze Toronto.

6. janvārī plkst. 2 p. p. Trīsvienības baznīcā Zvaigznes dienas dievkalpojums. Jauniešu grupa no 13—16 g. v.

13. janvārī plkst. 2 p. p. Jāņa baznīcā dievkalpojums. Svētdienas skola. Iesvētes mācība vecākai konfirmandu grupai.

20. janvārī plkst. 2 p.p. Trīsvienības baznīcā dievkalpojums. Svētdienas skola. Jauniešu grupa.

27. janvārī plkst. 2 p. p. Jāņa baznīcā dievkalpojums. Svētdienas skola. Vecākā konfirmandu grupa.

Māc. A. Briedis, 191 Ferris Rd., Toronto tel. PL 7-2739.

Toronto Austrumu ev. - lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

Māc. J. Prauliņš, 22 Academy St., Apt. 3, St. Catharines, Ont. Tel. MU 5-5098.

Londonas latviešu ev. - lut draudzē, Trīsvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

13. janvārī plkst. 1,30 p. p. dievkalpojums, māc. J. Prauliņš.

Sv. Katarīnes latviešu ev. - lut. draudzē, Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

20. janvārī plkst. 3,30 p. p. dievkalpojums ar dievgaldu; māc. J. Prauliņš.

Pēc dievkalpojuma baznīcas apakšējā zālē draudzes gada sapulce.

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev. - lut. draudzes anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā, 580 Portage Rd.

3. februārī plkst. 2 p. p. dievkalpojums; māc. J. Prauliņš.

Otavas latviešu ev. - lut. Miera draudze; māc. Edg. Lange, 364 Pleasant Park Road. Tel.: RE 3-3906.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltonā, Latviešu ev. - lut. Kristus draudzē, 18 Victoria Ave. South.

6. janvārī, plkst. 10,30 Zvaigznes dienas dievkalpojums bērniem ar sekojošu Svētdienas skolu; plkst. 11-os pr. p. dievkalpojums pieaugušiem.

VANKUVERA

Māc. R. Kampe, 1425 W 13-th Ave., Vancouver 9, B. C. tel. RE 8-8797, Vankuveras ev. lut. latviešu draudze.

MONTREĀLA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P.Q. Tel HU 9-3224.

Montreālas Latviešu ev. - lut. Trīsvienības draudze, Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

Māc Viesturs Šēfers, 4571 Coolbrook Ave., Montreal 29, P. Q. Telef. 484-8394.

Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudzes Montreālā dievkalpojumi notiek presbiteriāņu baznīcā, Hutchison un Viateur ielu stūrī.

13. janvārī plkst. 2 p.p. draudzes 10 gadu pastāvēšanas dievkalpojums. Māc. A. Voitkus, māc. R. Zariņš no Ņujorkas un māc. V Šēfers. Dziedās vīru koris Junda. Pēc dievkalpojuma baznīcas lielajā zālē svētku mielasts un apsveikumi.

27. janvārī plkst. 2 p. p. dievkalpojums.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās pl. 4 p. p. un trešdienās pl. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās plkst. 8 vakarā — 106 Dorset Road, Scarboro, Stop 19.

Svētdienu rītos plkst. 10.45 — 11.00 garīgs radio raidījums — **Brīdis ar Dievu. Viļņu garumo 1350 — Ošavas raidītājs**